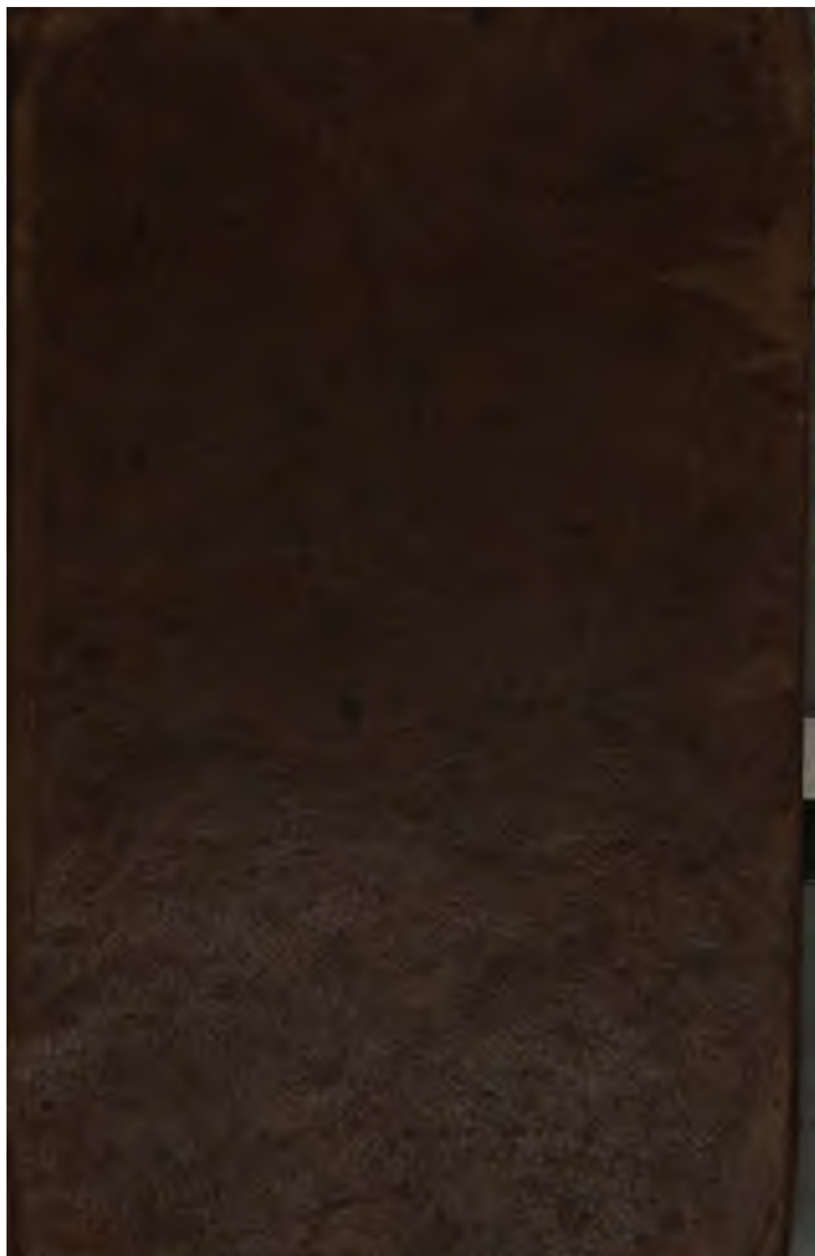
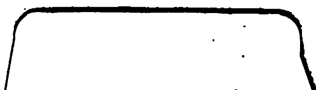

R. N. Nettles.

No. 4

CORNELII
NEPOTIS
EXCELLENTIUM
IMPERATORUM
VITÆ.

Cum Editionibus accuratiſſimis, Præſertim OXONIENSI, Fideliter comparatæ.

Una cum Indice et CHRONOLOGIA Imp. GRÆCIÆ per OLYMPIADAS.

WITH ENGLISH NOTES.

DUBLINII:

IMPENSIS P. WOGAN.

1801.

CHRONOLOGIA
IMP. GRAECIAE.
APUD
CORNELIUM NEPOTEM.

PER OLYMPAIDAS.

Ex Herodoto, Thucydide, Xenophonte, ac potissimum Diodoro.

OLYMPIAS LXXII.

annus putatur U. C. 261. M. 3480.

An. 3. Miltiades Cimonis filius, Atheniensium dux, Darium vicit, una cum Aristide, qui Justus cognominatus est.

Eodem anno, pugnâ Marathoniâ Darius Persarum rex profligatur. Herodot. Thucyd. Dionys. Gell. et Nepos in Miltiad.

OLYMP. LXXIII.

3. Xerxes Dario Hystaspis F. mortuo succedit.

OLYMP. LXXIV.

2. Aristides Ostracismo urbe pellitur ab ingratis civibus. Diod. l. XI. Plut. et Nepos.

4. Themistocles oraculum interpretatur de muris ligneis.

OLYMP. LXXV.

1. Bellum Persicum Xerxis in Græciam. Athenæ incensæ.

Aristidés, ante tempus, ab exilio revocatur. Plut.

Pugna ad Thermopylas duce Leonida, quâ 300 Spartani cæsi.

Pugna Atheniensium ac Persarum infelix.

2. Aristides

2. Ariſtides Athenienſ. et Pauſanias Lacedæmon, cum Mardonio pugnant.

Xerxes ad Salaminem victus fugatusque. Plut. Herod. Diod. alii.

Pugna ad Platæas, duce Perſarum Mardonio occiſo, et altera, eodem die, ad Mycalem.

3. Athenienſes conſilio Themiſtoclis muros inſtaurant, repugnantibus Spartanis. Diod lib. xi.

4. Ejuſdem ſuaſu Piræi portus Athenis abſolvitur. Diod. ibid.

Pauſaniæ Lacedæmoniorum ducis proditio detecta, necatur fame, in templo Minervæ. Plutarch. Nepos.

Ariſtidis æquitate, Græcor. Imp. ad Athenienſes defertur, et ſocietatem ineunt.

Ejuſdem operâ ærarium Græciæ in Delo conſtituitur:

OLYMP. LXXVI.

1. Lacedæmonii maris imperium affectant. Diod.

OLYMP. LXXVII.

2. Themiſtocles Oſtraciſmo pulſus, ad Xerxem fugit, et exul moritur.

3. Cimon Athenienſium dux vincit Perſas prælio navali ac terreſtri, eodem die.

Bellum in Perſas I. ad Eurymedontem fluv. Diodor. et Polyæn.

OLYMP. LXXVIII.

4. Xerxes Perſarum rex ab Artabano trucidatur. Succedit Artaxerxes. Diodor. lib. xi. Cteſias. Nepos de regibus.

OLYMP. LXXIX.

1. Thaſii ab Athenienſibus deficiunt, a Cimone victi, Thucyd. Nepos.

2. Bellum in Perſas II.

OLYMP. LXXX.

1. Bellum Corinthium excitatum a Megarenſibus.

OLYMP. LXXXI.

3. Athenienſium cum Lacedæmoniis, per Cimonem, fœdus quinquennale. Diod. lib. XI.

OLYMP. LXXXII.

3. Cimon Perſas in Cypro vincit, et maris imperio potitur Diod. Plutot. Thucyd. l. I. et Nep.

Bellum in Perſas III. ab Athenienſibus motum.

4. Cimon in Cypro moritur. Diod. Plut. Thucyd. l. I. et Nepos.

Perſæ à Cimone Athenienſ. duce victi, pacem cum Athenienſibus componunt.

OLYMP. LXXXIII.

1. Bellum Lacedæmonium III. geſtum a Lacedæmoniis cum Megarenſibus. Diod. lib. XIII.

2. Athenienſes ad Coroneam victi a Bœotis. Diod.

3. Bellum Euboicum duce Pericle cum Euboœenſibus geſtum. Diodor, ibid.

1. Bellum Samium, quo Samii in poteſtatem Athenienſium veniunt, Pericle duce. Diod. lib. III.

OLYMP. LXXXV.

1. Bellum Byzantium, quo Byzantii ſubacti. Diod. lib. XIII.

2. Bellum Corinthium et Corcyræum. Diod.

4. Corinthiorum et Corcyræorum ad bellum apparatus. Diod.

OLYMP. LXXXVI.

1. Corcyræi vincunt Corinthios, auxilio Athenienſium. Diod.

OLAMP. LXXXVII.

2. Bellum Peloponneſiacum incipit. Diod. lib. XIII.

OLYMP. LXXXVIII.

2. Athenienſes, duce Chabria et Lachete, proſpere ad Syracuſas pugnant. Diod.

4. Axarterxi Reg. Perſarum mortuo ſuccedit Xerxes. Diod.

OLYMP. LXXXIX.

1. Xerxes Persarum rex moritur.

OLYMP. XC.

4. Alcibiades instaurat Rempubl. Argivorum. Diod.

OLYMP. XCI.

1. Alcibiades, Nicias ac Lamachus, duces Athen. ad bellum cum Syracusanis gerendum missi. Diodor. lib. XIII.

2. Alcibiadis, quod contra Remp. conjurasset, postulatio. Diodor. Nepos aliique.

Pugna ducum Atheniensium cum Syracusanis. Diodor. lib. XIII.

Bellum Decelicum.

Decelia munitur a Spartanis, Alcibiadis jussu, contra Athenienses.

OLYMP. XCII.

1. Alcibiades exul, agit cum Atheniensibus, ut restituatur in patriam. Diod ibid.

2. Alcibiades ab Atheniensibus revocatur. idem Diod.

Athenienses duce Thrasyllo et Thrasybulo, navali prælio Lacedæmonios, ducemque Mindarum vincunt.

3. Conon sedat Corcyræ seditionem. Diod.

Athenienses iisdem ducibus, Lacedæmon vincunt navali prælio ad Syzicum, duce eorum Mindaro occiso. Diod. ibid.

4. Alcibiades et Thrasybulus in Thracia prospere pugnant. Diodor. ibid.

OLYMP. XCIII.

1. Alcibiades Athenas reversus, fit summus Imp. et brevi exulat. Diod. ibid.

Atheniensium ad Andrum cum Lacedæmoniis pugna, ducibus Alcibiade, Adimanto, et Thrasybulo. Diod.

Athenienses, Conone duce, male pugnant cum Callicratide ad Methymnam, et altera pugna ad

Mitylenem

Mitylenem. Diod. ibid.

4. Conon ad Evagoram Cypri regem fugit. Diod.

Athenienses a Lacedæmoniis, ad Ægos Potamos, a Lysandro debellati. Diod. lib. XI. Nepos in Conone.

OLYMP. XCIV.

1. Alcibiades opprimitur. Diodor. Plutarch. Nepos.

4. Thrasybulus devictis tyrannis, Atheniensibus libertatem restituit. Diod.

2. Conon Atheniens. exul Persiæ classi præfectus, adversus Lacedæmonios. Diod. lib. XIV.

OLYMP. XCVI.

1. Agesilai cum Persis in Asia bellum. Diod.

Lysander dux Lacedæmon. ad Haliartum interfectus. Diod.

2. Conon vincit Periarchum Lacedæmon. classis præfectum, ad Cnidum. Diod.

Bellum Sociale Lacedæmonium.

Lacedæmonii a Conone victi, post ad Coroneam, duce Agesilao prospere pugnant. Diod.

3. Conon muros Atheniens. ope Thebanorum restituit.

Iphicrates ad Lechæum cum Agesilao pugnat. Diod.

Belli Corinthiaci initium. Diod.

4. Iphicrates ad Corinthum feliciter pugnat. Diod. et Nepos.

Deponit imperium, et Chabrias succedit.

OLYMP. XCVII.

1. Thrasybulus cum classe missus in Thraciam et Lesbum. Diod.

2. Agesilaus Rex Lacedæmonior. agrum Corinthium populatur.

3. Thrasybulus ab Aspendiis necatus. Diod.

OLYMP. XCIX.

1. Lacedæmonii arcem Thebarum Cadmeam occupant. Diodor. Aristid. Polyb.

Bellum

Bellum Laconicum, Bœoticum. Diod. lib. xv. Arist. Isocr. in Panegyrico.

OLYMP C.

2. Thebani exules ope Athenienf. Cadmeam recipiunt. Diod. Xenoph. alii.

Bellum Lacedæmon. I.

4. Angefilai in Bœotiam expeditio. Chabriæ victoria de Spartanis.

Iphicrates ab Athenienf. auxilio Regi Perfarum Artaxerxi mittitur.

OLYMP. CI.

1. Timotheus Lacedæmonios ad Leucadem fuperat. Diod. l. xv. Xenoph. l. v.

Chabriæ interfecto fuccedit Iphicrates. Diod. ibid.

3. Timotheus Corcyræis contra Lacedæmon. fubfidio mittitur.

Item Iphicrates. Diod. Xenoph. Nepos, Frontinus.

Bellum Lacedæmonium II. inter Athenienfes, et Lacedæmonios. Diod. et Xenoph.

Iphicrates exercitui conductitio præfectus, adverfus Ægyptios proficifcitur. Diodor. et aliter paulò Nepos.

Pharnabazus cum Iphicrate adverfus Ægyptios profectus.

OLYMP. CII.

2. Epaminondas Spartanos ad Leuctra profligat. Bœoticum bellum.

Pugna Leuctrica Spartan. cum Thebanis. Diod. et alii.

4. Epaminondas Laconiam invadit, Spartam capit, Meffenem reftituit. Diod. et alii.

Bellum Laconicum Arcadic. Lacedæmoniorum cum Arcadibus.

Iphicrates Lacedæmoniis adverfus Arcadas auxilio mittitur.

Bœoti duce Epaminonda in Peloponnefum ingreffi,

et

et a Chabria Athenienſ. duce repulſi. Diod. Xenoph.

Pelopidas et Epaminondas Arcadibus auxilio a Thebanis mittuntur. Diod. Plut. in Pelopid. Juſtin. l. VII. Nep. in Pelop. alii.

OLYMP. CIII.

1. Pelopidas ab Alexandro Pheræo in vincula conjicitur. Diod. Plutarch. Nepos. Pauſan. in Bœot.

Thebanor, cum Arcadib. bellum.

Dionyſius Syracuſarum Tyrannus moritur. Nepos de Regibus. Euſebius in Chron. alii.

2. Pelopidas liberatur.

4. Bellum Arcadum et Eleorum. Diod. XV. Xenoph. Juſtin Frontin.

OLYMP. CIV.

1. Pelopidas prælio adverſus Alexandrum Pheræum, cadit. Plut. Nepos. Diodor.

Thebani, Epaminonda perorante, de maritimo imperio comparando cogitant.

Timotheus in Thraciam profectus, Potidæam, et Toronem occupat. Diod. lib. XV.

Cum Olynthiis bellum gerit. Nepos in vita. Demoſthen. Olynth.

2. Epaminondas Spartam iterum tentat. Lacedæmonios ad Mantineam vincit, ibidemque interficitur. Diod. et alii paſſim.

Pugna Mantinenſis duce Epaminonda.

3. Ageſilaus et Chabrias a Rege Perſarum deficiunt. Artaxerxi Regi Perſarum mortuo ſuccedit Artaxerxes Ochus.

Ageſilai interitus. Xenoph. Plutarch. Diod. Nepos in Ageſilao.

OLYMP. CV.

3. Chabrias et Chares adverſus Athenienſium ſocios Chios, Rhodios, Coos, et Byzantios, miſſi; in prælio Chabrias occubuit. Diod. lib. XVI. et Nepos in Chabria.

Bellum

Bellum sociale Athenienſium.
Dionis fuga et preparatio ad bellum cum Dionyſio. Diod. ibid. Ælian. lib. XII. Variar. Hiſtor. Cap. 44. in vita.
4. Dionis felix cum Dionyſio bellum. Diod. Nepos in vita.
Alexandri Pheræi interitus. Diod. Plutarch. et alii.

OLYMP. CVI.

1. Iphicrates et Timotheus ab Athenienſibus multantur.
Athenienſes cum Sociis acriter pugnant, ducibus Charete, Iphicrate et Timotheo. Diod. Nepos in Timoth.
Dion Syracuſas in libertatem vindicat. Diod. lib. XVI.
2. Dion moritur, annos natus circiter LV. Euſeb. in Chron. ubi vitioſe Dionyſius pro Dione legebatur.
4. Chares Seſtum capit. Diod.
Philippus oculum, in expugnatione Methones, amiſit. Vid. Vitas comparatas.

OLYMP. CVII.

2. Phocion Athen. Perſarum dux contra Cyprios. Diod. l. XV.

OLYMP. CVIII.

3. Iphicrates Athen. dux, Dionyſii Siculi naves, auro doniſque Apollini Delphico conſecrandis, onuſtas, intercipit. Diod.
4. Timoleontis in Siciliam expeditio.
Hicetas Princeps Syracuſarum, Timoleonte ſuperatus.
Syracuſas in libertatem reſtituere conatur. Diod. Nepos. Plut.

OLYMP. CIX.

1. Timoleon, pulſis Pœnis, Syracuſis potitur.
2. Rempubl. Syracuſ. inſtaurat.

3. Contra

3. Contra Siculos rem feliciter gerit. Diod. Nepos in Timol.
4. Phocion Athen. dux, Clitarchum Tyrann. Eretriæ a Philippo constitutum, profligat. Diod. l. xvi.

OLYMP. CX.

1. Timoleon Carthaginiensium exercitum ad Crimesum superat. Plut. Nepos. Diod. Polyæn. l. vi.
2. Timoleon Carthaginiensibus pacem petentibus concedit. Diod.
3. Pugna ad Chæroneam, qua Philippus Athenienses vicit: Diod. Dionys. ad Amnæum. Pausan. in Attic. et alii.
4. Timoleon moritur. Nepos. Plut.

OLYMP. CXI.

1. Philippus rex, a Pausania satellite occiditur. Diod. l. xvi. Arrian. et alii.
3. Alexander M. Philippo patri succedit.

OLYMP. CXIII.

3. Hephæstionis mors. Nep. in Eumene. Ælian. l. xii. c. 7. et alii.

OLYMP. CXIV.

1. Alexander Babylone moritur, vel veneno, vel intemperantia.
2. Antipater et Craterus Æoliam oppugnant.

OLYMP. CXV.

2. Eumenes fit regum tutor. Phocion ad Antipatrum proficisci recusat.
3. Argyraspidum phalanx Eumeni adjuncta, frustra ab Antiguno et Ptolemæo sollicitatur.
4. Eumenes adversus Antigonum bellum gerit. et Satrapæ Orientis se conjungunt.

OLYMP. CXVI.

1. Eumenis cum Antigono anceps prælium.
Ab Antigono capitur et occiditur. Diod. Nepos.

NOMINA

NOMINA IMP.

quorum VITAS *Corn. Nep. descripsit.*

GER. JOANNES VOSSIUS,

DE

CORNELIO NEPOTE.

Cornelius Nepos & ante Cæsaris dictaturam & eo dictatore, & postea vixit. Hieronymus in Chronico Eusebiano refert illum ad annum Augusti quartum. Nec cuiquam repugnem, colligenti inde, tum demum divulgare, ea cœpisse opera quibus maxime inclaruit. Padi erat accola, teste Plinio, lib. iii. *cap.* xviii. *unde Catullo epigrammate primo, Italus; Ausonio autem epist.* xxiv. *Gallus vocatur. Nempe quia Italia Transpadana diceretur Gallia Togata. De urbe patria quicquam se habere comperti, negat Elias Vinetus, in Auson. Idyll.* vii. *Ad Veronensem fuisse, in Leandri Alberti Italia lego: uti & in Cosmographia optimi atque amicissimi quondam viri, Pauli Merulæ. Imo, ex Veronensium historicorum syllabo (quem doctissimus amplissimusque Alexander Becellus, Veronensis urbis Cancellarius, fecit, ac illustrissimus Comes, Fernandus Negarola, vir ut genere, ita literarum studio nobilissimus, cum* v. cl. *Laurentio Pignotio, atque is mecum, communicavit) intelligo, natum fuisse Nepotem in Hostilia; qui Veronensium vicus est, Tacito, Plinio, Cassiodoro & Antonino in Itinerario memoratus, hodieque ecclesiasticæ Veronensium jurisdictioni subditus. Historicus hic Ciceronis amicus familiaris à Gellio vocatur, lib.* xv. *cap.* xxviii. *Chronica scripsisse, testis est idem Gellius, lib.* xxvi. *cap* xxi.

 In

In his pro triplici tempore, ἀδήλῳ, μυθικῷ, καὶ ἱστορικῷ, (de quibus ex Varrone, & aliis, libro de arte historica diximus) tres videtur scripsisse libros; ac singulis unius temporis narrationem esse complexus. Sane tres libros fecisse Nepotem, quibus omne ævum comprehenderit, liquido testatur Catullus initio Hendecasyllaborum. Nec historicum tempus ab eo solum esse tractatum, indicio est illud Ausonii: Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quasi alios apologos (nam & ipsa instar fabularum sunt) ad nobilitatem tuam misi. *Item ex eo, quod Tertullianus in Apologetico adversus gentes (ubi eum inter antiquitatum commentatores disertim reponit) dicit, haud aliud Saturnum, quàm hominem, promulgâsse. Quod etiam Lactantius tradit, lib.* i. *cap.* xiii. *Reliquit præterea libros illustrium virorum, quorum, Gellius meminit, lib.* xi. *cap.* viii. *& Servius in* 1. *Æn. Eorum librum* i. xv *&* xvi. *citat Charisius. Ex his habemus viginti duos exterarum gentium imperatores. Cæteris libris egisse de Romanis hæc ejus verba ostendunt in extrema Hannibalis vita:* Sed nunc tempus est hujus libri facere finem, & Romanorum explicare imperatores; quo facilius, collatis utrorumque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari. *Operis ejus genuina inscriptio patet ex ultimis hisce præfationis verbis:* Quare ad propositum veniamus, & in hoc exponemus libro Vitas Excellentium Imperatorum *Præter Imperatores seorsim exarâsse librum de regibus, argumento hæc erunt, quæ Timoleonis vitæ subdit:* Hi fere fuere Græciæ gentis duces, qui memoriâ digni videantur, præter reges; namque eos attingere noluimus, quod omnium res gestæ separatim sunt relatæ: neque tamen hi admodum sunt multi *Externi imperatores, quos habemus, Æmilii esse Probi, à multis creduntur. Qui error inde provenit, quod librario id fuerit nomen, qui vitas eas partim suâ, partem patris & matris manu scriptas,*

Theodosio

Theodosio obtulit. Hoc ita esse, ostendunt versiculi, qui vitris istis præmitti in MSS. solent. Ac nec Æmilium, nec Theodosiani ævi quenquam, eorum esse librorum auctorem, abunde arguit pura & Romana dictio. Opinetur aliquis, ut Trogus ab Justino, ita ab Æmilio, qui sub Theodosio vixit, in compendium esse redactum Nepotem: sed aliud suadet operis concinnitas, & illa præfandi ratio quæ est in Epaminondæ vita, ac in Pelopida imprimis, ubi brevitatem justam pollicetur. Attamen sententia hæc, licet erronea, minus periculo habeat, dummodo extra controversiam maneat Æmilium omnia de purissimis Nepotis fontibus hausisse. Sane Tulliani esse ævi scriptorem neque alium quam Nepotem; tum veterum aliquot librorum indicio cognoscitur; tum etiam, quod ad Pomponium Atticum (cujus idem rogatu de vita Catonis librum fecit) vitæ istæ scribantur: utcunque id in quarto miscellaneorum suorum neget Hieronymus Magius; qui ipsâ Nepotis præfatione satis refellitur. Accedit & altera ratio. Nam his in libris ea legere est, quæ opus hoc scriptum esse clament, quo tempore Pompeius, & Cæsar, plus poterant, quam libera in rep. expediret. Ea Lambinus loca congessit, ut nihil attineat illa hic reponere. Nec libris istis de viris illustribus solùm persecutus est excellentes imperatores: sed etiam commentationibus claros, quod argumentum signat B. Hieronymus, præfatione de scriptoribus Ecclesiasticis, ubi, Nepotem inter eos refert, quorum exemplo acturus sit de iis, qui scribendo claruerunt. Egit autem Nepos, tum de Græcis auctoribus; tum de Latinis. De Græcis, colligo inde, quòd in Dionis vita dicat, librum se fecisse de illustribus historicis: in quo inter alia tractarit de Philisto historico. De Latinis, argumenta sunt plurima. Nam de Terentio egisse, ex Suetonio scimus in Terentii vita, Donato perperam tributa. Adhæc primum de vita Ciceronis

ceronis librum Gellius citat lib. xv. cap. xviii. Eoque ex opere fragmentum Hieronymus adfert epist. ad Pammachium, Imo verisimile est, inde esse, tum vitam T. Pomponii Attici, quæ exstat, tum vitam Catonis, quam istis claudit verbis: Hujus de vita, & moribus, plura in eo libro persecuti sumus, quem separatim de eo fecimus, rogatu Titii Pomponii Attici. Quare studiosos Catonis ad illud volumen relegamus: Apertè indicat eò nunc de Catone breviùs se agere, quia separatim de eodem scripserit. Ergo vita illa Catonis, quam paucis perstrictam habemus, majoris pars est voluminis, in quo Romanorum complurium vitæ continentur. Et sane in antiquissimo codice Oberti Gifanii ante vitam Attici legebantur hæc verba: Ex libro Cornelii Nepotis de Latinis historicis. Reliquit etiam exemplorum libros, quos citant Gellius, lib. vii. cap. xviii. & Charisius, lib. i. Alia quoque ejusdem laudant veteres, sed non item quæ ad historiam pertineant. Nam ex epistola ejus ad Ciceronem quædam Lactantius adfert lib. iii. instit. divin. cap. xv. Quemadmodum & Ciceronis ad Nepotem epistolæ meminit Tranquillus in Julio, cap. lv. Ammianus Marcellinus initio libri xxv. ac Priscianus lib. viii. Imo & secundum Ciceronis epistolarum librum ad Nepotem Macrobius citat lib. ii. Saturn. cap. i. Quod si quis fragmenta omnia Nepotis desideret, longe iis colligendis priorum vicit industriam Andreas Schottus. Hermolaus Barbarus, castigationibus in Plinii lib. xv. cap. xxix. censet libellum de viris illustribus, qui Plinio tribui solet Cornelii Nepotis esse, haud Plinii, atque id veteribus codd. adstrui posse, asseverat, Etiam Jani hæc Parrhasii sententia fuit. Utrius sit, dubitari ait Venetus, nec ea de re statuere quicquam ausus est. Imo aliqui, aut Suetonium, aut Tacitum esse auctorem putàrunt: ut indicat Gyraldus dialogismo xxvi. Sed omnino sunt Sexti Aurelii Victo-

rii;

ris ; ut ſatis nunc conſtat ex editione Andreæ Schotti. Non dubito interim, quin pleraque ex Nepote Victor deſumſerit. Nam quod Ludovicus Vives, lib. v. De tradendis diſciplinis, *Nepotem ait de Græcis ſolùm ducibus ſcripſiſſe : id ſatis refellitur verbis Nepotis antea adductis. Vir doctiſſimus, Jo.* ` *aria Catanæus, commentario in Plinii librum* iv. *epiſt.* xxviii. *quæ ad Seuerum ſcripta eſt, etiam Daretem Phrygium à Nepote tranſlatum arbitratur. Nempe decepit eum vulgaris* ἐπιγραφὴ. *Attamen & hic aqua hæret Vineto, notis in Auſon. Idyll.* vii. *Negat eſſe, qui certi aliquid de tranſlatione hac, auſit affirmare Atqui omnes, quibus ullum in hiſce literis judicium eſt, ſatis vident, nec Daretem illum eſſe genuinum : nec dictionem ejus Auguſtæam ſapere ætatem ; ſed recentiorem multò. Nepotem autem Cæſ. Auguſti obiſſe ævo, Plinius teſtatur, lib.* ix. *cap.* xxxix. *Atque hoc fortaſſe, impulit Genebrardum, ut putaret, eum nato jam Chriſto ſuperſtitem fuiſſe : qui & Jacobum Gualterium, cùm primùm tabulas ederet Chronographicas, in eam ſententiam pertraxit. Sed Nepotem eò uſque ætatem prorogâſſe, nemo temere dixerit, qui tanti eum in literis nominis jam Tullii, Attici, Catulli temporibus, fuiſſe cogitarit.*

CORNELII NEPOTIS

Excellentium Imperatorum

V I T Æ,

AD

T. POMPONIUM ATTICUM.

Auctoris Præfatio.

NON dubito fore plerosque, *Attice*, qui hoc genus scripturæ, leve, & non satis dignum summorum virorum personis judicent; cùm relatum legent, quis musicam docuerit Epaminondam; aut in ejus virtutibus commemorari, saltâsse eum commodè, scienterque tibiis cantâsse. Sed hi erunt ferè, qui, expertes literarum Græcarum. nihil rectum, nisi quod ipsorum moribus conveniat, putabunt. Hi, si didicerint, non (*a*) eadem omnibus esse honesta atque turpia, sed omnia majorum institutis judicari; non admirabuntur, nos, in Graiorum virtutibus exponendis, mores eorum secutos. Neque enim Cimoni fuit turpe Atheniensium summo viro, sororem germanam habere in matrimonio: quippe cùm cives ejus eodem uterentur instituto: at id qui-

(*a*) The Substantive Noun *negotia* (Affairs or Things) may be supplied to these and some other Adjectives, such as *multa pleraque*, &c. frequently occurring through the Book.

dem

dem noſtris moribus nefas habetur. Laudi in Græciâ ducitur adoleſcentulis, quamplurimos habere amotores. Nulla Lacedæmoni tam eſt nobilis vidua, quæ non ad ſcenam eat mercede conducta. Magnis in laudibus totâ ferè fuit Græciâ, victorem Olympiæ citari; in ſcenam verò prodire, & populo eſſe ſpectaculo, nemini in eiſdem gentibus fuit turpitudini: quæ omnia apud nos partim infamia, partim humilia, atqne ab honeſtate remota, ponuntur. Contra ea, pleraque noſtris moribus ſunt decora, quæ apud illos turpia putantur. Quem enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? aut cujus mater-familias non primum locum tenet ædium, atque in celebritate verſatur? Quod multo fit aliter in Græcia: nam neque in convivium adhibetur, niſi propinquorum; neque ſedet, niſi in interiore parte ædium quæ γυναικωνίτις *gynæconitis*) appellatur; quò nemo accedit, niſi propinquâ cognatione conjunctus. Sed plura perſequi tum magnitudo voluminis prohibet, tum feſtinatio, ut ea explicem, quæ exorſus ſum. Quare ad propoſitum veniemus, & in hoc exponemus libro *vitas excellentium imperatorum.*

I.

MILTIADES, Cimonis *Filius Athenienſis.*

CAP. I.

MILTIADES, Cimonis filius, Athenienſis, cùm & antiquitate generis & gloriâ majorum, & ſuâ modeſtiâ, unus omnium maximè floreret; eâque eſſet ætate, ut non jam ſolùm de eo benè ſperare, ſed

sed etiam confidere cives possent sui, talem futurum, qualem cognitum judicârunt: accidit, ut Athenienses (*b*) Chersonesum colonos vellent mittere. Cujus generis cùm magnus numerus esset, & multi ejus demigrationis peterent societatem: ex his delecti Delphos (*c*) deliberatum missi sunt, (qui consulerent Apollinem) quo potissimùm duce uterentur. Nam tum Thraces eas regiones tenebant, cum quibus armis erat dimicandum. His consulentibus nominatim Pythia præcepit, ut Militiadem sibi imperatorem sumerent: id si fecissent, incepta prospera futura. Hoc oraculi responso, Miltiades, cum delecta manu, classe Chersonesum profectus, quum accessisset Lemnum, & incolas ejus insulæ sub potestatem redigere vellet Atheniensium, idque ut Lemnii sua sponte facerent, postulâsset; illi irridentes responderunt; Tum id se facturos, cùm ille domo navibus proficiscens, vento Aquilone venisset Lemnum: hic enim ventus à septentrionibus oriens adversum tenet Athenis proficiscentibus, Miltiades morandi tempus non habens, cursum direxit quo tendebat, pervenitque Chersonesum.

(*b*) Chersonesus is a Word originally Greek, signifying the same with *peninsula* in Latin; that is, a Place almost surrounded with Water. The Chersonese here meant was a Part of Thrace, lying along the Hellespont.

(*c*) The word *deliberatum* being taken here in an uncommon Sense, those that follow, *viz. qui consulerent Apollinem*, seem to have been put in the Margin by some body to explain the Meaning of *deliberatum*, and thence, through the Heedlessness of some Copier of Books, to have crept into the Text, for, without this Supposition, it will be hard, I doubt, to excuse our Author from being guilty of an insipid Tautology.

CAP. II.

CAP. II. Ibi brevi tempore barbarorum copiis disjectis, totâ regione, quam petîerat, potitus, loca castellis idonea communivit: multitudinem, quam secum duxerat, in agris collocavit, crebrisque excursionibus locupletavit. Neque minûs in ea re, prudentiâ, quam felicitate, adjutus est: nam cùm virtute militum devicisset hostium exercitus, summâ æquitate res constituit; atque ipse ibidem manere decrevit: erat enim inter eos dignitate regiâ, quamvis carebat nomine: neque id magis imperio, quàm justitiâ, consequutus. Neque eo fecius Atheniensibus, à quibus erat profectus, officia præstabat. Quibus rebus fiebat, ut non minús eorum voluntate perpetuó imperium obtineret, qui miserant; quam illorum, cum quibus erat profectus. Chersoneso tali modo constitutâ, Lemnum revertitur, &, ex pacto, postulat, ut sibi urbem tradant: Illi enim dixerant, cùm vento Boreâ domo profectus, eó pervenisset, sese dedituros; se autem domum Chersonesi habere. Cares qui tum Lemnum incolebant, etsi præter opinionem res ceciderat, tamen non dicto, sed secundâ fortunâ adversariorum capti, resistere ausi non sunt, atque ex insula demigrârunt. Pari felicitate cæteras insulas, quæ Cyclades nominantur, sub Atheniensium redegit potestatem.

CAP. III. Eisdem temporibus Persarum Rex Darius, ex Asia in Europam exercitu trajecto, Scythis bellum inferre decrevit. Pontem fecit in Istro flumine, quâ copias traduceret. Ejus pontis, dum ipse abesset, custodes reliquit principes, quos secum ex Ionia & Æolide duxerat: quibus singulis ipsarum urbium perpetua dederat imperia. Sic enim putavit facillimé se Græcâ linguâ loquentes, qui Asiam incolerent, sub sua retenturum potestate, si amicis suis oppida tuenda tradidisset: quibus, se oppresso, nulla spes salutis relinqueretur. In hoc fuit tum numero Miltiades, cui illa custodia crederetur.

Hîc

Hîc, cum crebri afferrent nuncii, malè rem gerere Darium, premique ab Scythis, Miltiades hortatus eſt pontis cuſtodes, ne à fortuna datam occaſionem liberandæ Græciæ demitterent: nam ſi cum his copiis, quas ſecum tranſportaverat, interiiſſet Darius, non ſolùm Europam fore tutam, ſed etiam eos, qui Aſiam incolerent Græci genere, liberos à Perſarum futuros dominatione & periculo. Id & facile effici poſſe: ponte enim reſciſſo, regem, vel hoſtium ferro, vel inopià, paucis diebus interiturum. Ad hoc conſilium cùm plerique accederent, Hiſtiæus Mileſius, ne res conficeretur, obſtitit, dicens: non idem ipſis, qui ſummas imperii tenerent, expedire, & multitudini; quód Darii regno ipſorum niteretur dominatio: Quo extincto, ipſos poteſtate expulſos civibus ſuis pænas daturos. Itaque adeó ſe abhorrere à cæterorum conſilio, ut nihil putet ipſis utilius, quàm confirmari regnum Perſarum. Hujus quum ſententiam plurimi eſſent ſequuti, Miltiades non dubitans, tam multis conſciis, ad regis aures conſilia ſua perventura, Cherſoneſum reliquit, ac rurſus Athenas demigravit. Cujus ratio etſi non valuit, tamen magnopere eſt laudanda; quum amicior omnium libertati, quàm ſuæ fuerit dominationi.

Cap. IV. Darius autem, quum ex Europa in Aſiam rediſſet, hortantibus amicis, ut Græciam in ſuam redigeret poteſtatem, claſſem quingentarum navium comparavit, eique Datim præfecit, & Artaphernem; hiſque decenta peditum millia, & decem equitum dedit: cauſam interferens; ſe hoſtem eſſe Athenienſibus quód eorum auxilio Iones Sardeis expugnâſſent, ſuaque præſidia interfeciſſent. Illi Præfecti regii, claſſe ad Eubœam appulsâ, celeriter Eretriam ceperunt, omneſque ejus gentis cives abreptos, in Aſiam ad regem miſerunt.

Inde

Inde ad Atticam accesserunt, ac suas copias in campum Marathona deduxerunt. Is abest ab oppido circiter millia passuum decem. Hoc tumultu Athenienses tam propinquo, tamque magno permoti, auxilium nusquam, nisi à Lacedæmoniis, petiverunt; Phillippidemque cursorem ejus generis, qui *hemerodromi* vocantur, Lacedæmonem miserunt, ut nunciaret, quàm celeri opus esset auxilio. Domi autem creati decem Prætores, qui exercitu præessent: in eis Miltiades. Inter quos magna fuit contentio, utrùm mænibus se defenderent, an obviam irent hostibus, acieque decernerent. Unus Miltiades maximè nitebatur, ut primo quoque tempore castra fierent: Id si factum esset, & civibus animum accessurum, cùm viderent de eorum virtute non desperari; & hostes eâdem re fore tardiores, si animadvertent, (*d*) auderi adversus se tam exiguis copiis dimicare.

CAP. V. Hoc in tempore nulla civitas Atheniensibus auxilio fuit præter Platæenses: ea mille misit militum. Itaque horum adventu, decem millia armatorum completa sunt; quæ manus mirabili flagrabat pugnandi cupiditate: quo factum est, ut plus, quàm collegæ, Miltiades valuerit. Ejus enim auctoritate impulsi Athenienses, copias ex urbe eduxerunt, locoque idoneo castra fecerunt; deinde postero die, sub montis radicibus, acie è regione instructâ, novâ arte, vi summâ prælium commiserunt. (*e*) Namque arbores multis locis erant stratæ, hoc consilio, ut & montium tegerentur altitudine,

(*d*) Passivè. uti apud Vellei, 2, 56, & sic Livium dixisse notat Voss. †. de Analog 13.

(*e*) The Latin text is here very much corrupted.

& arbo-

& arborum tractu equitatus hostium impediretur, ne multitudine clauderentur. Datis, etsi non æquum locum videbat suis, tamen fretus numero copiarum suarum, confligere cupiebat: eoque magis, quòd priusquam Lacedæmonii subsidio venirent, dimicare utile arbitrabatur. Itaque in aciem, peditum centum, equitum decem millia produxit, præliumque commisit. In quo tanto plus virtute valuerunt Athenienses, ut decemplicem numerum hostium profligarent; adeòque perterruerunt, ut Persæ non castra, sed naves peterent. Quâ pugnâ nihil adhuc est nobilius. Nulla enim unquam tam exigua manus tantas opes prostravit.

Cap. VI. Cujus victoriæ, non alienum videtur, quale præmium Miltiadi sit tributum, docere; quo faciliùs intelligi possit, *eandem omnium civitatum esse naturam*. Ut enim populi nostri honores quondam fuerunt rari & tenues, ob eamque causam gloriosi; nunc autem effusi, atque obsoleti: sic olim apud Athenienses fuisse reperimus. Namque huic Miltiadi, qui Athenas, totamque Græciam liberavit, talis honos tributus est in porticu, quæ *Pæcile* vocatur, cùm pugna depingeretur Marathonia; ut in decem prætorum numero prima ejus imago poneretur, isque hortaretur milites, præliumque committeret. Idem ille populus, posteaquam majus imperium est nactus, & largitione magistratuum corruptus est, trecentas statuas Demetrio Phalereo decrevit.

Cap. VII. Post hoc prælium, classem septuaginta navium Athenienses eidem Miltiadi dederunt, ut insulas, quæ barbaros adjuverant, bello persequeretur; quo imperio plerasque ad officium redigere coegit, nonnullas vi expugnavit. Ex his Parum insulam opibus elatam, quum oratione reconciliare non posset; copias è navibus eduxit,

urbem operibus clausit, omnique commeatu privavit: deinde (*f*) vineis ac testudinibus constitutis, propiùs muros accessit. Cùm jam in eo esset, ut oppido potiretur, procul in continenti lucus, qui ex insula conspiciebatur, nescio quo casu, nocturno tempore incensus est; cujus flamma ut ab oppidanis & oppugnatoribus est visa, utrisque venit in opinionem, signum à classiariis regiis datum. Quo factum est, ut & Parii à deditione deterrerentur, & Miltiades, timens ne classis regia adventaret, incensis operibus, quæ statuerat, cum totidem navibus atque erat profectus, Athenas magna cum offensione civium suorum rediret. Accusatus ergo proditionis, quòd cùm Parum expugnare posset, à rege corruptus, infectis rebus, a pugna discessisset. Eo tempore æger erat vulneribus, quæ in oppugnando oppido acceperat. Itaque, quoniam ipse pro se dicere non posset, verba pro eo fecit frater ejus Tisagoras. Causâ cognitâ, capitis absolutus, pecuniâ multatus est; eaque lis quinquaginta (*g*) talentis æstimata est, quantus in classem sumptus factus

(*f*) *Vinea* and *testudo* were Machines made use of in Sieges to cover the Besiegers. See a more particular Account of them in Kennet's Roman Antiquities, Part 2. Chap. 19.

(*g*) There are different Opinions about the Value of a Talent in English Money. Mr. Kennet, in his Roman Antiquities near the end, makes the Attic Talent, the same with the Roman, to be 187*l.* 10*s.* Mr. Ainsworth, in his Dictionary, (see there *talentum* and *mina*) makes the Attic Talent to be 180*l.* Mr. Clarke, in his Note upon the ninth Chapter of Alcibiades's Life, reckons it 208*l.* yet in his Index, at *talenta quinque*, 300 *coronati*, it

factus erat. Hanc pecuniam quod solvere non poterat, in vincula publica conjectus est, ibique diem obiit supremum.

Cap. VIII. Hic etsi crimine Pario est accusatus, tamen alia fuit causa damnationis. Namque Athenienses, propter (*h*) Pisistrati tyrannidem, quæ paucis annis antè fuerat, omnium suorum civium potentiam extimescebant. Miltiades multùm in imperiis magistratibusque versatus, non videbatur posse esse privatus; præsertim cùm consuetudine ad imperii cupiditatem trahi videretur. Nam Chersonesi omnes illos, quos habitârat, annos, perpetuam obtinuerat dominationem, tyrannusque fuerat appellatus, sed justus: non erat enim vi consequutus, sed suorum voluntate; eamque potestatem bonitate retinuerat. Omnes autem & habentur & dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetuâ in ea civitate, quæ libertate usa est. Sed in Miltiade erat cùm summa humanitas, tum mira comitas, ut nemo tam humilis esset, cui non ad eum aditus pateret: magna

it is found to be only 150*l.* But Mr. Elisha Cole and some others, seem to be more accurate in accounting for the Attic Talent, the greater, according to Mr. Cole in his Dictionary, valued at 800 Crowns, and the lesser 600 Crowns.

(*h*) *Tyrannis* here signifieth Usurpation; because though Pisistratus did, by seizing the Government, destroy the Liberty of his Country, and was upon that Score an execrable Villain; yet he does not appear to have been at all tyrannical in his Government. The Word *tyrannus* was at first used in a good Sense, for a King or Prince; then for an Usurper, howsoever he managed his Power when he had got it, as appears from our Author; and lastly for a wicked barbarous Prince, though no Usurper.

auc-

auctoritas apud omnes civitates, nobile nomen, laus rei militaris maxima. Hæc populus respiciens, maluit eum innoxium plecti, quàm se diutius esse in timore.

II.

THEMISTOCLES, Neoclis *Filius*, *Atheniensis*.

CAP. I.

HUJUS vitia ineuntis adolescentiæ magnis sunt emendata virtutibus; adeò ut anteferatur huic nemo, pauci pares putentur. Sed ab initio est ordiendum. Pater ejus Neocles generosus fuit. Is uxorem Halicarnassiam civem duxit, ex qua natus est Themistocles. Qui cùm minùs esset probatus parentibus, quòd & liberiùs vivebat, & rem familiarem negligebat, patre exhæredatus est. Quæ contumelia non fregit eum, sed erexit. Nam quum judicâsset, sine summa (*i*) industria non posse eam extingui, totum se dedidit reipublicæ, diligentius amicis famæque serviens. Multùm in judiciis privatis versabatur: sæpe in concionem populi prodibat; nulla res major sine illo gerebatur; celeriterque, quæ opus erant reperiebat, facilè eadem oratione explicabat. Neque minùs in rebus gerendis promptus, quàm excogitandis, erat; quod & *de instantibus* (ut ait Thucydides) *verissime judicabat*, & *de futuris callidissimè conjiciebat*. Quo factum est ut brevi tempore illustraretur.

(*i*) *Industria* signifies Thoughtfulness, Contrivance, Application or Pains-taking, and is a Word that may be used either in good or bad Part.

CAP. II. Primus autem gradus fuit capessendæ reipublicæ, bello Corcyræo: ad quod gerendum Prætor à populo factus, non solùm præsenti bello, sed etiam reliquo tempore (k) ferociorem reddidit civitatem. Nam cùm pecunia publica, quæ ex metallis redibat, largitione magistratuum quotannis interiret; ille persuasit populo, ut eâ pecuniâ classis centum navium ædificaretur. Quâ celeriter effectâ, primum Corcyræos fregit, deinde maritimos prædones consectando, mare tutum reddidit. In quo cùm divitiis ornavit, tum peritissimos belli navalis fecit Athenienses. Id quantæ saluti fuerit universæ Græciæ, bello cognitum est Persico. Nam cùm Xerxes & mari & terrâ bellum universæ inferret Europæ; cum tantis eam copiis invasit, quantas neque ante, neque postea habuit quisquam; hujus enim classis mille & ducentarum (l) navium longarum fuit quam duo millia onerariarum sequebantur: terrestres autem exercitus septingentorum millium peditum, equitum quadringentorum millium fuerunt. Cujus de adventu cùm fama in Græciam esset perlata, & maximè Athenienses peti dicerentur, propter pugnam Marathoniam; miserunt Delphos consultum, quidnam facerent de rebus suis. Deliberantibus Pythia respondit, *Ut mœnibus ligneis se munirent.* Id responsum quò valeret, cùm intelligeret

(k) *Ferox*, used in a bad, also in a good Part, (a here) signifies proud, haughty, courageous, mettle some. Dr. Essenius, in his Note here, will not allo it to signify, rude, savage, or cruel; but if it com from *Fera*, a wild Beast, it is surely a-kin to th Significations.

(l) The Ships used in Sea-fights, or men of W were of a longer Make than the trading Vessels, therefore called *longæ naves*.

nemo, Themistocles pursuasit, consilium esse Apollinis, ut in naves se suaque conferrent: eum enim à Deo significari murum ligneum. Tali consilio probato, addunt ad superiores totidem naves triremes suaque omnia, quæ moveri poterant, partim Salaminem, partim Trœzenem asportant: arcem sacerdotibus paucisque majoribus natu, ac sacra procuranda tradunt, reliquum oppidum relinquunt.

CAP. III. Hujus consilium plerisque civitatibus displicebat, & in terra dimicari magis placebat. Itaque missi sunt delecti cum Leonida Lacedæmoniorum rege, qui Thermopylas occuparent, longiùsque barbaros progredi non paterentur. Hi vim hostium non sustinuerunt, eoque loco omnes interierunt. At Classis communis Græciæ trecentarum navium, in qua ducentæ erant Atheniensium, primùm apud Artemisium, inter Eubœam continentemque terram, cum classiariis regiis conflixit. Angustias enim Themistocles quærebat, ne multitudine circumiretur. Hîc etsi pari prælio discesserant, tamen eodem loco non sunt ausi manere: quòd erat periculum, ne, si pars navium adversariorum Eubœam superâsset, (m) ancipiti premerentur periculo. Quo factum est, ut ab Artemisio discedederent, & ex adversum Athenas apud Salamina classem suam constituerent.

CAP. IV. At Xerxes, Thermopylis expugnatis, protinus accessit (n) Astu idque nullis defendentibus, interfectis sacerdotibus, quos in arce invenerat, incendio delevit. Cujus famâ perterriti classiarii cùm

(m) *Ancipiti periculo premi*, signifies, in plain English, to be attacked in Front and Rear all at once.

(n) *Astu* is a Greek Word signifying a City, and, emphatically, that of Athens in Greek Authors; as *urbs*, the city, denoted Rome amongst the Romans.

manere non auderent, & plurimi hortarentur, ut domos suas quisque discederent, mœnibusque se defenderent: Themistocles unus restitit, & universos esse pares aiebat, dispersos testabatur perituros: idque Eurybiadi regi Lacedæmoniorum, qui tum summæ imperii præerat, fore affirmabat. Quem quum minùs quàm vellet, moveret, noctu de servis suis, quem habuit fidelissimum, ad regem misit, ut ei nunciaret suis verbis; adversarios ejus in fuga esse: qui si discessissent, majore cum labore, & longinquiore tempore bellum confecturum, quum singulos consectari cogeretur; quos si statim aggrederetur, brevi universos oppressurum. Hoc eò valebat, ut ingratiis ad depugnandum omnes cogerentur. Hâc re auditâ, Barbarus nihil doli subesse credens, postridie alienissimo sibi loco, contrà opportunissimo hostibus, adeò angusto mari conflixit, ut ejus multitudo navium explicari non potuerit. Victus ergo est magis consilio Themistoclis, quàm armis Græciæ.

Cap. V. Hîc Barbari etsi male rem gesserat, tamen tantas habebat reliquias copiarum, ut etiam cum his opprimere posset hostes. Interim tamen ab eodem gradu (o) depulsus est. Nam Themistocles verens, ne bellare perseveraret, certiorem eum fecit, id agi, ut pons, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur, ac reditu in Asiam excluderetur; idque ei persuasit. Itaque quâ sex mensibus iter fecerat, eadem minùs diebus triginta in Asiam reversus est; seque à Themistocle non superatum, sed conservatum judicavit. Sic unius viri prudentiâ Græcia liberata est, Europæque succubuit Asia.

(o) This is a Metaphor taken from Gladiators or Fencers, who, when obliged to quit their Stand or Ground, were said *gradu dejici*, or *gradu depelli*.

Hæc altera victoria, quæ cum Marathonio possit comparari tropœo: nam pari modo apud Salamina, parvo numero navium, maxima post hominum memoriam classis est devicta.

CAP. VI. Magnus hoc bello Themistocles fuit, nec minor in pace. Quum enim Phalereo portu neque magno, neque bono Athenienses uterentur, hujus consilio triplex Piræei portus constitutus est; isque mœnibus circumdatus, ut ipsam urbem dignitate æquipararet. utilitate superaret. Idemque muros Atheniensium restituit præcipuo periculo suo. Namque Lacedæmonii causam idoneam nacti, propter barbarorum excursiones, quâ negarent oportere extra Peleponnesum ullam urbem haberi, ne essent loco munita, quæ hostes possiderent; Athenienses ædificantes prohibere sunt conati. Hoc longè aliò spectabant, atque videri volebant. Athenienses enim duabus victoriis, Marathoniâ & Salaminiâ, tantam gloriam apud omnes gentes erant consequuti, ut intelligerent Lacedæmonii, de principatu sibi cum his certamen fore: quare eos quum infirmissimos esse volebant. Postquam autem audierunt muros instrui, legatos Athenas miserunt, qui id fieri vetarent. His præsentibus desiêrunt, ac se de ea re legatos ad eos missuros dixerunt. Hanc legationem suscepit Themistocles, & solus primò profectus est: reliqui legati, ut tum exirent, cùm satis altitudo muri exstructa videretur, præcepit; ut interim omnes servi, atque liberi opus facerent, neque ulli loco parcerent, sive sacer esset, sive profanus, sive privatus, sive publicus; & undique, quod idoneum ad muniendum putarent, congererent. Quo factum est, ut Atheniensium muri ex sacellis sepulchrisque constarent.

CAP. VII. Themistocles autem, ut Lacedæmonem venit, adire ad magistratus noluit, & dedit *operam*, ut quàm longissimè tempus duceret; cau-

sam, interponens, se collegas expectare. Cum Lacedæmonii quererentur, opus nihilominus fieri, eumque eâ re conari fallere, interim relinqui legati sunt consequuti; á quibus cùm audîsset, non multum superesse (*p*) munitionis, (*q*) Ephoros Lacedæmoniorum accessit, penes quos summum imperium erat; atque apud eos contendit, falsa his esse delata: quare æquum esse, illos, viros bonos nobilesque mittere, quibus fides haberetur, qui rem explorarent: interea se obsidem retinerent. Gestus est ei mos, tresque legati, functi summis honoribus, Athenas missi sunt. Cum his collegas suos Themistocles jussit proficisci; eisque prædixit, ut ne priùs Lacedæmoniorum legatos dimitterent, quàm ipse esset remissus. Hos postquam Athenas pervenisse ratus est, ad magistratum, senatumque Lacedæmoniorum adiît, & apud eos liberrimè professus est: Athenienses suo consilio, quod communi jure gentium facere

(*p*) *Munitio* signifies a Fortification, also the Action of fortifying, and seems to include more in its Signification than a *Wall*; according to the Distinction some make between *murus* and *mœnia*; *murus* signifies properly the Stone Wall encompassing a Town, and *mœnia* the Turrets and other Pieces of Fortification added to the *murus*; and *munitio* may be a general Word comprehending them both.

(*q*) The Ephori were Lacedæmonian Magistrates, like in Office to the Tribunes among the Romans. The Lacedæmonians used to appeal from their King to the Ephori, as the Romans from their Consuls to the Tribunes. At first the Ephori were chosen to be Assistants to the King; but, in a short Time, their Authority grew the greater, so that they could censure, imprison, and even depose their King when they found Cause. Suidas saith, they were ordinarily five in number, and chosen yearly.

possent,

reliquernnt & ejusdem civitatis fuit. Is autem ait, ad Artaxerxem eum venisse, atque his verbis epistolam misisse: *Themistocles veni ad te, qui plurima mala omnium Graiorum in domum tuam intuli, cùm mihi necesse fuit adversus patrem tuum bellare, patriamque meam defendere. Idem multo plura bona feci, postquam in tuto ipse, & ille in periculo esse cæpit. Nam cùm in Asiam reverti nollet, prælio apud Salamina facto, literis eum certiorem feci, id agi, ut pons, quem in Hellesponto fecerat, dissolveretur, atque ab hostibus circumiretur: quo nuntio ille periculo est liberatus. Nunc autem ad te confugi, exagitatus à cuncta Græciâ, tuam petens amicitiam: quam si ero adeptus, non minus me bonum amicum habebis, quàm fortem inimicum ille expertus est. Ea autem rogo et de his rebus, de quibus tecùm colloqui volo, annum mihi temporis des, eoque transacto, me ad te venire patiaris.*

CAP. X. Hujus rex animi magnitudinem admirans, cupiensque talem virum sibi conciliari, veniam dedit. Ille omne illud tempus literis sermonique Persarum dedit: quibus adeó eruditus est, ut multo commodiùs dicatur apud regem verba fecisse, quàm hi poterant, qui in Perside erant nati. Hic quum multa regi esset pollicitus, gratissimumque illud, si suis uti consiliis vellet, illum Græciam bello oppressurum; magnis muneribus ab Artaxerxe donatus in Asiam rediit, domicilumque Magnesiæ sibi constituit. Namque hanc urbem ei rex donárat, his usus verbis, quæ ei panem præberet: (ex qua regione quinquaginta [ei] talenta quotannis redibant:) Lampsacum, unde vinum sumeret; Myuntem, ex qua opsonium haberet. Hujus ad nostram memoriam monumenta, manserunt duo: sepulchrum prope oppidum, in quo est sepultus: statuæ, in foro Magnesiæ. De cujus morte multis modis apud plerosque scriptum est; sed nos eundem potissimúm Thu-

cydidem

cydidem auctorem probamus, qui illum ait Magnesiæ morbo mortuum: neque negat fuisse famam, venenum suâ sponte sumpsisse, quum se, quæ regi de Græcia opprimenda pollicitus esset, præstare posse desperaret. Idem ossa ejus clam in Attica ab amicis esse sepulta, quoniam legibus non concederetur, quòd proditionis esset damnatus, memoriæ prodidit.

III.

Aristides, Lysimachi *Filius*, *Atheniensis*.

Cap. I.

ARISTIDES Lysimachi filius, Atheniensis (*a*) æqualis ferè fuit Themistocli. Itaque cum eo de principatu contendit: namque obtrectârunt inter se. In his autem cognitum est, quanto antistaret eloquentia innocentiæ. Quanquam enim adeò excellebat Aristides abstinentiâ, ut unus post hominum memoriam, quòd quidem nos audiverimus, cognomine JUSTUS sit appellatus, tamen à Themistocle collabefactus (*b*) testulâ illâ, exilio decem annorum multatus est. Qui quidem, cùm intelligeret reprimi concitatam multitudinem non posse, cedensque animadverteret quendam scribentem, ut patriâ pelleretur: quæsîsse ab eo dicitur, Quare id

(*a*) This Equality may be understood of both Age and Power, but not Manners: for Aristides was of a calm and easy Temper, but Themistocles hot and ambitious.

(*b*) See the first Note upon the eighth Chapter of Themistocles's Life.

faceret? aut, Quid Aristides commisisset, cur tantâ pæna dignus duceretur? Cui ille respondit: Se ignorare Aristidem; sed sibi non placere, quòd tam cupidè elaborâsset, ut, præter cæteros, JUSTUS appellaretur. Hic decem annorum legitimam pœnam non pertulit. Nam postquam Xerxes in Græciam descendit, sexto ferè anno, quàm erat expulsus, populiscito in patriam restitutus est.

CAP. II. Interfuit autem pugnæ navali apud Salamina, quæ facta est priùs, quàm pœnâ liberaratur. Idem prætor fuit Atheniensium apud Platæas, in prælio, quo Mardonius fusus, barbarorumque exercitus est interfectus. Neque aliud est ullum hujus in re militare illustre factum, quàm hujus imperii memoria; justitiæ verò, & æquitatis,
et innocentiæ, multa imprimis, quod ejus æquitate.
factum est, cum in communi classe esset Græciæ simul cum Pausania, quo duce Mardonius erat fugatus, ut summa imperii maritimi à Lacedœmoniis transferretur ad Athenienses. Namque ante id tempus, & mari & terrâ duces erant Lacedæmonii. Tum autem & intemperantiâ Pausaniæ, & justitiâ factum est Aristides, ut omnes ferè civitates Græciæ ad Atheniensium societatem se applicarent, & adversus barbaros, hos duces deligerent sibi, quo facilius repellerent, si fortè bellum renovare conarentur.

CAP. III. Ad classes ædificandas, exercitusque comparandos, quantum pecuniæ quæque civitas daret, Aristides delectus est, qui constitueret. Ejus arbitrio quadringena & sexagena talenta quotannis Delum sunt collata. Id enim commune ærarium esse voluerunt. Quæ omnis pecunia postero tempore Athenas translata est. Hic quâ fuerat abstinentiâ, nullum est certius indicium, quàm quòd, quum tantis rebus præfuisset, in tanta paupertate decessit,

deceffit, ut, quî efferretur, vix reliquerit. Quo factum eft, ut filiæ ejus publicè alerentur, & de communi ærario dotibus datis, collocarentur. Deceffit autem ferè poft annum quartum quam Themiftocles Athenis erat expulfus.

IV.

Pausanias Lacedæmonius.

Cap. I.

PAUSANIAS magnus homo, fed varius in omni genere vitæ fuit. Nam ut virtutibus eluxit, fic vitiis eft obrutus. Hujus illuftriffimum eft prælium apud Platæis. Namque illo duce, Mardonius (a) fatrapes regius, natione Medus, regis (b) gener, in primus omnium Perfarum, et manu fortis, & confilii plenus, cum ducentis millibus peditum, quos viritim legerat, & viginti millibus equitum, haud ita magnâ manu, Græciâ fugatus eft; eoque ipfe dux cecidit prælio. Qua victoriâ elatus, plurima mifcere cœpit, & majora concupifcere. Sed primum in eo eft reprehenfus, quod ex prædâ (c) tripodem aureum Delphis

(a) *Satrapes* was a Name amongft the Perfians for the Governors of the Provinces of that Empire.

(b) He was indeed Son-in-law to Darius the former King; but fome think that *gener* fhould here fignify Brother-in-law, as is alfo ufed by Juftin; for Mardonius's Wife was Sifter to Xerxes, (the Son of Darius) who was then reigning.

(c) The Trivet or Tripod was a three-footed Stool or Table, particularly that upon which the Prieftefs [Pythia] fat, and gave forth her Anfwers; and it was

a Cuf-

phis posuisset, epigrammate scripto, in quo erat hæc sententia: *Suo ductu Barbaros apud Platæas esse deletos, ejusque victoriæ ergo Apollini donum dedisse.* *(d)* Hos versus Lacedæmonii, exsculpserunt, neque aliud scripserunt, quàm nomina earum civitatum, quarum auxilio Persæ erant victi.

CAP. II. Post id prælium, eundem Pausaniam cum classe communi Cyprum atque Hellespontum miserunt, ut ex his regionibus barbarorum præsidia depelleret. Pari felicitate in ea re usus, elatiùs se gerere cœpit, majoresque appetere res. Nam cùm, Byzantio expugnato, cepisset complures Persarum nobiles, atque in his nonnullos regis propinquos; hos clàm Xerxi remisit, simulans ex vinculis publicis effugisse & cum his Gongylum Eretriensem, qui literas regi redderet, in quibus hæc fuisse scripta Thucydides memoriæ prodidit: *Pausanias dux Spartæ, quos Byzantii ceperat postquam propinquos tuos cognovit, tibi muneri misit; seque tecum affinitate conjungi cupit: quare, si tibi videtur, des ei filiam tuam nuptum. Id si feceris, & Spartam & cæteram Græciam sub tuam potestatem, te adjuvante, se redacturum pollicetur. His de rebus si quid geri volueris, certum hominem ad eum mittas face, cum quo colloquatur.* Rex tot hominum salute, tam sibi necessariorum, magnopere gavisus, confestim cum epistola Artabazum ad Pausaniam mittit;

a Custom among the ancient Conquerors, especially the Greeks, to dedicate a Tripod generally to Apollo, of the Spoils taken from the Enemy.

(d) These Lines are to be found thus in Thucydides:

Ἑλλήνων ἀρχηγὸς, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων
Παυσανίας, Φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε.

in qua eum collaudat, ac petit, ne cui rei parcat ad ea perficienda, quæ pollicetur. Si fecerit, nullius rei à se repulsam laturum. Hujus Pausanias voluntate cognitâ, alacrior ad rem gerendam factus, in suspicionem cecidit Lacedæmoniorum. In quo facto domum revocatus, accusatus capitis, absolvitur; mulctatur tamen pecuniâ: quam ob causam ad classem remissus non est.

Cap. III. At ille pòst non multò, suâ sponte ad exercitum rediit; & ibi non callidâ, sed dementi ratione, cogitata patefecit. Non enim mores patrios solùm, sed etiam cultum, vestitumque mutavit. Apparatu regio utebatur, veste Medicâ: satellites Medi & Ægyptii sequebantur: epulabatur more Persarum luxuriosiùs, quàm qui aderant perpeti possent: aditum petentibus conveniendi non dabat: superbè respondebat, & crudeliter imperabat: Spartam redire nolebat: Colonas, qui locus in agro Troade est, se contulerat: ibi consilia cùm patriæ, tum sibi inimica capiebat. Id postquam Lacedæmonii resciverunt, legatos ad eum cum (e) scytala miserunt,

(e) This Scytala was a white Roll of Parchment wrapped about a black Stick, about nine Cubits long. It was used thus: When the Magistrates gave Commission to any as General or Admiral, they took two round Pieces of Wood, of the same Size exactly, one of those they kept, the other was given to the Commander; to whom, as oft as they had Occasion to send any private Dispatches, they cut a long narrow Scroll of Parchment, and rolling it about their own Staff, one Fold close upon another, they wrote their Business upon it. Then taking it off, sent it away to the Commander, who applying it to his own Staff, the Folds exactly fell in one with another, as at the Wri-

miſerunt, in qua more illorum erat ſcriptum, niſi domum reverteretur, ſe capitis eum damnaturos. Hoc nuntio commotus, ſperans, ſe etiam pecuniâ & potentiâ inſtans periculum poſſe depellere, domum reddîit. Huc ut venit, ab Ephoris in vincula publica conjectus eſt. Licet enim legibus eorum cuivis Ephoro hoc facere regi. Hinc tamen ſe expedivit; neque eò magis carebat ſuſpicione: nam opinio manebat, eum cum (f) rege habere ſocietatem. Eſt genus quoddam hominum quod *Helotes* vocatur, quorum magna multitudo agros Lacedæmoniorum colit, ſervorumque munere fungitur. Hos quoque ſolicitare ſpe libertatis exiſtimabatur: Sed quòd harum rerum nullum erat apertum crimen, quo argui poſſet, non putabant de tali tamque claro viro ſuſpicionibus oportere judicari; ſed exſpectandum, dum ſe ipſa res aperiret.

CAP. IV. Interim Argilius quidam adoleſcentulus, quem puerum Pauſanias amore venereo dilexerat, cùm epiſtolam ab eo ad Artabazum accepiſſet, eique in ſuſpicionem veniſſet, aliquid in ea de ſe eſſe ſcriptum, quòd nemo eorum redîſſet, qui ſuper tali cauſa eòdem miſſi erant; (g) vincula epiſtolæ laceravit, ſignoque detracto, cognovit, ſi pertuliſſet, ſibi eſſe pereundum. Erant in eadem

ting; and the Characters which, before it was wrapped up, were confuſedly disjoined and unintelligible, appeared very plain.

(f) Our Author here imitates the Greek Authors, who uſed to call the King of Perſia ſimply, or by way of Eminence, *The King*, and ſometimes *The Great King*.

(g) The way of writing Letters was anciently upon wooden Tablets, covered with Wax; theſe they uſed to join together, and tie with a Thread, the Knot of which had a Seal upon it.

epiſtola,

epiſtolâ, quæ ad ea pertinebant, quæ inter regem Pauſaniamque convenerant. Has ille literas Ephoris tradidit. Non eſt prætereunda (*h*) gravitas Lacedæmoniorum hoc loco. Nam ne hujus quidem indicio impulſi ſunt, ut Pauſaniam comprehenderent: neque priùs vim adhibendam putaverunt, quam ſe ipſe indicâſſet. Itaque huic indici, quid fieri vellent, præceperunt. Fanum Neptuni eſt Tænari, quod violare nefas putant Græci: eò ille index confugit. in ara conſedit. Hanc juxta, locum fecerunt ſub terra ex quo poſſet audiri, ſi quis quid loqueretur cum Argilio. Huc ex Ephoris quidam deſcenderunt. Pauſanias, ut audivit Argilium confugiſſe in aram, perturbatus eò venit; quem cùm ſupplicem Dei videret in ara ſedentem, quærit, cauſæ quid ſit tum repentino conſilio: Huic ille, quid ex literis comperiſſet. aperit. Tantò magis Pauſanias perturbatus orare cœpit, *ne enunciaret, nec ſe, meritum de illo optimè, proderet. Quòd ſi eam veniam ſibi dediſſet, tantiſque implicitum rebus ſublevâſſet, magno eſſe ei præmio futurum.*

Cap. V. His rebus Ephori cognitis, ſatiùs putaverunt in urbe eum comprehendi. Quò cùm eſſent profecti, & Pauſanias, placato Argilio, (ut putabat) Lacedæmonem reverteretur: in itinere, cum jam in eo eſſet, et comprehenderetur, è vultu cujuſdam Ephori qui eum admonere cupiebat, inſidias ſibi fieri intellexit. Itaque paucis antè gradibus, quàm qui ſequebantur, in ædem Miner-

(*h*) *Gravis* properly ſignifies heavy: And as Things that are heavy are not eaſily moved, thence it was figuratively applied to ſuch as are not apt to alter their Purpoſes, or form Reſolutions, but upon weighty Conſiderations; and agreeably to this Senſe of *gravis* is *gravitas* here uſed.

væ, quæ (*i*) Chalciœcus vocatur, confugit. Hinc ne exire posset, statim Ephori valvas ejus ædis obstruxerunt, tectumque sunt demoliti, quò faciliùs sub divo interiret. Dicitur eo tempore (*k*) matrem Pausaniæ vixisse; eamque jam magno natu, postquam de scelere filii comperit in primis, ad filium claudendum, lapidem ad introitum ædis attulisse. Sic Pausanias magnam belli gloriam turpi morte maculavit. Hic cum semianimis de templo elatus esset, confestim animam efflavit. Cujus mortui

(*i*) *Chalsiacus* (a Greek Word, which signifies *having a House of Brass*) was an epithet of Miverva among the Lacedæmonians, according to Plutarch; and she was so called from her Statue that was made of Brass, and placed in the Temple at Lacedæmon; but the Temple itself is called by Livy and Ælian, *Chalciæcum*, that is, *The House or Temple of Brass*.

(*k*) This Behaviour of a Mother to a Son will appear almost incredible to such as are unacquainted with the Temper and Spirit of the Lacedæmonians, which was very singular; but if that be considered, there was nothing strange or extraordinary in the Matter. It was customary with the Mothers, when their Sons went to the War, to deliver them their Shield with these Words, ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τάς, *i. e.* Either bring this back, or be brought upon it; as much as to say, Lose your Life rather than this. Nay, there are Authors who tell us, That upon News of the Defeat of a Lacedæmonian Army, it was usual for the Relations of the Slain to meet with all the Signs of Joy, congratulating one another; whilst the Relations of such as had saved themselves by running away, appeared with dejected melancholy Looks, or durst not shew their Heads at all for *Shame*.

corpus

corpus cùm eôdem nonnulli dicerent inferri oportere, quò hi qui ad supplicium essent dati; displicuit pluribus; & procul ab eo loco infoderunt, in quo erat mortuus. Inde posteriùs Dei Delphici responso erutus, atque eodem loco sepultus, ubi vitam posuerat.

V.

Cimon, Miltiadis *filius*, *Atheniensis*.

Cap. I.

CIMON Miltiadis filius, Atheniensis, duro admodum initio usus est adolescentiæ. Nam cum pater ejus litem æstimatam populo solvere non potuisset, ob eamque causam in vinculis publicis decessisset, Cimon eâdem custodiâ tenebatur, neque legibus Atheniensium emitti poterat, nisi pecuniam, quâ pater multatus esset, solvisset. Habebat autem in matrimonio (*a*) sororem suam germanam nomine Elpinicen, non magis amore, quàm patrio more, ductus: nam Atheniensibus licet eodem patre natas uxores ducere. Hujus conjugii cupidus Callias quidam, non tam generosus, quàm pecuniosus qui magnas pecunias ex metallis fecerat, egit cum Cimone, ut eam sibi uxorem daret: id si impetrâsset, se pro illo pecuniam soluturum. Is cùm ta-

(*a*) *Soror germana*, Sister-german, properly is a Sister both by Father and Mother's Side; *soror consanguinea*, a Sister by the Father's Side only; and *soror uter na*, a Sister by the Mother's Side only: So with respect to *frater germanus*, *consanguineus uterinus*. But this Distinction is not always observed by classic Authors.

lem

lem conditionem aspernaretur, Elpinice negavit se passuram Miltiadis progeniem in vinculis publicis interire, quoniam prohibere posset; seque Calliæ nupturam, si ea, polliceretur, præstitisset.

CAP. II. Tali modo custodiâ liberatus Cimon celeriter ad principatum pervenit. Habebat enim satis eloquentiæ, summam liberalitatem, magnam prudentiam cùm juris civilis, tum rei militaris, quód cum patre à puero in exercitu fuerat versatus. Itaque hic & populum urbanum in sua tenuit potestate, & apud exercitum plurimum valuit auctoritate. Primùm imperator apud flumen Strymona magnas copias Thracum fugavit, oppidum Amphipolim constituit. eóque decem millia Atheniensium in coloniam misit. Idem iterum apud Mycalen, Cypriorum & Phœnicum ducentarum navium classem devictam cepit; eodemque die pari fortunâ in terra usus est. Namque hostium navibus captis, statim ex classe copias suas eduxit, barbarorum uno concursu maximam vim prostravit. Quâ victoria, magnâ prædâ potitus, cùm domum reverteretur, quòd jam nonnullæ insulæ, propter acerbitatem imperii, defecerant, benè animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coëgit. Scyrum, quam eo tempore Dolopes incolebant, quòd contumaciùs se gesserat, vacuefecit; sessores veteres urbe insulâque ejecit; agros civibus divisit. Thasios opulentiâ fretos suo adventu fregit. His ex manubiis Athenarum arx, quâ ad meridiem vergit, est ornata.

CAP. III, Quibus rebus cùm unus in civitate maximè floreret, incidit in eandem invidiam, quam pater suus, cæterique Atheniensium principes. Nam testarum suffragiis, quod illi ὀστρακισμὸν (*ostracismum*) vocant, decem ànnorum exilio multatus est. Cujus facti celeriùs Athenienses, quàm ipsum, pœnituit. Nam cùm ille forti animo invidiæ ingratorum civium cessisset, bellumque Lacedæmonii Atheniensibus

Athenienfibus indixiffent, confeftim notæ ejus virtutis defiderium confecutum eft. Itaque poft annum quintum, quàm expulfus erat, in patriam revocatus eft. Ille, quod (*b*) hofpitio Lacedæmoniorum utebatur, fatius exiftimans (*c*) eos & cives fuos inter fe unâ voluntate confentire, quam armis contendere, Lacedæmonem fuâ fponte eft profectus, pacemque inter duas potentiffimas civitates conciliavit. Poft, neque ita multò, in Cyprum cum ducentis navibus imperator miffus, cùm ejus majorem partem infulæ deviciffet, in morbum implicitus, in oppido Citio eft mortuus.

Cap. IV. Hunc Athenienfes non folùm in bello, fed in pace, diu defideraverunt. Fuit enim tantâ liberalitate, cùm compluribus locis prædia, hortofque haberet, ut nunquam in eis cuftodem impofuerit fructus fervandi gratiâ, ne quis impediretur, quo minus ejus rebus, quibus quifque vellet, frueretur. Semper eum pediffequi cum nummis funt fecuti, ut fi quis opis ejus indigeret, haberet, quod ftatim daret, ne differendo videretur negare. Sæpe,

(*b*) *Hofpitium* properly fignifies Lodging or Entertainment, but is likewife ufed for Friendfhip: For in the more early Ages of the World, before the Convenience of public Inns was thought of, Perfons that travelled, lodged in private Houfes, and were obliged to return the Favour to thofe that entertained them, if need required. This was the Occafion of the moft intimate Friendfhip between the Parties, infomuch that they treated one another as Relations. Thence the Word *hofpitium* came to fignify Friendfhip founded upon that Occafion.

(*c*) *Eos & cives fuos inter fe unâ voluntate confentire, quàm armis contendere.* Some Editions want this

Sæpe, cùm aliquem (*n*) offensum fortunâ, viderat minùs benè vestitum, suum amiculum dedit. Quotidie sic cœna ei coquebatur, ut quos invocatos vidisset in foro, omnes devocaret: quod facere nullum diem prætermittebat. Nulli fides ejus, nulli opera, nulli res familiaris defuit: multos locupletavit: Complures pauperes mortuos, qui unde efferrentur, non reliquissent, suo sumptu extulit. Sic se gerendo, minimè est mirandum, si & vita ejus fuit secura, & mors acerba.

this Part of the Sentence, but others have it, such as that of *M. And. Stubelius*, printed at *Leipsick*, *Anno*. 1715, who is very particular in noticing the various Readings; as also that little neat Copy printed by *Peter. Mortier* at *Amsterdam*, *Anno* 1704, from *Jo. And. Bosius*. who is reckoned one of the most accurate Editors of *Nepos*.

(*n*) I am afraid the Latin Text is corrupted here, *offensus fortuna* being, in my Opinion, no very intelligible Expression.

VI.

LYSANDER, Lacedæmonius.

CAP. I.

LYSANDER Lacedæmonius magnam reliquit sui famam, magis felicitate, quàm virtute partam. Athenienses enim in Peloponnesios sexto & vicesimo anno bellum gerentes confecisse, apparet. Id quâ ratione consecutus sit, (*a*) latet. Non enim

(*a*) By what immediately follows here, one would readily think the Author plainly shews how Lysander effected that; and therefore some are of Opinion, that we should read in the Text *nòn latet*, it is known, *or, we* are not ignorant.

virtute

virtute sui exercitus, sed immodestiâ factum est adversariorum qui, quod dicto audientes imperatoribus suis non erant, dispalati in agris, relictis navibus, in hostium venerunt potestatem. Quo facto Athenienses se Lacedæmoniis dediderunt. Hâc victoriâ Lysander elatus, cùm antea semper factiosus, audaxque fuisset, sic sibi indulsit, ut ejus operâ in maximum odium Græciæ Lacedæmonii pervenerint. Nam cùm hanc causam Lacedæmonii dictitâssent sibi esse belli, ut Atheniensium (*b*) impotentem dominationem refringerent; postquam apud Ægos flumen Lysander classis hostium est potitus, nihil aliud molitus est, quam ut omnes civitates in suâ teneret potestate, cùm id se Lacedæmoniorum causâ facere simularet. Namque (undique, qui Atheniensium rebus studuissent, ejectis) decem delegerat in unaquaque ciuitate, quibus summum imperium, potestatemque omnium rerum committeret. Horum in numerum nemo admittebatur, nisi qui aut ejus hospitio contineretur, aut se illius fore proprium fide confirmaret.

Cap. II. Ita decemvirali potestate in omnibus urbibus constitutâ, ipsius nutu omnia gerebantur. Cujus de crudelitate ac perfidia, satis est unam rem, exempli gratiâ, proferre, ne de eodem plura enumerando fatigemus lectores. Victor ex Asia, cùm reverteretur, Thasumque divertisset, quòd ea civitas præcipuâ fide fuerat erga Athenienses,

(*b*) *Impotens* signifies *weak* or *wanting Power* properly, yet is oftentimes applied to Persons in the greatest Power, as Kings and Princes; but then they are considered as under the Influence and Command of their Passions, and wanting Power to govern themselves, and keep within Bounds: Thence it signifies *extravagant*, *proud*, *intolerable*, as here.

proinde ac si iidem firmissimi solerent esse amici, qui constantes fuissent inimici, eam pervertere concupivit. Vidit autem, nisi in eo occultâsset voluntatem, futurum, ut Thasii deliberentur, consulerentque rebus suis * * * * (c).

CAP. III. Itaque decemviralem suam potestatem, sui ab illo constitutatam sustulerunt. Quo dolore incensus, inîit consilia, (d) reges Lacedæmoniorum tollere; sed sentiebat, id se sine ope deorum facere non posse, quòd Lacedæmonii omnia ad oracula referre consueverant. Primùm itaque Delphos (e) corrumpere est conatus. Cùm id non potuisset,

(c) Polænus, i. 45. 4. supplies what is wanting here to this purpose: *Simulavit ergo, se veniam dare his, qui laterent; benignissima oratione habitâ in templo Herculis; sed fidem habentes & prodeuntes post paulo jussit interfici.* Wherefore he (Lysander) pretended to pardon these (Thasians) that had abscónded, in a very kind Speech he had made in the Temple of Hercules; but a little after, upon their believing him to be ingenuous, as they were coming out of their hiding Places, he ordered them all to be slain.

(d) The Lacedæmonians had two Kings at once, both of the Posterity of Hercules. They used to command their Armies, and were indeed more properly Generals than Kings; for their Power in the Government was but small, being subjected to the Censure of, and liable to be deposed by the Magistrates, called *Ephori.*

(e) It may seem a little wonderful, that these Oracle-mongers should all prove so backward to comply with Lysander, since they might, it is likely, have been well paid for it, and their only Business

t, Dodonam adortus est. Hinc quoque re-
s, dixit se vota suscepisse, quæ Jovi Ammoni
ret, existimans se Afros faciliùs corrupturum.
spe cùm profectus esset in Africam, multùm
antistites Jovis fefellerunt: nam non solùm
mpi non potuerunt, sed etiam legatos La-
nona miserunt, qui Lysandrum accusarent,
sacerdotes fani corrumpere conatus esset.
satus hoc crimine, judicumque absolutus sen-
s, Orchomeniis missus subsidio, occisus est à
anis apud Haliartum. Quàm verè de eo foret
atum, oratio indicio fuit, quæ post mortem in
ejus reperta est; in qua suadet Lacedæmoniis,
giâ potestate dissolutâ, ex omnibus dux deligatur
ellum gerendum: sed ita scripta, ut deorum
etur congruere sententiæ, quam ille se habitu-
pecuniâ fidens, non dubitabat. Hanc ei scrip-
leon Halicarnasseus dicitur.

P. IV. Atque hoc loco non est prætereundum
m Pharnabazi, satrapis regii. Nam cùm Ly-
r præfectus classis in bello multa crudeliter
que fecisset, deque his rebus suspicaretur ad
suos esse perlatum; petiit à Pharnabazo, ut
phoros sibi testimonium daret quantâ sancti-
bellum gessisset, sociosque tractâsset, deque ea
curatè scriberet: magnam enim ejus auctorita-
in ea re futuram. Huic ille liberaliter polli-
: librum gravem multis verbis conscripsit, in
summis eum effert laudibus. Quem cùm le-

and Trade was to tell Lies, and take Money.
must have looked upon his Design as rash,
rate, and impracticable, as what would bring
under a strong Suspicion of Corruption, lessen
Authority, and spoil their Trade, otherwise,
oubt, they would have been well pleased to
his Money.

gisset,

gisset, prolâsseique, dùm obsignatur, alterum pari magnitudine, tantâ similitudine ut discerni non posset, signatum subjecit; in quo accuratissimè ejus avaritiam perfidiamque accusârat. Hinc Lysander domum cùm rediisset, postquam de suis rebus gestis apùd maximum magistratum, quæ voluerat, dixerat, testimonii loco librum à Pharnabazo datum tradidit. Hunc, summoto Lysandro, cùm Ephori cognôssent, ipsi legendum dederunt. Ita ille imprudens ipse suus fuit accusator.

VII.

ALCIBIADES, Cliniæ *filius*, *Atheniensis*.

CAP. I.

ALCIBIADES Cliniæ filius, Atheniensis: in hoc natura, quid efficere possit, videtur experta. Constat enim inter omnes, qui de eo memoriæ prodiderunt, nihil illo fuisse excellentius, vel in vitiis, vel in virtutibus. Natus in amplissima civitate summo genere, omnium ætatis suæ multò formosissimus, ad omnes res aptus, consiliique plenus. Namque imperator fuit summus & mari & terra; disertus, ut in primis dicendo valeret: quòd tanta erat commendatio oris atque orationis, ut nemo ei dicendo posset resistere. Dives; cum tempus posceret, laboriosus, patiens, liberalis, splendidus, non minùs in vitâ, quàm victu: affabilis, blandus, temporibus callidissimè inserviens. Idem, simul ac se remiserat, neque causa suberat, quare animi laborem perferret, luxuriosus, dissolutus, libidinosus, intemperans reperiebatur: ut omnes admirarentur in uno homine tantam inesse dissimilitudinem, tamque diversam naturam.

CAP. II.

Cap. II. Educatus est in domo Periclis, (privignus enim ejus fuisse dicitur) eruditus à (*a*) Socrate. Socerum habuit Hipponicum, omnium (*b*) Græcorum ditissimum; ut, si ipse fingere vellet, neque plura bona reminisci, neque majora posset consequi, quàm vel fortuna vel natura tribuerat. Ineunte adolescentiâ, amatus est à multis, more Græcorum; in eis à Socrate, de quo mentionem facit Plato in Symposio: namque eum induxit commemorantem, se pernoctâsse cum Socrate, neque aliter ab eo surrexisse, ac filius à parente debuerit. Posteaquam robustior est factus, non minùs multos amavit, in quorum amore, quoad licitum est, odiosa multa delicatè jocosèque fecit: quæ referremus, nisi majora potioraque haberemus.

Cap. III. Bello Peloponnesiaco, hujus consili atque auctoritate Athenienses bellum Syracusânis indixerunt: ad quod gerendum ipse dux delectus est. Duo præterea collegæ dati, Nicias & Lamachus. Id cùm appararetur, priusquam classis exiret, accidit, ut unâ nocte omnes Hermæ, qui in oppido erant Athenis, dejicerentur, præter unum, qui ante januam erat Andocidis. Itaque ille postea Mercurius Andocidis vocitatus est. Hoc cùm appareret, non sine magna multorum consensione esse factum,

(*a*) This *Socrates* was the greatest Man among the Ancients: Such a complete Master of his Passions, that one of the greatest Misfortunes that can befall a good Man, a scolding Wife, was not able to discompose or put him out of Temper in the least.

(*b*) Some Copies have in the Text here, *Græcæ linguæ eloquentiâ ditissimum*; but in regard Plutarch affirms, that Hipponicus was not eloquent, but immensely rich; therefore others read *omnium Græcorum ditissimum*; which, as it is thought to be the better Reading, is here inserted.

quòd non ad privatam, ſed ad publicam rem pertineret, magnus multitudini timor eſt injectus, ne qua repentina vis in civitate exiſteret, quæ libertatem opprimeret populi. Hoc maximè convenire in Alcibiadem videbatur, quòd & potentior & major, quà privatus, exiſtimabatur. Multos enim liberalitate devinxerat, plures etiam operâ forenſi ſuos reddiderat. Quare fiebat, ut omnium oculos, quotieſcunque in publicum prodîſſet, ad ſe converteret, neque ei par quiſquam in civitate poneretur. Itaque non ſolùm ſpem in eo habebant maximam, ſed etiam timorem, quòd & obeſſe plurimùm, & prodeſſe poterat. Aſpergebatur etiam infamiâ, quòd in domo ſua facere myſteria dicebatur, quòd nefas erat more Athenienſium; idque non ad religionem, ſed ad conjurationem pertinere exiſtimabatur.

CAP. IV. Hoc crimine in concione ab inimicis compellabatur. Sed inſtabat tempus ad bellum proficiſcendi. Id ille metuens, neque ignorans civium ſuorum conſuetudinem, poſtulabat, ut, ſi quid de ſe agi vellent, potiùs de præſente quæſtio haberetur, quàm abſens invidiæ crimine accuſaretur. Inimici vero ejus quieſcendum in præſenti, quia noceri non poſſe intelligebant, & illud tempus expectandum decreverunt, quo exîſſet, ut ſic abſentem aggrederentur: itaque fecerunt. Nam poſtquam in Siciliam eum perveniſſe crediderunt, abſentem, quòd ſacra violâſſet, reum fecerunt. Qua de re cùm ei nuncius à magiſtratu in Siciliam miſſus eſſet, ut domum ad cauſam dicendam rediret, eſſetque in magna ſpe provinciæ benè adminiſtrandæ; non parere noluit, & in triremem, quæ ad eum erat deportandum miſſa, aſcendit; ac Thurios in Italiam pervectus, multa ſecum reputans de immoderata civium ſuorum licentia, crudelitateque erga nobiles; utiliſſimum ratus impendentem evitare tempeſtatem,

clàm

clàm se à custodibus subduxit, & inde primùm Elidem, deinde Thebas venit. Postquam autem se capitis damnatum, bonis publicatis, audivit, & id quod usu venerat, Eumolpidas sacerdotes à populo coactos, ut se devoverent, ejusque devotionis quò testatior esset memoria, exemplum in pila lapidea incisum, esse positum in publico, Lacedæmonem demigravit. Ibi (ut ipse prædicare consueverat) non adversus patriam, sed inimicos suos bellum gessit, quòd iidem hostes essent civitati. Nam cùm intelligerent se plurimùm prodesse posse reipublicæ, ex ea ejecisse, plusque iræ suæ, quàm utilitati communi paruisse. Itaque hujus consilio Lacedæmonii cum Persarum rege amicitiam fecerunt: deinde Deceliam in Attica munîerunt, præsidioque perpetuo ibi posito, in obsidione Athenas tenuerunt. Ejusdem operâ Ioniam à societate averterunt Atheniensium: quo facto multò superiores bello esse cœperunt.

Cap. V. Neque verò his rebus tam amici Alcibiadi sunt facti, quàm timore ob eo alienati. Nam cùm acerrimi viri præstantem prudentiam in omnibus rebus cognoscerent, pertimuerunt, ne, caritate patriæ ductus, aliquando ab ipsis descisceret, & cum suis in gratiam rediret. Itaque tempus ejus interficiendi quærere instituerunt. Id Alcibiadi diutiùs celari non potuit: erat enim eâ sagacitate, ut decipi non posset, præsertim cùm animum attendisset ad cavendum. Itaque ad Tissaphernem præfectum regis Darii se contulit, cujus cùm in intimam amicitiam pervenisset, & Atheniensium, malè gestis in Sicilia rebus, opes senescere, contrà Lacedæmoniorium crescere videret: initio cum Pisandro prætore, qui apud Samum exercitum habebat, per internuntios colloquitur, & de reditu suo facit mentionem; erat enim eodem, quo Alcibiades, sensu, populi potentiæ non amicus, & optimatum fautor. Ab hoc

hoc destitutus, primùm per Thrasybulum Lycei filium, ab exercitu recipitur, prætorque fit apud Samum. Pòst, suffragante Theramene, populiscito restituitur. parique absens imperio præficitur, simul cum Thrasybulo & Theramene. Horum in imperio tanta commutatio rerum facta est, ut Lacedæmonii, qui paulò antè victores viguerant, perterriti pacem peterent. Victi enam erant quinque præliis terrestribus, tribus navalibus: in quibus ducentas naves triremes amiserant, quæ captæ in hostium venerant potestatem. Alcibiades, simul cum collegis, receperat Ioniam, Hellespontum, multas præterea urbes Græcas, quæ in ora sitæ sunt Asiæ, quarum expugnârant complures; in his Byzantium; neque minùs multas consilio ad amicitiam adjunxerant, quòd in captos clementiâ fuerant usi.

CAP. VI. Inde prædâ onusti, locupletato exercitu, maximis rebus gestis, Athenas venerunt. His cùm obviam universa civitas in Pyræeum descendisset, tanta fuit omnium expectatio visendi Alcibiadis, ut ad ejus triremem vulgus conflueret, perinde ac si solus advenisset. Sic enim populo erat persuasum, & adversas superiores, & præsentes secundas res, accidisse ejus operâ. Itaque & Siciliæ amissum, & Lacedæmoniorum victorias culpæ suæ tribuebant, quòd talem virum è civitate expulissent. Neque id sine causa arbitrari videbantur. Nam postquam exercitui præesse cœperat, neque terrâ, neque mari hostes pares esse potuerant. Hic ut navi egressus est, quanqnam Theramenes & Thrasybulus eisdem rebus præfnerant, simulque venerant in Piræeum, tamen illum unum omnes prosequebantur: & (id quod nunquam antea usu venerat, nisi Olympiæ victoribus) coronis aureis æneisque vulgò donabatur. Ille lacrymans talem benevolentiam civium suorum accipiebat, reminiscens pristini temporis acerbitatem.

tem. Postquam Astu venit, concione advocatâ, sic verba fecit, ut nemo tam ferus fuerit, quin ejus casum lacrymârit, inimicumque his se ostênderit, quorum operâ patriæ pulsus fuerat; proinde ac si alius populus, non ille ipse, qui tum flebat, eum sacrilegii damnâsset. Restituta ergò huic sunt publicé bona; iidemque illi Eumolpidæ sacerdotes rursus resacrare sunt coacti, qui eum devoverant; pilæque illæ, in quibus devotio fuerat scripta, in mare præcipitatæ.

Cap. VII. Hæc Alcibiadi lætitia non nimis fuit diuturna. Nam cùm ei omnes essent honores decreti, totaque respublica domi bellique tradita, ut unius arbitrio gereretur; & ipse postulâsset, ut duo sibi collegæ darentur, Thrasybulus & Adimantus, neque id negatum esset; classe jam in Asiam profectus, quòd apud Cymen minùs ex sententia rem gesserat, in invidiam recidit; nihil enim eum non efficere posse ducebant. Ex quo fiebat, ut omnia minùs prosperâ gesta ejus culpæ tribuerent, cùm eum aut negligenter, aut malitiosè fecisse loquerentur, sicut tum accidit. Nam corruptum à rege capere Cymen noluisse, arguebant. Itaque huic maximè putamus malo fuisse, nimiam opinionem ingenii atque virtutis. Timebatur enim non minus, quam diligebatur, ne secundâ fortunâ, magnisque opibus elatus, tyrannidem concupisceret. Quibus rebus factum est, ut absenti magistratum abrogarent, & alium in ejus locum substituerent. Id ille ut audivit, domum reverti noluit, & se Pactyen contulit, ibique tria castella communivit, Bornos, Bysanthen, Neontichos; manuque collectâ, (*c*) primus

(*c*) Both Staveren and Bosius have in the Text here, *primus Græciæ civitatis in Thraciam introiit*; Stubelius has it thus: *Primus Græciæ civitates in Taracia introiit*, which is the best.

Græciæ in *(d)* Thraciam introiit, gloriosius existimans barbarorum prædâ locupletari, quàm Graiorum. Qua ex re creverat cùm famâ tum opibus, magnamque amicitiam sibi cum quibusdam regibus Thraciæ pepererat.

CAP. VIII. Neque tamen à caritate patriæ potuit recedere. Nam cùm apud Ægos flumen Philocles prætor Atheniensium classem constituisset suam, neque longé abesset Lysander prætor Lacedæmoniorum, qui in eo erat occupatus, ut bellum quàm diutissime duceret, quòd ipsis pecunia à rege suppeditabatur, contrà Atheniensibus exhaustis, præter arma & naves, nihil erat super; Alcibiades ad Atheniensium venit exercitum, ibique, præsente vulgo, agere cœpit; si vellent, se coacturum Lysandrum aut dimicare, aut pacem petere: Lacedæmonios eò nolle confligere classe, quòd pedestribus copiis plus quàm navibus valerent: sibi autem esse facile, Seuthen regem Thracum deducere, ut eos terra depelleret: Quo facto, necessariò aut classe conflicturos, aut bellum composituros. Id etsi verè dictum Philocles animadvertebat, tamen postulata facere noluit, quod sentiebat, se, Alcibiade recepto, nullius momenti apud exercitum futurum; & si quid secundi evenisset, nullam in ea re suam partem fore: contra ea, si quid adversi accidisset, se unum ejus delicti futurum reum. Ab hoc discedens Alcibiades, *Quoniam* inquit, *victoriæ patriæ repugnas, illud moneo, juxta hostes castra habeas nautica: periculum est enim, ne immodestiâ militum nostrorum occasio detur Lysandro nostri opprimendi*

(d) Our Author is here guilty of a strange Piece of Forgetfulness, having told us above, that Miltiades had before planted a Colony in the Thracian Chersonese, and made frequent inroads into the *neighbouring* country of the Thracians.

exercitûs.

exercitûs Neque ea res illum fefellit. Nam Lysander, cùm per speculatores comperisset, vulgum Atheniensium in terram prædatum exisse, navesque penè inanes relictas tempus rei gerendæ non dimisit, eoque impetu totum bellum delevit.

Cap. IX. At Alcibiades, victis Atheniensibus, non satis tuta eadem loca sibi arbitratus, penitùs in Thracium se supra Propondítem abdidit, sperans ibi facilimè suam fortunam occuli posse; (*e*) sed falsó: nam Thraces, postquam eum cum magna pecunia venisse senserunt, insidias ei fecerunt: qui ea, quæ opportavit, abstulerunt, ipsum capere non potuerunt. Ille, cernens nullum locum sibi tutum in Græcia, propter potentiam Lacedæmoniorum, ad Pharnabazum in Asiam transiit; quem quidem adeò suâ cepit humanitate, et eum nemo in amicitia antecederet. Namque ei Grunium dederat in Phrygia castrum ex quo quinquagena *(f)* talenta vectigalis capiebat. Quâ fortunâ Alcibiades non erat contentus, neque Athenas victas Lacedæmoniis servire poterat pati. Itaque ad patriam liberandam omni ferebatur cogitatione; sed videbat id sine rege Persarum non posse fieri: ideoque eum amicum sibi cupiebat adjungi. Neque dubitabat facilè se consequuturum, si modò ejus conveniendi habuisset potestatem. Nam *(g)* Cyrum fratrem ei bellum

(*e*) Some Latin Copies want *sed* here, *falso* by itself being an elegant Latin Turn, by which one Word is signified, that a Person may be deceived, or *in vian* hope to do a Thing.

(f) The Talent used in common was that of Attica, worth about 208*l*. This seems to be meant the greater Talent.

(g) This Cyrus is commonly surnamed the Less, to

bellum clàm parare, Lacedæmoniis adjuvantibus, sciebat: id si ei aperuisset, magnam se ab eo initurum gratiam videbat.

CAP. X. Hæc cùm moliretur, peteretque à Pharnabazo, ut ad regem mitteretur, eodem tempore Critias, cæterique (*h*) tyranni Atheniensium certos homines ad Lysandrum in Asiam miserunt, qui eum certiorem facerent, nisi Alcibiadem sustulisset, nihil earum rerum fore ratum, quas ipse Athenis constituisset. Quare, si suas res gestas manere vellet, illum persequeretur. His Laco rebus commotus statuit, accuratiùs sibi agendum cum Lacedemoniis essent, irrita futura, nisi Alcibiadem vivum aut mortuum tradidisset. Non tulit hoc satrapes, & violare clementiam, quàm regis opes minui, maluit. Itaque misit Sysamithren & Bagæum ad Alcibiadem interficiendum, cùm ille esset in Phrygia, iterque ad regem compararet. Missi, clàm vicinitati, in qua tum Alcibiades erat, dant negotium, ut eum interficiant. Illi cùm eum ferro aggredi non auderent, noctu ligna contulerunt circa casam eam, in qua quiescebat, eamque succenderunt, ut incendio conficerent, quem manu superari posse diffidebant. Ille autem ut sonitu flammæ est excitatus, etsi gladius ei erat subductus, familiaris sui (*i*) subalare telum eripuit. Namque erat cum eo

to distinguish him from the grand Cyrus, the Founder of the Persian Monarchy.

(*h*) When the Lacedæmonians had reduced Athens, in the Conclusion of the Peloponnesian War, they vested the Government in a Council of Thirty, ever after called the Thirty Tyrants.

(*i*) *Sulare telum* is a Weapon that can be easily carried under one's Arm-pit, such as a Scots Highlander's Durk.

quidam

quidam ex Arcadia hoſpes, qui nunquam diſcedere voluerat. Hunc ſequi ſe jubet, & id quod in præſentia veſtimentorum fuit, arripit. His in ignem ejectis, flammæ vim transiit. Quem, ut barbari incendium effugiſſe viderunt, telis eminus miſſis interfecerunt, caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt. At mulier, quæ cum eo vivere conſueverat, (k) muliebri ſuâ veſte conte&tum, ædificii incendio mortuum cremavit, quod ad vivum interimendum erat comparatum. Sic Alcibiades, annos circiter quadraginta natus, diem obiit ſupremum.

CAP. XI. Hunc infamatum à pleriſque tres graviſſimi hiſtorici ſummis laudibus extulerunt: Thucydides, qui ejuſdem ætatis fuit; Theopompus, qui fuit pòſt aliquantò natus; & Timæus: qui quidem duo maledicentiſſimi, neſcio quo modo, in illo uno laudando conſenſerunt. Nam ea, quæ ſuprà diximus, de eo prædicârunt, atque hoc amplius, cùm Athenis ſplendidiſſimâ civitate natus eſſet, omnes Athenienſes ſplendore ac dignitate vitæ ſuperâſſe: poſtquam inde expulſus Thebas venerit, adeò ſtudiis eorum inſervâſſe, ut nemo eum labore corporiſque viribus poſſet æquiparare. Omnes enim Bœotii magis firmitati corporis, quàm ingenii acumini inſerviunt. Eundem apud Lacedæmonios, quorum moribus ſumma virtus in patientia ponebatur, ſic duritiæ ſe dediſſe, ut parſimoniâ victûs at-

(k) Alcibiades ſeems, by this Account, to have been but very poorly attended, for a Perſon of his Figure, whoſe Circumſtances, though in Baniſhment, might very well have afforded him a much more conſiderable Equipage; ſince he had, by virtue of Pharnabazus's Generoſity to him, an Income of Ten Thouſand Pounds a Year.

que cultûs omnes Lacedæmonios vicerat: fuiſſe apud Thracas, homines vinolentos, rebuſque venereis deditos; hos quoque in his rebus anteceſſiſſe: Veniſſe ad Perſas, apud quos ſumma laus eſſet fortiter venari, luxurioſè vivere: horum ſic imitatum conſuetudinem, ut illi ipſi eum in his maximè admirarentur. Quibus rebus effeciſſe, ut, apud quoſcunque eſſet, princeps poneretur, habereturque cariſſimus. Sed ſatis de hoc: reliquos ordiamur.

VIII.

THRASYBULUS, Lyci *Filius*, *Atheniensis*.

CAP. I.

THRASYBULUS, Lyci filius, Athenienſis. Si per ſe virtus ſine fortuna ponderenda ſit, dubito hunc primum omnium ponam. Illud ſine dubio; neminen huic præfero fide, conſtantiâ, magnitudine animi, in patriam amore. Nam quod multi voluerunt, paucique potuerunt, ob uno tyranno patriam liberare; huic contigit; ut à triginta oppreſſam tyrannis è ſervitute in libertatem vindicaret. Sed, neſcio quo modo, cùm eum nemo anteiret his virtutibus, multi nobilitate præcurrerunt. Primùm Peloponneſio bello multa hic ſine Alcibiade geſſit, ille nullam rem ſine hoc: quæ ille univerſa naturali quodam bono fecit lucri. Sed illa tamen omnia communia imperatoribus cum militibus & fortuna, quòd in prælii concurſu abit res à conſilio ad vires; (*a*) vimque pugnantium. Itaque jure ſuo nonnulla ab imperatore miles, plurima verò fortuna vindicat:

(*a*) Others read *virtutemque*.

ſeque

ſeque his plus valuiſſe, quàm ducis prudentiam, verè poteſt prædicare. Quare illud magnificentiſſimum factum proprium eſt Thraſybuli: Nam cùm triginta tyranni, præpoſiti à Lacedæmoniis, ſervitute oppreſſas tenerent Athenas, plurimos cives, quibus in bello pepercerat fortuna, partim patriâ expuliſſent, partim interfeciſſent, plurimorum bona publicata inter ſe diviſiſſent, non ſolùm princeps, ſed & ſolus initio bellum his indixit.

Cap. II. Hic enim cùm Phylen confugiſſet, quod eſt caſtellum in Attica munitiſſimum, non plus habuit ſecum, quàm triginta de ſuis. Hoc initium fuit ſalutis Atticorum; hoc robur libertatis clariſſimæ civitatis. (b) Neque verò hic non contemptus eſt primò à tyrannis, atque ejus ſolitudo: quæ quidem res & illis contemnentibus, perniciei, & huic deſpecto, ſaluti fuit. Hæc enim illos ad perſequendum ſegnes, hos autem, tempore ad comparandum, dato, fecit robuſtiores. Quo magis præceptum illud omnium in animis eſſe debet: *nihil in bello oportere contemni*: nec ſine cauſa dici; *Matrem timidi flere non ſolere.* Neque tamen pro opinione Thraſybuli auctæ ſunt opes: nam jam tum illis temporibus fortiùs boni pro libertate loquebantur, quàm pugnabant. Hinc in Pyræum tranſiit, Munychiamque munivit. Hanc bis tyranni oppugnare ſunt adorti, ab eaque turpiter repulſi, protinus in urbem, armis impedimentiſque amiſſis, refugerunt. Uſus eſt Thraſybulus non minùs prudentiâ, quàm fortitudine: nam cedentes violari vetuit, cives enim civibus parcere æquum cenſebat; neque quiſquam eſt vulneratus, niſi qui prior impugnare voluit. Neminem jacentem veſte ſpoliavit: nil attigit, niſi arma,

(b) This Sentence in the Original is variouſly read by various Editors; but, by what immediately follows, this ſeems to be the genuine Reading.

quorum

quorum indigebat, & quæ ad victum pertinebant. In secundo prælio cecidit Critias, dux tyrannorum, cùm quidem exadversus Thrasybulum fortissimè pugnaret.

CAP. III. Hoc dejecto, Pausanias, venit Atticis auxilio, rex Lacedæmoniorum. Is inter Thrasybulum, & eos, qui urbem tenebant, fecit pacem his conditionibus: Ne qui, præter triginta tyrannos, & decem, qui postea prætores creati, superioris more crudelitatis erant usi, afficerentur exilio; neve cujusquam bona publicarentur; reipublicæ procuratio populo redderetur. Præclarum hoc quoque Thrasybuli, quòd reconciliatâ pace, cùm plurimum in civitate posset, legem tulit, ne quis anteactarum rerum accusaretur; neve multaretur; eamque illi legem oblivionis appellârunt. Neque verò hanc tantùm ferendam curavit, sed etiam, ut valeret, effeçit. Nam cùm quidem ex his, qui simul cum eo in exilio fuerant, cædem facere eorum vellent, cum quibus in gratiam reditum erat; publicè prohibuit, & id, quod pollicitus erat, præstitit.

CAP. IV. Huic pro tantis meritis, honoris (c) corona à populo data est; facta duabus virgulis oleaginis: quæ, quòd amor civium, non vis expresserat, nullam habuit invidiam, magnâque fuit gloriâ. Benè ergo Pittacus ille, qui (d) septem sapientum numero est

(c) This is an Instance and a Proof of the Plainness and Simplicity of those Times, in comparison of our own. The Olive was a tree sacred to the Goddess Minerva, Patroness of their City: For the Heathens had, in every City almost, some peculiar God or Goddess, looked upon as the Guardian of the Place.

(d) These Seven Wise Men flourished about the Times

eſt habitus, cùm ei Mitylenæi multa millia (e) jugerum agri muneri darent, *Nolite oro vos,* (inquit) *id mihi dare, quod multi invideant, plures etiam concupiſcant. Quare ex iſtis nolo amplius, quàm centum jugera, quæ & mei animi æquitatem, & veſtram voluntatem indicent. Nam parva munera, diutina: locupletia, non propria eſſe conſueverunt.* Illâ igitur coronâ contentus Thraſybulus, neque amplius requiſivit, neve quenquam honore ſe anteceſſiſſe exiſtimavit. Hic ſequenti tempore, cùm prætor claſſem ad Ciliciam appuliſſet, neque ſatis diligenter in caſtris ejus agerentur vigiliæ, à barbaris, ex oppido noctu eruptione factâ, in tabernaculo interfectus eſt.

Times of Crœſus the rich King of Lydia, and Cyrus the Great, Founder of the Perſian Monarchy, *i. e.* about 560 Years before Chriſt.

(e) *Jugerum* is a Piece of Land 240 Roman Feet long, and 120 broad, not much above half an Engliſh Acre.

IX.

CONON, *Athenienſis.*

CAP. I.

CONON Athenienſis Peloponneſio bello acceſſit ad rempublicam, in eoque ejus opera magni fuit, nam & prætor pedeſtribus exercitibus præfuit, & præfectus claſſis res magnas mari geſſit. Quas ob cauſas præcipuus ei honos habitus eſt. Namque omnibus unus inſulis præfuit: in qua poteſtate Pheras cepit, coloniam Lacedæmoniorum. Fuit etiam extremo Peloponneſio bello prætor, cùm apud Ægos flumen copiæ Athenienſium à Lyſandro ſunt de-

victæ. Sed tum abfuit, eòque pejùs res administrata est: nam & prudens rei militaris, diligens erat imperator. Itaque nemini erat his temporibus dubium, si adfuisset, illam Athenienses calamitatem accepturos non fuisse.

CAP. II. Rebus autem afflictis, cum patriam obsideri audîsset, non quæsivit, ubi ipse tutò viveret, sed unde præsidio posset esse civibus suis. Itaque contulit se ad Pharnabazum satrapen Ioniæ & Lydiæ, eundemque generum regis & propinquum, apud quem ut multùm gratiâ valeret, multo labore multisque effecit periculis. Nam cùm Lacedæmonii, Atheniensibus devictis, in societate non manerent, quam cum Artaxerxe fecerant, Agesilaumque bellatum misissent in Asiam, maximè impulsi à Tissapherne, qui, ex intimis regis, ab amicitia ejus defecerat, & cum Lacedæmoniis coïerat societatem; hunc adversus Pharnabazus habitus est imperator: re quidem verâ exercitui præfuit Conon, ejusque omnia arbitrio gesta sunt. Hic multùm ducem summum Agesilaum impedivit, sæpeque ejus consiliis obstitit. Neque verò non fuit apertum si ille non fuisset, Agesilaum Asiam Tauro tenus regi fuisse erepturum. Qui posteaquam domum à suis civibus revocatus est, quòd Bœotii & Athenienses Lacedæmoniis bellum indixerant; Conon nihilo secius apud præfectos regis versabatur, hisque omnibus maximo erat usui.

CAP. III. Defecerat à rege Tissaphernes, neque id tam Artaxerxi, quàm cæteris, erat apertum: multis enim magnisque meritis apud regem, etiam cùm in officio non maneret, valebat. Neque id mirandum, si non facilè ad credendum inducebatur, reminiscens ejus se operâ Cyrum fratrem superâsse. Hujus accusandi gratiâ Conon à Pharnabazo ad regem missus, posteaquam venit, primùm, ex more Persarum, ad chiliarchum, qui secundum gradum imperii tenebat,

nebat, Tithraustem, accessit, seque ostendit cum rege colloqui velle; nemo enim sine hoc admittitur. Huic ille, *Nulla*, inquit, *mora est; sed tu delibera, utrum colloqui malis, an per literas* (a) *agere, quæ cogitas. Necesse est enim, si in conspectum veneris,* (b) *venerari te regem* (quod προσκυνεῖν, *proskunein*, illi vocant.) *Hoc si tibi grave est, per me nihilo secius editis mandatis, conficies quod studes.* Tum Conon: *Enimvero*, inquit, *mihi non est grave quemvis honorem habere, regi: sed vereor, ne civitati meæ sit opprobrio, si cùm ex ea sim profectus, quæ cæteris gentibus imperare consueverit, potiùs* (c) *barbarorum, quàm illius, more fungar.* Itaque quæ volebat, huic scripta tradidit.

Cap. IV. Quibus cognitis, rex tantùm auctoritate ejus motus est, ut Tissaphernem hostem judicârit, & Lacedæmonios bello persequi jusserit, & ei permiserit, quem vellet eligere ad dispensandam pecuniam. Id arbitrium Conon negavit sui esse consilii, sed ipsius, qui optimè suos nôsse deberet: sed se suadere Pharnabazo id negotii daret. Hinc, magnis muneribus donatus, ad mare est missus, ut Cypriis, & Phœnicibus, cæterisque maritimis civitatibus naves longas imperaret, classemque, quâ proximâ æstate maro tueri posset, compararet; dato adjutore Pharnabazo, sicut ipse voluerat. Id ut Lacedæmoniis est nunciatum, non sine cura rem administrârunt,

(*a*) Others read *edere*.

(*b*) This Worshipping was falling flat on the Face upon the Ground before the King.

(*c*) The Word *barbarus* is borrowed from the Greeks, amongst whom it was originally used to signify those who talked badly, or with Difficulty; and because that was commonly the Case of Foreigners, as to the Greek tongue, it was used for all who were not Greeks.

quòd

quòd majus bellum imminere arbitrabantur, quàm si cum barbaro solùm contenderent. Nam ducem fortem, & prudentem, regiis opibus præfuturum, ac secum dimicaturum videbant; quem néque consilio, neque copiis, superare possent. Hâc mente magnam contrahunt classem, proficiscuntur Pisandro duce. Hos Conon âpud Cnidum adortus, magno prælio fugat, multas naves capit, complures deprimit. Quâ victoriâ non solùm Athenæ, sed etiam cuncta Græcia, quæ sub Lacedæmoniorum fuerat imperio liberata est. Conon cum parte navium in patriam venit: muros dirutos à Lysandro, utrosque & Piræi & Athenarum, reficiendos, curat; pecuniæque quinquaginta talenta, quæ à Pharnabazo acceperat, civibus suis donat.

CAP. V. Accidit huic, quod cæteris mortalibus, ut inconsideratior in secunda, quàm in adversa esset fortuna. Nam classe Peloponnesiorum devictâ. cùm ultrum se injurias patriæ putaret, plura concupivit, quàm efficere potuit. Neque tamen ea non (*d*) pia & probanda fuerunt, quòd potius patriæ opes augeri, quàm regis maluit. Nam cùm magnam auctoritatem sibi pugnâ illâ navali, quam apud Cuidum fecerat, constituisset, non solùm inter barbaros, sed etiam inter omnes Græciæ civitates, clàm dare operam cœpit, ut Ioniam & Æoliam restituerat Atheniensibus. Id cùm minùs diligenter esset celatum, Tiribazus, qui Sardibus præerat, Cononem evocavit, simulans ad regem eum se mittere velle magna de re. Hujus nuncio parens, cùm venisset, in vineula conjectus est; in quibus aliquandiu fuit. Nonnulli

(*d*) The word *pius* seems manifestly derived from the Greek, ἤπιος, mild, gentle, kind, such as a Man ought to be, in a distinguishing Manner, to his near Relations: Thence it was put to signify one that behaved towards such with the Regard and Affection that was due to them.

ius.

eum ad regem abductum, ibique perisse scriptum reliquerunt. Contra ea, Dinon historicus, cui nos plurimùm de Persicis rebus credimus, effugisse, scripsit; illud addubitat, utrum Tiribazo sciente, an imprudente sit factum.

X.

Dion, Hipparini *filius*, *Syracusanus*.

Cap. I.

DION, Hipparini filius, Syracusanus, nobili genere natus, utrâque implicatus tyrannide Dionysiorum: namque ille superior Aristomachen, sororem Dionis, habuit in matrimonio; ex qua duos filios, Hipparinum & Nysæum, procreavit; totidemque filias, nomine Sophrosynen & Areten: quarum priorem Dionysio filio, eidem, cui regnum reliquit, nuptum dedit; alteram, Areten, Dioni. Dion autem, præter nobilem propinquitatem, generosamque majorum famam, multa alia à natura habuit bona: in his, ingenium docile, come, aptum ad artes optimas; magnam corporis dignitatem, quæ non minimùm commendatur; magnas præterea divitias à patre relictas, quas ipse tyranni muneribus auxerat. Erat intimus Dionysio priori, neque minus propter mores, quàm affinitatem. Namque, etsi Dionysii crudelitas ei displicebat, tamen salvum propter necessitudinem, magis etiam suorum causa, esse studebat. Aderat in magnis rebus; ejusque consilio multùm movebatur tyrannus, nisi qua in re major ipsius cupiditas intercesserat. Legationes verò omnes, quæ essent illustriores, per Dionem administrabantur; quas quidem ille diligenter obeundo, fideliter administrando, crudelissimum nomen tyranni, suâ humanitate tegebat. Hunc à Dionysio

ſio miſſum Carthaginienſes ſuſpexerunt, ut neminem unquam Græca lingua loquentem magis ſint admirati.

CAP. II. Neque verò hæc Dionyſium fugiebant: nam quanto eſſet ſibi ornamento, ſentiebat. Quo fiebat, ut uni huic maximè indulgeret, neque eum ſecùs diligerat ac filium. Qui quidem, cùm Platonem Tarentum veniſſe fama in Siciliam eſſet perlata, adoleſcenti negare non potuit, quin eum arceſſeret, cùm Dion ejus audiendi cupiditate flagraret. Dedit ergo huic veniam, magnâque eum ambitione Syracuſas perduxit. Quem Dion adeò admiratus eſt, atque adamavit, ut ſe totum ei traderet. Neque verò minùs Plato delectatus eſt Dione. Itaque, cùm à Dionyſio tyranno crudeliter violatus eſſet, (quippe quem venundari juſſiſſet) tamen eòdem rediit, ejuſdem Dionis precibus adductus. Interim in morbum incidit Dionyſius; quo cùm graviter conflictaretur, quæſivit à medicis Dion, quemadmodum ſe haberet? ſimulque ab his petiit, ſi fortè majori eſſet periculo, ut ſibi faterentur: Nam velle ſe cum eo colloqui de partiendo regno quòd ſororis ſuæ filios ex illo natos, partem regni putabat dedere habere. Id medici non tacuerunt, & ad Dionyſium filium ſermonem retulerunt. Quo ille commotus, ne agendi cum eo eſſet Dioni poteſtas, patri ſoporem medicos dare coëgit. Hoc æger ſumpto, ut ſomno ſopitus, diem obiit ſupremum.

CAP. III. Tale initium fuit Dionis & Dionyſii ſimultatis; eaque multis rebns aucta eſt: ſed tamen primis temporihus, aliquandiu ſimulata inter eos amicitia manſit. Cumqne Dion non deſiſteret obſecrare Dionyſium, nt Platonem Athenis arceſſeret, & ejus conſiliis uteretur; ille, qui in aliqua re vellet patrem imitari, morem ei geſſit; eodemque tempore Philiſtum hiſtoricum Syracuſas reduxit, hominem amicum non magis tyranno, quàm tyrannidi. Sed de-

de hoc in eo meo libro plura sunt exposita, qui de historicis conscriptus est. Plato autem tantùm apud Dionysium auctoritate potuit, valuitque eloquentiâ, ut ei persuaserit, tyrannidis facere finem, libertatemque reddere Syracusanis: à qua voluntate Philisti consilio deterritus, aliquanto crudelior esse cepit.

Cap. IV. Qui quidem, cùm à Dione se superari videret ingenio, auctoritate, amore populi; verens, ne si eum secum haberet, aliquam occasionem sui daret opprimendi; navem ei triremem dedit quâ Corinthum deveheretur; ostendens, se id utriusque facere causâ, ne, cùm inter se timerent, alteruter alterum præoccuparet. Id cùm factum multi indignarentur, magnæque esset invidiæ tyranno, Dionysius omnia quæ moveri poterant Dionis, in naves imposuit ad eumque misit. Sic enim existimari volebat, id se non odio hominis, sed suæ salutis fecisse causâ. Postea verò quàm audivit eum in Peloponneso manum comparare, sibique bellum facere conari; Areten Dionis uxorem alii nuptum dedit, filiumque ejus sic educari jussit, ut indulgendo, turpissimis imbueretur cupiditatibus, Nam puero, priusquam pubes esset scorta adducebantur: vino epulisque obruebatur, neque ullum tempus sobrio relinquebatur. Is usque eò vitæ statum commutatum ferre non potuit, postquam in patriam rediit pater, (namque appositi erant custodes, qui eum à pristino victu deducerent) ut se de superiore parte ædium dejecerit, atque ita interierit. Sed illuc revertor.

Cap. V. Postquam Corinthum pervenit Dion, & eòdem perfugit Heraclides: ab eòdem expulsus Dionysio, qui præfectus fuerat equitum; omnia ratione bellum comparare cœperunt: sed non multùm proficiebant, quòd multorum annorum tyrannis, magnarum opum putabatur; quam ob causam pauci

ad

ad ſocietatem periculi perducebantur. Sed Dion, fretus non tam ſuis copiis, quàm odio tyranni, maximo animo, duabus onerariis navibus, quinquaginta annorum imperium, munitum quingentis longis navibus, decem equitum, centum peditum millibus, profectus oppugnatum: quod omnibus gentibus admirabile eſt viſum, adeò facilè perculit, ut poſt diem tertium, quàm Siciliam attigerat, Syracuſas introïerit. Ex quo intelligi poteſt, nullum eſſe imperium tutum, niſi benevolentiâ munitum. Eo tempore aberat Dionyſius, & in Italia claſſem opperiebatur, adverſariorum ratus neminem ſine magnis copiis ad ſe venturum: quæ res eum fefellit: nam Dion iis ipſis, qui ſub adverſarii fuerant poteſtate, regios ſpiritus repreſſit, totiuſque ejus partis Siciliæ potitus eſt, quæ ſub Dionyſii poteſtate fuerat: parique modo urbis Syracuſarum, præter arcem, & inſulam adjunctam oppido; eòque rem perduxit, ut talibus pactionibus pacem tyrannus facere vellet: Siciliam Dion obtineret, Italiam Dionyſius, Syracuſas Appollocrates, cui maximam fidem uni habebat Dion.

CAP. VI. Has tam proſperas, tamque inopinatas res conſecuta eſt ſubita commutatio; quòd fortuna ſuâ mobilitate, quem paulò ante extulerat, demergere eſt adorta. Primùm in filium, de quo commemoravi ſuprá, ſœvitiam ſuam exercuit. Nam cum uxorem reduxiſſet, quæ alii fuerat tradita, filiumque vellet revocare ad virtutem à perdita luxuria, accepit graviſſimum parens vulnus morte filii: deinde orte diſſenſio eſt inter eum & Heraclidem: qui quidem Dioni principatum non concedens, factionem comparavit: neque is minùs valebat apud optimates, quorum conſenſu præerat claſſi cum Dion exercitum pedeſtrem tenerat. Non tulit hoc animo æquo Dion, & verſum illum Homeri retulit ex ſecunda rhapſodia, in quo hæc ſententia eſt: *Non poſſe benè geri*

geri rempublicam multorum imperiis. Quod dictum magna invidia consecuta est: namque aperuisse videbatur, se omnia in sua potestate esse velle. Hanc ille non lenire obsequio, sed acerbitate opprimere studuit; Heraclidemque, cùm Syracusas venisset, interficiendum curavit.

Cap. VII. Quod factum omnibus maximum timorem injecit; nemo enim, illo interfecto, se tutum putabat. Ille autem, adversario remoto, licentiùs eorum bona, quos sciebat adversus se sensisse, militibus dispertivit. Quibus divisis, cùm quotidiani maximi fierent sumptus, celeriter pecunia deesse cœpit: neque, quò manus porrigeret, suppetebat, nisi amicorum possessiones. Id hujusmodi erat, ut, cùm milites reconciliâsset, amitteret optimates. Quarum rerum curâ frangebatur, & insuetus malè audiendi, non æquo animo ferebat, de se ab iis malè existimari, quorum paulò antè in cœlum fuerat elatus laudibus. Vulgus autem, offensâ in eum militum voluntate, liberiùs loquebatur, & tyrannum non ferendum dictitabat.

Cap. VIII. Hæc ille intuens, cùm quemadmodùm sedaret, nesciret, & quorsum evaderent, timeret; Callicrates quidam, civis Atheniensis, qui simul cum eo ex Peloponneso in Siciliam venerat, homo & callidus, & ad fraudem acutus, sine ulla religione ac fide, adit ad Dionem, & ait, eum in magno periculo esse, propter offensionem populi, & odium militum; quod nullò modo evitare posset, nisi alicui suorum negotium daret, qui se simularet illi inimicum: quem si invenisset idoneum, facilè omnium animos cogniturum, adversariosque sublaturum, quòd inimici ejus dissidenti suos sensus aperturi forent. Tali consilio probato, excipit has partes ipse Callicrates, & se armat imprudentiâ Dionis: ad eum interficiendum socios conquirit, adversarios ejus convenit, conjurationem confirmat. Res, multis con-

ſciis, quæ gereretur, elata, refertur ad Ariſtomachen ſororem Dionis, uxoremque Areten. Illæ timore perterritæ conveniunt, cujus de periculo timebant. At ille negat à Callicrate fieri ſibi inſidias: ſed illa, quæ agerentur, fieri præcepto ſuo. Mulieres nihilo ſecius Callicratem in ædem Proſerpinæ deducunt, ac jurare cogunt, nihil ab illo periculi fore Dioni. Ille hâc religione non modo ab incepto non deterritus, ſed ad maturandum concitatus eſt: verens, ne priùs conſilium ſuum aperiretur, quàm conata perfeciſſet.

CAP. IX. Hâc mente, proximo die feſto, cùm à conventu ſe remotum Dion domi teneret, atque in conclavi edito recubuiſſet, conſciis facinoris loca munitiora oppidi tradit; domum cuſtodibus ſepit; à foribus qui non diſcedant, certos præficit: navem triremem armatis ornat, Philoſtratoque fratri ſuo tradit, eamque in portu agitari jubet, ut ſi exercere remiges vellet; cogitans, ſi fortè conſiliis obſtitiſſet fortuna, ut haberet, qua fugeret ad ſalutem. Suorum autem è numero Zacynthios adoleſcentes quoſdam eligit, cùm audaciſſimos, tum viribus maximis; hiſque dat negotium, [ut] ad Dionem eant inermes, ſic uti conveniendi ejus gratiâ viderentur venire. Hi, propter notitiam, ſunt intromiſſi. At illi, ut limen ejus intrârunt, foribus obſeratis, in lecto cubantem invadunt, colligant: fit ſtrepitus, adeò ut exaudiri poſſet foris. Hîc, ſicut antè dictum eſt, quàm inviſa eſt ſingularis potentia, & miſeranda vita, qui ſe metui, quàm amari malunt, cuivis facile intellectu fuit. Namque illi ipſi cuſtodes, ſi propitiâ fuiſſent voluntate, foribus effractis ſervare eum potuiſſent, quòd illi inermes telum foris flagitantes, vivum tenebant. Cui cùm ſuccurreret nemo, Lyco, quidam Syracuſanus, per feneſtras gladium dedit, quo Dion interfectus eſt.

Cap. X. Confectâ cæde, cùm multitudo visendi gratiâ introîsset, nonnulli ab insciis pro noxiis conciduntur. Nam celeri rumore dilato, Dioni vim allatam, multi concurrerant, quibus tale facinus displicebat. Hi, falsâ suspicione ducti, immerentes ut sceleratos occidunt. Hujus de morte, ut palàm factum est, mirabiliter vulgi mutata est voluntas. Nam qui vivum eum tyrannum vocitârant, eundem liberatorem patriæ, tyrannique expulsorem prædicabant. Sic subitò misericordia odio successerat, ut eum suo sanguine, si possent, ab Acheronte cuperent redimere. Itaque in urbe, celeberrimo loco elatus publicè, sepulchri monumento donatus est. Diem obiît circiter annos quinquaginta quinque natus, quartum post annum, quàm ex Peloponneso in Siciliam redîerat.

XI.

Iphicrates, *Atheniensis.*

Cap. I.

IPHICRATES, Atheniensis, non tam magnitudine rerum gestarum, quàm disciplinâ militari nobilitatus est. Fuit enim talis dux ut non solùm ætatis cum primis compararetur, sed ne de majoribus natu quidem quisquam anteponeretur. Multum verò in bello versatus, sæpe exercitibus præfuit: nusquam culpâ suâ malè rem gessit; semper consilio vicit, tantùmque eo valùit, ut multa in re militari partim nova attulerit, partim meliora fecerit. Namque ille pedestria arma mutavit, cùm, ante illum imperatorem, maximis clypeis, brevibus hastis minutis gladiis uterentur; ille, è contrario, Peltam pro Parma fecit, à quo postea Peltastæ pedites appellantur; ut ad motus concursusque essent leviores. Hastæ modum

modum duplicavit, gladios longiores fecit. Idem genus loricarum mutavit, & pro ferreis atque æneis linteas dedit. Quo facto expeditiores milites reddidit: nam pondere detracto, quod æquè corpus tegeret, & leve esset, curavit.

CAP. II. Bellum cum Thracibus gessit: Seuthen, socium Atheniensium, in regnum restituit. Apud Corinthum tantâ severitate exercitui præfuit, ut nullæ unquam in Græcia neque exercitaitores copiæ, neque magis dicto audientes fuerint duci; in eamque consuetudinem adduxit, ut, cùm prælii signum ab imperatore esset datum, sine ducis opera sic ordinatæ consisterent, ut singuli à peritissimo imperatore dispositi viderentur. Hoc exercitu (a) Moram Lacedæmoniorum intercepit; quod maximè totâ celebratum est Græciâ. Iterum eodem bello omnes copias eorum fugavit; quo facto, magnam adeptus est gloriam. Cùm Artaxerxes Ægyptio regi bellum inferre voluit, Iphicratem ab Atheniensibus petivit ducem, quem præficeret exercitui conductitio, cujus numerus duodecim milium fuit. Quem quidem sic omni disciplinâ militari erudivit, ut quemadmodum quondam (b) Fabiani, milites Romani appellati sunt, sic Iphicratenses apud Græcos in summa laude

(a) A choice Body of Men among the Lacedæmonians, concerning the Number of which, Authors are not agreed, some making them to be five hundred, some six, and some eight.

(b) If the Roman Soldiers were used to be called Fabians, which is an Account given by none but our Author, it was occasioned by the Gallantry of the Fabian Family, that undertook to manage the War against the Veientes by themselves, and were cut off 300 of them in one Battle, about 475 Years before Christ. Or rather, according to others,

laude fuerint. Idem ſubſidio Lacedæmoniis profectus, Epaminondæ retardavit impetus: Nam niſi ejus adventus appropinquâſſet, non priùs Thebani Spartâ abſceſſiſſent, quam captam incendio deléſſent.

Cap. III. Fuit autem & animo magno, & corpore, imperatoriâque formâ, ut ipſo aſpectu cuivis injiceret admirationem ſui: ſed in labore remiſſus nimis parumque patiens, ut Theopompus memoriæ prodidit: bonus verò civis, fideque magnâ: quod cùm in aliis rebus declaravit, tum maximè in Amyntæ Macedonis liberis tuendis. Namque Eurydice mater Perdiccæ & Philippi, cum his duobus pueris, Amyntâ mortuo, ad Iphicratem confugit, ejuſque opibus defénſa eſt. Vixit ad ſenectutem, placatis in ſe ſuorum civium animis. Cauſam capitis ſemel dixit, bello (*c*) ſociali, ſimul cum Timotheo, eoque judicio eſt abſolutus. Meneſthea filium reliquit, ex Threſſa natum, Coti regis filiâ. Is cùm interrogaretur, utrùm pluris patrem matremne faceret; matrem, inquit: Id cùm omnibus mirum videretur; At ille, meritò, inquit, facio; nam pater quantum in ſe fuit, Thracem me genuit: contrâ, mater Athenienſem.

others, from Q. Fabius Maximus the Dictator that oppoſed Hannibal.

(*c*) This was carried on by the Byzantians, Coans, Chians, Rhodians, and Mauſolus Prince of Caria, againſt the Athenians, about 360 Years before Chriſt.

XII.

Chabrias, *Athenienſis.*

Cap. I.

CHABRIAS Athenienſis. Hic quoque in ſummis habitus eſt ducibus, reſque multas memoriâ

dignas gessit. Sed ex his elucet maximé inventum ejus in prælio, quod apud Thebas fecit, cùm Bœotiis subsidio venisset. Namque in ea victoriâ fidente summo duce Agesilao, fugatis jam ab eo conductitiis catervis, reliquam (*a*) phalangem loco vetuit cedere; obnixoque genu scuto, projectâque hastâ, impetum excipere hostium docuit. Id novum Agesilaus contuens, progredi non est ausus, suosque jam incurrentes tubâ revocavit. Hoc usque eò totâ Græciâ famâ celebratum est, ut illo statu Chabrias sibi statuam fieri voluerit, quæ publicè ei ab Atheniensibus in foro constituta est. Ex quo factum est, ut postea athletæ, cæterique artifices, his statibus in statuis ponendis uterentur, in quibus victoriam essent adepti.

CAP. II. Chabrias autem multa in Europa bella administravit cùm dux Atheniensium esset: in Ægypto suâ sponte gessit: nam Nectanebum adjutum profectus, regnum ei constituit. Fecit idem Cypri; sed publicè ab Atheniensibus Evagoræ adjutor datus: neque priùs inde discessit, quàm totam insulam bello devinceret: qua ex re Athenienses magnam gloriam sunt adepti. Interim bellum inter Ægyptios & Persas conflatum est. Athenienses cum Artaxerxe societatem habebant; Lacedæmonii cum Ægyptiis, à quibus magnas prædas Agesilaus rex eorum faciebat. Id intuens Chabrias, cùm in re nulla Agesilao cederet, suâ sponte èos adjutum profectus, Ægyptiæ classi præfuit, pedestribus copiis Agesilaus.

CAP. III. Tum præfecti regis Persiæ legatos miserunt Athenas, questum, quòd Chabrias adversum re-

(*a*) Phalanx properly signifies a Body of Macedonian Foot, sixteen thousand in Number, drawn up in very close Order, armed with Shield and Spear: but the Word at last was used to signify any Body of Foot iu close Array, as it is here.

gem

gem bellum gereret cum Ægyptiis. Athenienses diem certam Chabriæ præstituerunt, quam ante, domum nisi rediisset, capitis se illum damnaturos denunciârunt. Hoc ille nuncio Athenas rediit, neque ibi diutiùs est moratus, quàm fuit necesse. Non enim libenter erat ante oculos civium suorum, quod & vivebat lauté & indulgebat sibi liberaliùs quàm ut invidiam vulgi posset effugere. Est enim hoc commune vitium in magnis liberisque civitatibus, ut invidia gloriæ comes sit, & libenter de his detrahant, quos eminere videant altiùs: neque animo æquo pauperes alienam opulentium intuentur fortunam. Itaque Chabrias, quoad ei licebat, plurimùm aberat. Neque verò solus ille aberat Athenis libenter, sed omnes ferè principes fecerunt idem; quòd tantùm se ab invidia putabant futuros, quantùm à conspectu suorum recessissent. Itaque Conon plurimum Cypri vixit, Iphicrates in Thracia, Timotheus Lesbi, Chares in Sigæo. Dissimilis quidèm Chares eorum factis & moribus; sed tamen Athenis & honoratus & potens.

Cap. IV. Chabrias autem periit bello sociali, tali modo. Oppugnabant Athenienses Chium: erat in classe Chabrias privatus, sed omnes, qui in magistratu erant, auctoritate anteibat; eumque magis milites, quàm qui præerant, aspiciebant. Quæ res ei maturavit mortem: nam dum primus studet portum intrare, & gubernatorem jubet eò dirigere navem, ipse sibi perniciei fuit: Cùm enim eò penetrâsset, cæteræ non sunt secutæ. Quo facto circumfusus hostium concursu, cùm fortissimè pugnaret, navis, (*b*) rostro percussâ, cœpit sidere. Hinc refugere cùm posset, si se in mare dejecisset: quòd

(*b*) A strong sharp Iron Spike, with which the Prows of their *longæ naves*, or Men of war, were armed, in order to sink one another in Sea-fights.

suberat

ſuberat claſſis Athenienſium, quæ exciperet natantem; perire maluit, quàm, armis abjectis, navem relinquere, in qua fuerat vectus. Id cæteri facere noluerunt, qui nando in tutum pervenerunt. At ille præſtare honeſtam mortem exiſtimans turpi vitæ, cominus pugnans telis hoſtium interfectus eſt.

XIII.

TIMOTHEUS CONONIS, *filius*, *Athenienſis*.

CAP. I.

TIMOTHEUS, Cononis filius, Athenienſis. Hic à patre acceptam gloriam multis auxit virtutibus. Fuit enim diſertus, impiger, laborioſus, rei militaris peritus, neque minus civitatis regendæ. Multa hujus ſunt præclaré facta, ſed hæc maximè illuſtria; Olynthios & Byzantios bello ſubegit: Samum cepit, in qua oppugnanda, ſuperiore bello, Athenienſes mille & ducenta talenta conſumpſerant. Id ille ſine ulla publica impenſa populo reſtituit. Adverſus Cotym bella geſſit, ab eoque mille & ducenta talenta prædæ in publicum detulit. Cyzicum obſidione liberavit. Ariobarzani ſimul cum Ageſilao auxilio profectus eſt: à quo, cùm Laco pecuniam numeratam accepiſſet, ille cives ſuos agro atque urbibus augeri maluit, quàm id ſumere, cujus partem domum ſuam ferre poſſet Itaque accepit Crithoten & Seſtum.

CAP. II. Idem claſſi præfectus (*a*) circumvehens Peloponneſum, Laconicam populatus, claſſem eorum

(*a*) For *circumvectus*, viz. *claſſe*. Lambinus prefers *circumiens* here, but Salmaſius maintains *circumvehens*.

fugavit.

fugavit. Corcyram sub imperium Atheniensium redegit; sociosque idem adjunxit Epirotas, Athamanas, Chaonas, omnesque eas gentes, quæ mare illud adjacent. Quo facto, Lacedæmonii de diutina contentione destiterunt, & suâ sponte Atheniensibus imperii maritimi principatum concesserunt; pacemque his legibus constituerunt; ut Athenienses mari duces essent. Quæ victoria tantæ fuit Atticis lætitiæ, ut tum primùm aræ PACI publicè sint factæ, eique deæ (*b*) pulvinar sit institutum. Cujus laudis ut memoria maneret, Timotheo publicé statuam in foro posuerunt: qui honos huic uni ante hoc tempus contigit; ut, cum patri populus statuam posuisset, filio quoque daret. Sic juxta posita recens filii, veterem patris renovavit memoriam.

CAP. III. Hic cùm esset magno natu, & magistratus gerere desiisset, bello Athenienses undique premi sunt cœpti. Defecerat Samus; descierat Hellespontus; Philippus jam tum valens [Macedo] multa moliebatur: cui oppositus Chares cum esset, non satis in (*c*) eo præsidii putabatur; fit Menestheus prætor, filius Iphicratis, gener Timothei, & ut ad bellum proficiscatur, decernitur. Huic in consilium dantur duo, usu & sapientiâ præstantes, (*d*) quorum consilio uteretur, pater & socer: quòd in his tanta

(*b*) It was usual with the Greeks and Romans to have rich Beds set up in the Temples of their Gods, upon which their Images were placed on their Festivals

(*c*) He was imprudent, sottish, haughty, headstrong, and every way unfit for this Post, which the Humour of a Faction at Athens had procured for him.

(*d*) The Words *quorum consilio uteretur*, seem to have been put in the Margin by some Body, as a Gloss

tanta erat auctoritas, ut magna spes esset, per eos amissa posse recuperari. Hi cùm Samum profecti essent, & eòdem Chares, eorum adventu cognito, cum suis copiis proficisceretur, ne quid, absente se, gestum videretur; accidit, cùm ad insulam appropinquarent, ut magna tempestas oriretur; quam evitare duo veteres imperetores utile arbitrati, suam classem suppresserunt. At ille, temerariâ usus ratione, non cessit majorum natu auctoritati: &, ut in sua navi esset fortuna, quò contenderat, pervenit, eodemque ut sequerentur, ad Timotheum & Iphicratem nuncium misit. Hinc malè re gestâ, compluribus amissis navibus, eòdem, unde erat profectus, se recepit, literasque Athenas publicè misit, *sibi proclive fuisse Samum capere, nisi à Timotheo & Iphicrate desertus esset.* Ob eam rem in crimen vocabantur. Populus acer, suspicax, mobilis, adversarius, invidius etiam potentiæ, domum revocat; accusantur proditionis. Hoc judicio damnatur Timotheus, lisque ejus æstimatur centum talentis. Ille odio ingratæ civitatis coactus, Chalcidem se contulit.

CAP. IV. Hujus post mortem, cùm populum judicii sui pœniteret, mulctæ novem partes detraxit, & decem talenta Cononem filium ejus, ad muri quandam partem reficiendam jussit dare. In quo fortunæ varietas est animadversa: Nam quos avus Conon muros ex hostium præda patriæ restituerat, eosdem nepos, cum summa ignominia familiæ, ex sua re familiari reficere coactus est. Timothei autem moderatæ, sapientisque vitæ, cùm complura possimus proferre testimonia, uno erimus contenti; quòd

Gloss upon the Words *in consilium*; and at last, by some careless Transcriber of Books, taken into the Text; for they are wholly needless.

ex

ex eo facilè conjici poterit, quàm carus suis fuerit. Cùm Athenis adolescentulus causam diceret, non solum amici privatique hospites ad eum defendendum convenerunt, sed etiam in eis Jason tyrannus, qui illo tempore fuit omnium potentissimus. Hic cùm in patria sine satellitibus se tutum non arbitraretur, Athenas sine ullo præsidio venit; tantique hospitem fecit, ut mallet se capitis periculum adire, quâm Timotheo, de fama dimicanti, deesse. Hunc adversus tamen Timotheus postea, populi jussu bellum gessit: patriæque sanctiora jura, quàm hospitii, esse duxit. Hæc extrema fuit ætas imperatorum Atheniensium; Iphicratis, Chabriæ, Timothei: neque post illorum obitum quisquam dux in illa urbe fuit dignus memoriâ.

XIV.

Datames.

Cap. I.

VENIO nunc ad fortissimum virum, maximique consilii, omnium barbarorum; exceptis duobus Carthaginiensibus, Hamilcare & Hannibale: de quo hic plura referemus, quòd & obscuriora sunt ejus gesta pleraque, & ea, quæ prosperè ei cesserunt, non magnitudine copiarum, sed consilii, quò tantum non omnes superabat, acciderunt; quorum nisi ratio explicata fuerit, res apparere non poterunt. Datames patre Camissare, natione Care, matre Scythissâ natus, primùm militum numero fuit apud (a) Artaxerxem, eorum, qui regiam tue-

(a) This was Artaxerxes Mnemon; and consequently

tuebantur. Pater ejus Camissares, quòd & manu fortis, & bello strenuus, & regi multis locis fidelis erat repertus, habuit provinciam partem Ciliciæ juxta Cappadociam, quam incolunt (b) Leucosyri. Datames militare munus fungens, primum qualis esset aperuit in bello, quod rex adversus Cadusios gessit: namque hîc, multis millibus regiorum interfectis, magni fuit ejus opera; quo factum est, ut, cùm in bello cecidisset Camissares, paterna ei traderetur provincia.

CAP. II. Pari se virtute postea præbuit, cùm Autophradates jussu regis bello persequeretur eos, qui defecerant: namque ejus operâ hostes, cùm castra jam intrâssent, profligati sunt, excercitusque reliquus conservatus regis est: qua ex re majoribus rebus præesse cœpit. Erat eo tempore Thyus dynastes Paphlagoniæ, antiquo genere natus à Pylæmege illo, quem Homerus Troico bello (c) Patroclo interfectum ait. Is regi dicto audiens non erat; quam ob causam bello eum persequi constituit, eique rei præfecit Datamem, propinquum Paphlagonis; namque ex fratre & sorore erant nati; quam ob causam Datamas omnia primùm experiri voluit, ut sine armis propinquum ad officium reduceret. Ad quem cùm venisset sine præsidio, quod ab amico nullas vereretur insidias, penè interiit. Nam Thyus eum clàm inter-

quently the same with Ahasuerus in the Book of *Esther*; according to Dr. Prideaux and the Rev, Mr. Millar of Paisley.

(b) The Leucosyri (*i. e.* white Syrians, afterwards Cappadocians) were so called, to distinguish them from the tawny Syrians.

(c) The Author seems to be mistaken here, & *aliquando bonus dormitat Homerus:* Pylæmenes was slain by Menelaus, according to Homer, *Iliad. lib.* v. ver. 576.

ficere

ficere voluit. Erat mater cum Datame, amita Paphlagonis; ea, quid ageretur, rescîit, filiumque monuit. Ille fugâ periculum evitavit, bellumque indixit Thyo. In quo cùm ab Ariobarzane, præfecto Lydiæ & Ioniæ, totiusque Phrygiæ, desertus esset, nihilo segniùs perseveravit, vivumque Thyum cepit, cum uxore & liberis.

Cap. III. Cujus facti ne priùs fama ad regem, quàm ipse, perveniret, dedit operam. Itaque omnibus insciis, eò, ubi erat rex, venit; posteroque die Thyum, hominem maximi corporis, terribilique facie, (quòd & niger, & capillo longo, barbâque erat promissâ) optimâ veste texit, quam satrapæ regii gerere consueverant. Ornavitque etiam torque, & armillis aureis, cæteroque regio cultu: ipse agresti duplici amiculo circumdatus, hirtâque tunicâ, gerens in capite galeam venatoriam, dextrâ manu clavam, sinistrâ copulam, quâ vinctum ante se Thyum agebat, ut si feram bestiam captam duceret. Quem cùm omnes prospicerent, propter novitatem ornatûs ignotamque formam, ob eamque rem magnus esset concursus; fuit non nemo, qui agnosceret Thyum, regique nunciaret. Primò non accredidit: itaque Pharnabazum misit exploratum; à quo ut rem gestam comperit, statim admitti jussit, magnopere delectatus cùm facto, tum ornatu: in primis, quòd nobilis rex in potestatem inopinanti venerat. Itaque magnificè Datamen donatum ad exercitum misit, qui tum contrahebatur duce Pharnabazo & Tithrauste ad bellum Ægyptium, parique eum, atque illos, imperio esse jussit. Postea verò, quam Pharnabazum rex revocavit, illi (*d*) summa imperii tradita est.

Cap. IV. Hic cùm maximo studio compararet exercitum, Ægyptumque proficisci pararet; subitò

(*d*) *Summa imperii*, the chief Command.

à rege literæ sunt ei missæ, ut Aspim aggrederetur, qui Cataoniam tenebat; quæ gens jacet supra Ciliciam, confinis Cappadociæ. Namque Aspis saltuosam regionem, castellisque munitam incolens, non solùm imperio regis non parebat; sed etiam finitimas regiones vexabat, & quæ regi portarentur, abripiebat. Datames, etsi longè aberat ab his regionibus, & à majore re abstrahebatur; tamen regis voluntati morem gerendum putavit. Itaque cum paucis, sed viris fortibus, navem conscendit; existimans, id quod accidit, faciliùs se imprudentem parvâ manu oppressurum, quàm paratum, quamvis magno exercitu. Hac delatus in Ciliciam, egressus inde, dies noctesque iter faciens, Taurum transiit, eòque, quò studuerat, venit. Quærit, quibus locis sit Aspis: cognoscit, haud longe abesse, profectumque eum venatum: Quem dum speculatur, adventûs ejus causa cognoscitur. Pisidas, cum iis, quos secum habebat, ad resistendum Aspis comparat. Id Datames ubi audivit, arma sumit, suosque sequi jubet: ipse, equo concitato, ad hostem vehitur; quem procul Aspis conspiciens ad se ferentem, pertimescit; atque à conatu resistendi deterritus, sese dedit. Hunc Datames vinctum ad regem ducendum tradit Mithridati.

CAP. V. Hæc dum geruntur, Artaxerxes reminiscens, à quanto bello, ad quam parvam rem principem ducem misisset, se ipse reprehendit, & nuncium ad exercitum Acen misit, quòd nondum Datamem profectum putabat, qui ei diceret, ne ab exercitu discederet. Hic priusquàm perveniret, quò erat profectus, in itinere convenit, qui Aspim ducebant. Quâ celeritate cùm magnam benevolentiam regis Datames consecutus esset, non minorem invidiam aulicorum excepit, qui illum unum pluris quàm se omnes, fieri videbant: quo facto, cuncti ad eum op-

primendum

primendum consenserunt. Hæc Pandates, gazæ custos regiæ, amicus Datami, perscripta ei mittit: in quibus docet, Eum magno fore periculo, si quid, illo imperante, in Egypto adversi accidisset. Namque eam esse consuetudinem regiam, ut casus adversos hominibus tribuant, secundos fortunæ suæ: quo fieri, ut facilè impellantur ad eorum perniciem, quorum ductu res malè gestæ nuncientur. Illum hòc majore fore in discrimine, quòd quibus rex maximè obediat, eos habeat inimicissimos. Talibus ille literis cognitis, cùm jam ad exercitum Acen venisset, quòd non ignorabat ea verè scripta, desciscere à rege constituit: neque tamen quicquam fecit, quod fide suâ esset indignum: nam Mandroclem Magnetem exercitui præfecit: ipse cum suis in Cappadociam discedit; conjunctamque huic Paphlagoniam occupat, celans quâ voluntate esset in regem; clàm cum Ariobarzane facit amicitiam, manum comparat, urbes munitas suis tuendas tradit.

Cap. VI. Sed hæc propter hiemale tempus minùs prosperè procedebant. Audit, Pisidas quasdam copias adversus se parare: filium eò Arsidæum cum exercitu mittit; cadit in prælio adolescens; proficiscitur eò pater, non ita cum magna manu, celans quantum vulnus accepisset; quòd priùs ad hostem pervenire cupiebat, quàm de re malè gesta fama ad suos perveniret; ne cognitâ filii morte, animi debilitarentur militum. Quó contenderat, pervenit, hisque locis castra ponit, ut neque circuiri multitudine adversariorum posset, neque impediri, quo minus ipse dimicandum manum haberet expeditam. Erat cum eo Mithrobarzanes, socer ejus, præfectus equitum: is, desperatis generi rebus, ad hostes transfugit. Id Datames ut audivit, sensit, si in turbam exîsset, ab homine tam necessario se relictum, futurum, ut cæteri consilium sequerentur; in vulgus edit, suo jussu Mithrobarzanem, profectum pro perfuga,

perfuga, quò faciliùs receptus interficeret hostes. Quare relinqui eum non par esse, sed omnes confestim sequi: quod si animo strenuo fecissent, futurum, ut adversarii non possent resistere, cum & intra vallum, & foris cæderentur. Hac re probatâ, exercitum educit, Mithrobarzanem persequitur: qui dum ad hostes pervenerat, Datames signa inferri jubet. Pisidæ, novâ re commoti, in opinionem adducuntur, perfugas malâ fide, compositóque fecisse, ut, recepti, essent majori calamitati, primum eos adoriuntur. Illi, cùm quid ageretur, aut quare fieret, ignorarent, coacti sunt cum eis pugnare, ad quos transierant; ab hisque stare, quos reliquerant: Quibus cum neutri parcerent, celeriter sunt concisi. Reliquos Pisidas resistentes Datames invadit; primo impetu pellit, fugientes persequitur, multos interficit, castra hostium capit. Tali consilio uno tempore & proditores perculit, & hostes profligavit; & quod ad suam perniciem fuerat cogitatum, id ad salutem convertit. Quo neque acutius ullius imperatoris cogitatum, neque celerius factum usqnam legimus.

CAP. VII. Ab hoc tamen viro Scismas maximus natu filius descîit, ad regemque transîit, & de defectione patris detulit. Quo nuncio Artaxerxes commotus, quòd intelligebat sibi cum viro forti ac strenuo negotium esse, qui, cùm cogitâsset, facere auderet, & prius cogitare, quàm conari, consuêsset; Autophradatem in Cappadociam mittit. Hic ne intrare posset saltum, in qno Ciliciæ portæ sunt sitæ, Datames præoccupare studuit. Sed tam subitò copias contrahere non potuit: à qua re depulsus, cum ea manu, quam contraxerat, locum delegit talem ut neque circuiretur ab hostibus, neque præteriret adversarius, quin ancipitibus locis premeretur; &, si dimicare cum eo vellet, non multum obesse multitudo hostium suæ paucitati posset.

CAP.

Cap. VIII. Hæc etsi Autophradates videbat, tamen statuit congredi (e) quàm cum tantis copiis refugere au tam diu uno loco sedere. Habebat barbarorum equitum viginti, peditum centum millia, quos illi Cardaces appellant; ejusdemque generis tria funditorum. Præterea Cappadocum octo, Armeniorum decem, Paphlagonum quinque; Phrygum decem, Lydorum quinque, Aspendiorum & Pisidarum circiter tria, Cilicum duo, (f) Captianorum totidem, ex Græcia conductorum tria [millia ;] (g) levis armaturæ maximum numerum. Has adversus copias, spes omnis consistebat Datami in se, locique naturâ; namque hujus partem non habebat vicesimam militum: quibus fretus conflixit, adversariorumque multa millia concidit; cùm de ipsius exercitu non amplius hominum mille cecidisset. Quam ob causam, postero die (h) tropæum posuit, quo loco pridie pugnatum erat. Hinc cùm castra movisset, semperque inferior copiis, superior omnibus præliis

(e) *Potiùs*, *rather*, is omitted here by Ellipsis, which frequently happens, according to Vossius.

(f) The *Captiani*, it is thought, were a People of Asia, unknown to Geographers; but the learned Schottus thinks it should be *Caspianorum* instead of *Captianorum*; and Staveren seems to be of the same Opinion. The *Caspiani* were a People about the Caspian Sea, or that great Lake of Asia, that lieth between Persia, Muscovy, Great Tartary and Georgia.

(g) Men armed with Bows or Slings only, were called *leviter armati*, or *levis armaturæ*.

(h) A Trophy was the Trunk of a Tree, or a Post, hung about with arms, or other Spoils taken from an Enemy: These were common with the Greeks, they scarce ever got a Victory but they erected a Trophy; yet not on Metal or Stone, but on Wood, to intimate that Enmity ought not to be immortal.

discederet; quòd nunquam manum consereret, nisi cùm adversarios locorum angustiis clausisset: quod perito regionum, callidèque cogitanti, sæpe accidebat: Autophradates, cùm bellum duci majore regis calamitate, quàm adversariorum, videret, ad pacem amicitiamque hortatus est, ut cum rege in gratiam rediret. Quam ille etsi fidam non fore putabat, tamen conditionem accepit; seque ad Artaxerxem legatos missurum dixit. Sic bellum, quod rex adversus Datamem susceperat, sedatum: Autophradates in Phrygiam se recepit.

CAP. IX. At rex, quòd implacabile odium in Datamem susceperat, postquam bello eùm opprimi non posse animadvertit, insidiis interficere studuit; quas ille plerasque vitavit. Sicut, cùm nunciatum esset quosdam sibi insidiari, qui in amicorum erant numero; de quibus, quòd inimici detulerant, neque credendum, neque negligendum putavit; experiri voluit, verum falsumne esset relatum. Itaque eo profectus est, quo itinere futuras insidias dixerant. Sed elegit corpore & staturâ simillimum sui, eique vestitum suum dedit, atque eo loco ire, quo ipse consueverat, jussit: ipse autem, ornatu [vestituque] militari, inter corporis custodes iter facere cœpit. At insidiatores, postquàm in eum locum agmen pervenit, decepti ordine atque vestitu, in eum faciunt impetum, qui suppositus erat. Prædixerat autem his Datames, cum quibus iter faciebat, ut parati essent facere, quod ipsum vidissent. Ipse, ut concurrentes insidiatoris animadvertit, tela in eos conjecit; hoc idem cum universi fecissent, priusquàm pervenirent ad eum, quem aggredi volebant, confixi ceciderunt.

CAP. X. Hic tamen tam callidus vir extremo tempore captus est Mithridatis, Ariobarzanis filii, dolo; namque is pollicitus est regi, se eum interfecturum, si ei rex permitteret, quodcunque vellet, liceret

liceret impunè facere: fidemque de ea re, more Persarum, dextrâ dedisset. Hanc ut accepit, simulat se suscepisse cum rege inimicitias: copias parat, & absens, amicitiam cum Datame facit: regis provincias vexat, castella expugnat, magnas prædas capit; quarum partem suis dispertit; partem ad Datamem mittit; pari modo, complura castella ei tradit. Hæc diu faciendo, persuasit homini, se infinitum adversus regem suscepisse bellum; cùm nihilo magis, ne quam suspicionem ille præberet insidiarum, neque colloquium ejus petivit, neque in conspectum venire studuit. Sic, absens, amicitiam gerebat; ut non beneficiis mutuis, sed odio communi, quod erga regem susceperant, contineri viderentur.

Cap. XI. Id cum satis se confirmâsse arbitratus est, certiorem facit Datamem, tempus esse majores exercitus parari, bellum cum ipso rege suscipi: de qua re, si ei videretur, quo loco vellet, in colloquium veniret. Probatâ re, colloquendi tempus sumitur, locusque quo conveniretur. Huc Mithridates cum uno, cui maximam habebat fidem, ante aliquot dies venit, compluribusque locis separatim gladios obruit, eaque loca diligenter notat. Ipso autem colloquendi die, utrique, locum qui explorarent, atque ipsos scrutarentur, mittunt; deinde ipsi sunt congressi. Hìc cum aliquandiu in colloquio fuissent, & diversi discessissent, jamque procul Datames abesset; Mithridates, priusquàm ad suos perveniret, ne quam suspicionem pararet, in eundem locum revertitur, atque ibi, ubi telum erat impositum, resedit, ut si à lassitudine cuperet acquiescere; Datamemque revocavit, simulans, se quiddam in colloquio esse oblitum. Interim telum, quod latebat, protulit; nudatumque vaginâ, veste texit, ac Datami venienti ait, digredientem se animadvertisse locum quendam, qui erat in conspectu, ad castra ponenda esse idoneum. Quem cùm

cùm digito monstraret, & ille conspiceret, aversum ferro transfixit: priusque quàm quisquam posset succurrere, interfecit. Ita ille vir, qui multos, consilio, neminem perfidiâ, ceperat, simulatâ captus est amicitiâ.

XV.

EPAMINONDAS, Polymni *filius*, *Thebanus*.

CAP. I.

EPAMINONDAS, Polymni filius, Thebanus. De hoc priusquam scribamus, hæc præcipienda videntur lectoribus; ne alienos mores ad suos referant; neve ea, quæ ipsis leviora sunt, pari modo apud cæteros fuisse arbitrentur. Scimus enim musicen nostris moribus abesse à principis persona; saltare verò etiam in vitiis poni: quæ omnia apud Græcos & gratia, & laude digna ducuntur. Cùm autem exprimere imaginem consuetudinis atque vitæ velimus Epaminondæ, nihil videmur debere prætermittere, quod pertineat ad eam declarandam. Quare dicimus primum de genere ejus: deinde quibus disciplinis, & a quibus sit eruditus: tum de moribus ingeniique facultatibus; & si qua alia digna memoriâ erunt: postremò de rebus gestis, quæ à pluribus omnium anteponuntur virtutibus.

CAP. II. Natus igitur patre, quo diximus, honesto genere; pauper jam à majoribus relictus: eruditus autem sic, ut nemo Thebanus magis: nam & citharizare, & cantare ad chordarum sonum doctus est à Dionysio, qui non minore fuit in musicis gloriâ, quàm Damon, aut Lamprus, quorum pervulgata sunt nomina: [carmina] cantare tibiis ab Olympiodoro; saltare à Calliphrone. At philosophiæ

præcep-

præceptorem habuit Lyſim Tarentinum, (*a*) Pythagoreum: cui quidem ſic fuit deditus, ut adoleſcens triſtem & ſeverum ſenem omnibus æqualibus ſuis in familiaritate antepoſuerit; neque prius eum à ſe dimiſerit, quàm in doctrinis tantò anteceſſerit condiſcipulos, ut facilè intelligi poſſet, pari modo ſuperaturum omnes in cæteris artibus. Atque hæc ad noſtram conſuetudinem ſunt levia, & potiùs contemnenda: at in Græcia utique olim magnæ laudi erant. Poſtquam ephebus factus eſt, & (*b*) palæſtræ dare operam cœpit; non tam magnitndini virium ſervivit, quàm velocitati: illam enim ad athletarum uſum; hanc, ad belli exiſtimabat utilitatem pertinere. Itaque exercebatur plurimum currendo & luctando, ad eum finem, quoad ſtans complecti poſſet, atque contendere. In armis vero plurimum ſtudii conſumebat.

CAP. III. Ad hanc corporis firmitatem plurima etiam animi bona acceſſerant. Erat enim modeſtus, prudens, gravis, temporibus ſapienter utens, peritus belli, fortis manu, animo maximo; adeò veritatis diligens, ut ne joco quidem mentiretur. Idem continens, clemens, patienſque admirandum in modum; non ſolum populi, ſed etiam amicorum ferens

(*a*) That is, one who adhered to the Philoſophy of Pythagoras, who was a Philoſopher of Samos in the Reign of Tarquinius Superbus, as Cicero ſays, or Servius Tullius, as others ſay, and was the Author of the *Metempſychoſis*, or paſſing of the Soul into other Bodies.

(*b*) The Youth of Greece and Rome uſed to ſpend much of their Time in manly Exerciſes, to fit them for the Wars, unacquainted with the Softneſs of Balls, Maſquerades, &c. For this Purpoſe their Cities were provided wirh fine ſtately Buildings, called *Gymnaſia* and *Palæſtræ*.

inju-

injurias: in primisque commissa celans; quod interdum non minus prodest, quàm disertè dicere. Studiosus audiendi; ex hoc enim facillimè disci arbitrabatur. Itaque cum in (c) circulum venisset, in quo aut de republica disputaretur, aut de philosophia sermo haberetur, nunquam inde priùs discessit, quàm ad finem sermo esset adductus. Paupertatem adeò facilè perpessus est, ut de republica nihil præter gloriam ceperit. Amicorum in se tuendo caruit facultatibus; fide ad alios sublevandos sæpe sic usus est, ut possit judicari, omnia ei cum amicis fuisse communia. Nam cùm aut civium suorum aliquis ab hostibus esset captus, aut virgo amici nubilis propter paupertatem collocari non posset, amicorum concilium habebat, & quantum quisque daret, pro cujusque facultatibus imperabat: eamque summam cùm faceret, priusquàm acciperet pecuniam, adducebat eum, qui quærebat, ad eos, qui conferebant: eique ut ipsi numerarent, faciebat; ut ille, ad quem eab res perveniebat, sciret, quantum cuique deberet.

CAP. IV. Tentata autem ejus est (d) abstinentia

(c) It was not the Custom formerly, as now, for Men to club and tipple away their Time in Taverns; that was scandalous among the Heathens themselves: Their usual Place of Resort for Conversation in the Day Time was the Forum, and the public Buildings about it, as Courts and Piazzas, where, as they used to stand in Rings or Circles, for the better Convenience of hearing one another, *circulus* came to be peculiarly used for such a Knot of Company.

(d) *Abstinentia* (from *abstineo*, to abstain from, forbear) is taken by many to signify Abstinence, Honesty, Integrity, Moderation, Aversion to Covetousness; but they did not reckon it proper to render it by *Justice* every where through the Author.

à Dio-

à Diomedonte Cyziceno: namque is, rogatu Artaxerxis, Epaminondam pecuniâ corrumpendum susceperat. Hic magno cum pondere auri Thebas venit; & Micythum adolescentulum quinque talentis ad suam perduxit voluntatem; quem tum Epaminondas plurimùm diligebat. Micythus Epaminondam convenit, & causam adventûs Diomedontis ostendit: At ille, Diomedonte coram, Nihil, inquit, opus pecuniâ est: Nam si ea rex vult quæ Thebanis sint utilia, gratis facere sum paratum: sin autem contraria, non habet auri atque argenti satis; namque orbis terrarùm divitias accipere nolo, pro patriæ caritate. Te, qui me incognitum tentâsti, tuique similem existimâsti, non miror; tibique ignosco: sed egredere properè, ne alios corrumpas, cum me non potueris. Tu, Micythe, argentum huic redde: nisi id confestim facis, ego te tradam magistratui. Hunc Diomedon cum rogaret, ut tutò exire, suaque, quæ attulisset, liceret efferre: istud, inquit, faciam; neque tua causa, sed mea: ne, si tibi sit pecunia adempta, aliquis dicat, id ad me ereptum pervenisse, quod delatum accipere noluissem. A quo cùm quæsîsset, quo se deduci vellet, & ille, Athenas, dixisset; præsidium dedit, ut eo tuto perveniret: neque verò, id satis hâbuit, sed etiam ut inviolatus in navem ascenderet, per Chabriam Atheniensem, (de quo suprà mentionem fecimus) effecit. Abstinentiæ erit hoc satis testimonium. Plurima quidem proferre possemus, sed modus adhibendus est; quoniam uno hoc volumine *vitas excellentium virorum* concludere constituimus; quorum separatim multis millibus versuum complures scriptores ante nos explicârunt.

CAP. V. Fuit & disertus, ut nemo Thebanus ei par esset eloquentiâ; neque minùs concinnus in brevitate respondendi, quàm in perpetua oratione ornatus.

ornatus. Habuit obtrectatorem Meneclidem quendam, indidem Thebis, & adversarium in administranda republica, satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum, scilicet: Namque ille genti plus inest virium, quàm ingenii. Is, quòd in re militari florere Epaminondam videbat, hortari solebat Thebanos, ut pacem bello anteferrent, ne illius imperatoris opera desideraretur. Huic ille, Fallis, inquit, verbo cives tuos, quòd hos à bello avocas: otii enim nomine servitutem concilias; nam paritur pax bello. Itaque qui eâ diutinâ volunt frui, bello exercitati esse debent. Quare, si principes Græciæ esse vultis, castris est vobis utendum, non palæstrâ. Idem ille Meneclides cùm huic objiceret, quòd liberos non haberet, neque uxorem duxisset; maximèque insolentiam, quòd sibi Agamemnonis belli gloriam videretur consequutus: at ille, Desine, inquit, Meneclide, de uxore mihi exprobrare: nam nullius in ista re minùs (*e*) uti consilio volo. ((*f*) Habebat enim Meneclides suspicionem adulterii). Quòd autem me Agamemnonem æmulari putas, falleris; namque ille, cum universa Græcia, vix decem annis unam cepit (*g*) urbem: Ego, contra, ex una urbe nostra, dieque uno totam Græciam, Lacedæmoniis fugatis, liberavi.

CAP. VI. Idem cum in conventum, venisset Arcadum, petens, ut societatem cum Thebanis & Argivis facerent; contràque, Callistratus Atheniensium legatus, qui eloquentiâ omnes eo præstabat tempore, postularet, ut potiùs amicitiam sequerentur

(*e*) Some Copies have here *quàm tuo*.

(*f*) Stubelius, in his Notes here, makes the Meaning of this Place to be, That Meneclides entertained a Jealousy of his own Wife's being guilty of Adultery.

(*g*) *Viz.* Troy.

Atti-

Atticorum, & in oratione ſua multa invectus eſſet in Thebanos & Argivos, in eiſque hoc poſuiſſet; animadvertere debere Arcades, quales utraque civitas cives procreâſſet, ex quibus de cæteris poſſent judicare: Argivos enim fuiſſe Oreſtem & Alcmæonem, matricidas: Thebis OEdipum natum; qui, cùm patrem ſuum interfeciſſet, ex matre liberos (*h*) procreâſſet. Hic in reſpondendo Epaminondas, cùm de cæteris perorâſſet, poſtquam ad illa duo opprobria pervenit; admirari ſe dixit ſtultitiam rhetoris Attici, qui non animadverterit, innocentes, illos natos; domi ſcelere admiſſo, cùm patriâ eſſent expulſi, receptos eſſe ab Athenienſibus. Sed maximè ejus eloquentia eluxit Spartæ, [legati ante pugnam Leuctricam;] quò cùm omnium ſociorum conveniſſent legati, coram frèquentiſſimo legationum conventu, ſic Lacedæmoniorum tyrannidem coarguit, ut non minus illâ oratione opes eorum concuſſerit, quàm Leuctricâ pugnâ. Tum enim perfecit, quod pòſt apparuit, ut auxilio ſociorum Lacedæmonii privarentur.

Cap. VII. Fuiſſe patientem, ſuorumque injurias ferentem civium, quod ſe patriæ iraſci nefas eſſe duceret, hæc ſunt teſtimonia. Cùm eum propter invidiam cives præficere exercitui noluiſſent, duxque eſſet delectus belli imperitus, cujus errore eò eſſet deducta illa multitudo militum, ut omnes de ſalute pertimeſcerent: quòd locorum anguiſtiis clauſi, ab hoſtibus obſidebantur: deſiderari cœpta eſt Epaminondæ diligentia; erat enim ibi privatus numero militis: à quò cùm peterent opem, nullam adhibuit memoriam contumeliæ, & exercitum obſidione liberatum, domum reduxit incolumem, Neque verò hoc ſemel fecit, ſed ſæpiùs. Maximè autem fuit illuſtre, cùm in Peloponnèſum exercitum duxiſſet

(*h*) Some read *procreaſſe.*

adversus Lacedæmonos, haberetque collegas duos, quorum alter erat Pelopidas, vir fortis ac strenuus. Hic, cùm criminibus adversariorum omnes in invidiam venissent, ob eamque rem imperium his esset abrogatum, atque in eorum locum alii prætores successissent; Epaminondas populiscito non paruit; idemque ut facerent, persuasit collegis, & bellum, quod susceperat, gessit. Namque animadvertebat, nisi id fecisset, totum exercitum propter prætorum imprudentiam, inscientiamque belli, periturum. Lex erat Thebis, quæ morte multabat, si quis imperium diutiùs retinuisset, quàm lege præfinitum foret. Hanc Epaminondas cum reipublicæ conservandæ causâ latam videret, ad perniciem civitatis conferre noluit; & quatuor mensibus diutius, quàm populus jusserat, gessit imperium.

CAP. VIII. Postquam domum reditum est, collegæ ejus hóc crimine accusabantur: quibus ille permisit, ut omnem causam in se transferrent, suâque operâ factum contenderent, ut legi non obedirent. Quâ defensione illis periculo liberatis, nemo Epaminondam responsurum putabat; quòd quid diceret, non haberet. At ille in judicium venit, nihil eorum negavit. quæ adversarii crimini dabant, omniaque, quæ collegæ dixerant, confessus est; neque recusavit, quó minùs legis pœnam subiret: sed unum ab iis petivit, ut in (i) periculo suo inscriberent: *Epaminondas à Thebanis morte multatus est, quòd eos coëgit apud Leuctra superare Lacedæmonios; quos ante se imperatorem, nemo Bœotiorum ausus fuit adspicere*

(i) Though some pretend to defend the vulgar Reading here, *periculo*, yet I cannot forbear thinking it to be a Mistake for *sepulchro*, or some other Word of like Import. [*Periculum*, a Libel, an Inscription on a Tomb.]

in acie: quòque uno prælio non solùm Thebas ab interitu retraxit, sed etiam universam Græciam in libertatem vindicavit; eòque res utrorumque perduxit, ut Thebani Spartam oppugnarent, Lacedæmonii satis haberent, si salvi esse possent: neque prius bellare destitit, quàm, Messenâ constitutâ, urbem eorum obsidione clausit: Hæc cùm dixisset, risus omnium cum hilaritate coortus est; neque quisquam judex ausus est de eo ferre suffragium. Sic à judicio capitis maximâ discessit gloriâ.

Cap. IX. Hic, extremo tempore, imperator apud Mantineam, cùm acie instructâ audacius instaret hostibus, cognitus à Lacedæmoniis, quód in unius pernicie ejus, patriæ sitam putabant salutem, universi in unum impetum fecerunt; neque priùs abscesserunt, quàm magnâ cæde factâ, multis occisis, fortissimè ipsum Epaminondam pugnantem, sparo eminus percussum concidere viderunt. Hujus casu aliquantùm retardati sunt Bœotii; neque tamen priùs pugnâ excesserunt, quam repugnantes profligârunt. At Epaminondas, cùm animadverteret mortiferum se vulnus accepisse, simulque, si (*k*) ferrum quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset, animam statim amissurum; usque eó retinuit, quoad renunciatum est, Vicisse Bœotios. Id postquam audivit, Satis, inquit, vixi; invictus enim morior. Tum ferro extracto, confestim exanimatus est.

Cap. X. Hic uxorem nunquam duxit: in quo cùm reprehenderetur à Pelopida, qui filium habebat infamem; malèque eum in eo patriæ consulere diceret, quód liberos non relinqueret: vide, inquit, ne tu pejus consulas, qui talem ex te natum relicturus sis. Neque veró stirps mihi potest deesse; namque ex me natam relinquo pugnam Leuctricam,

(*k*) *Ferrum* is here put for *spiculum*, the Head of a Dart or Javelin.

quæ

quæ non modo mihi superstes, sed etiam immortalis sit, necesse est. Quo tempore, duce Pelopidâ, exules Thebas occupârunt, & præsidium Lacedæmoniorum ex arce expulerunt; Epaminóndas, quamdiu facta est cædes civium, domui se tenuit; quód neque malos defendere volebat, neque impugnare, ne manus suorum sanguine cruentaret: Namque omnem civilem victoriam funestam putabat. Idem postquam apud Cadmeam pugnari cum Lacedæmoniis cœpit, in primis stetit. Hujus de virtutibus, vitaque satis erit dictum, si hoc unum adjunxero, quod nemo eat (*l*) inficias: Thebas, & ante Epaminondam natum, & post ejus interitum, perpetuò alieno paruisse imperio: contra ea, quamdiu ille præfuerit reipublicæ, caput fuisse totius Græciæ. Ex quo intelligi potest, unum hominem pluris, quàm civitatem fuisse.

(*l*) *Inficias* (*ab* in *privitivo* & facio, *quasi negatio facti*) a Denial. It is used only in the Accusative Plural, and joined commonly with the Verb *eo*, the Preposition *ad* being understood, according to Vossius.

XVI.

PELOPIDAS, *Thebanus*.

CAP. I.

PElopidas, Thebanus, magis historicis, quam vulgo, notus. Cujus de virtutibus dubito quemadmodum exponam: quòd vereor, ne, si res explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, sed historiam videar scribere; si tantummodo summas attigero, ne rudibus literarum Græcarum minùs lucidè appareat,

appareat, quantus fuerit, ille vir. Itaque utrique rei occurram quantum potero; & medebor cùm satietati, tum ignorantiæ, lectorum. Phœbidas Lacedæmonius cùm (*a*) exercitum Olynthum duceret, iterque per Thebas faceret, arcem oppidi, quæ Cadmea nominatur, occupavit, impulsu perpaucorum Thebanorum; qui, adversariæ factioni quo faciliùs resisterent, Laconum rebus studebant; idque suo privato, non publico, fecit consilio. Quo facto, eum Lacedæmonii ab exercitu removerunt, pecuniâque multârunt; nequè eò magis arcem Thebanis reddiderunt, quòd, susceptis inimicitiis, satius ducebant eos obsideri, quàm liberari. Nam post Peloponnesium bellum, Athenasque devictas, cum Thebanis sibi rem esse existimabant; & eos esse solos, qui adversùs resistere auderent. Hac mente, amicis suis summas potestates dederant; alteriusque factionis principes partim interfecerant, alios in exilium ejecerant, in quibus Pelopidas hic, de quo scribere exorsi sumus, pulsus, (*b*) patriâ carebat.

Cap. II. Hi omnes ferè Athenas se contulerant, non quò sequerentur otium, sed, ut quemque ex proximo (*c*) locum sors obtulisset, eo patriam recuperare niterentur. Itaque, cùm tempus est visum rei gerendæ, communiter cum his, qui Thebis idem sentiebant, diem delegerunt, ad inimicos opprimen-

(*a*) To assist Amyntos King of Macedonia, who was going to assault this Olynthus a City in Thrace.

(*b*) Thus Terence has it, *carens patriâ ob meas injurias.*

(*c*) Or, *First Opportunity Fortune should offer them, they might endeavour thereby to recover their Country.* Thus it is according to Courtin, Stubellius and Essenius, *ex proximo*, scil. *tempore*, or *statim*, or *primum.* scil. *locum*; for *locus* signifies not only *a Place*, but also *an Occasion, Time, Opportunity.*

dos, civatatemque liberandam, eum, quo maximi Magistratus simul consueverant epulari. Magnæ sæpe res non ita magnis copiis sunt gestæ: sed profectò nunquam ab tam tenui initio tantæ opes sunt profligatæ. Nam duodecim adolescentuli coïerunt ex his, qui exilio erant multati, cùm omnino non essent amplius centum, qui tanto se offerrent periculo; quâ paucitate perculsa est Lacedæmoniorum potentia. Hi enim non magis adversariorum factioni, quàm Spartanis, eo tempore bellum intulerunt, qui principes erant totius Græciæ: quorum imperii majestas, neque ita multò pòst Leuctricâ pugnâ, àb hoc initio perculsa, concidit. Illi igitur duodecim, quorum erat dux Pelopidas, cùm Athenis interdiu exîssent, ut vesperascente cœlo Thebas pôssent pervenire, cum canibus venaticis exiêrunt, retia ferentes, vestitu agresti, quò minore suspicione facerent iter. Qui cùm tempore ipso, quo studuerant, pervenissent, domum Charonis devenerunt, a quo & (*d*) tempus & dies erat datus.

CAP. III. Hôc loco libet interponere, etsi sejunc-

(*d*) The Text seems to be faulty here; there can, I think, be no Occasion for *tempus* and *dies* both. [The *Day*, concerted on by Charon and the Exiles, was to be that on which the Theban Magistrates, (under the Lacedæmonians) at their Anniversary Election, were to be engaged in Feasting; the *Time* (*viz.* for the Exiles to reach Thebes) was to be towards the Close of the Evening of that same Day; and the Time of Action was to be that same Night, when pretty far advanced. These Things seem to be plain from the second and third Chapters of Pelopidas's Life. and if so, it is humbly thought, there is no just Ground for finding Fault with the Text here.]

tum

tum ab re (*e*) propoſita eſt, Nimia fiducia quantæ calamitati ſoleat eſſe: nam magiſtratuum Thebanorum ſtatim ad aures pervenit, Exules in urbem deveniſſe: id illi, vino epuliſque dediti, uſque eò deſpexerunt, ut ne quærere quidem de tanta re laborârint. Acceſſit etiam, quod magis aperiret eorum dementiam: allata eſt enim epiſtola Athenis, ab Archia hierophante, Archiæ, qui tum maximum magiſtratum Thebis obtinebat; in qua omnia de profectione exulum perſcripta erant; quæ cùm jam accubanti in convivio eſſet data, ſicut erat, ſignata, ſub pulvinum ſubjiciens; in craſtinum, inquit, differo res ſeveras. At illi omnes, cùm jam nox proceſſiſſet, violenti, ab exulibus, duce Pelopidâ, ſunt interfecti. Quibus rebus confectis, vulgo ad arma libertatemque vocato, non ſolùm qui in urbe erant, ſed etiam undique ex agris concurrerunt; præſidium Lacedæmoniorum ex arce pepulerunt; patriam obſidione liberaverunt. Auctores Cadmeæ occupandæ partim occiderunt, partim in exilium ejecerunt.

Cap. IV. Hoc tam turbido tempore, (ſicut ſuprà docuimus) Epaminondas, quoad cum civibus dimicatum eſt, domi quietus fuit: itaque hæc liberandarum Thebarum propria laus eſt Pelopidæ: cæteræ ferè omnes communes cum Epaminondâ. Namque in Leuctrica pugna, imperatore Epaminondâ, hîc fuit dux delectæ manus, quæ prima phalangem proſtravit Laconum. Omnibus præterea periculis affuit: ſicut, Spartam cum oppugnavit, alterum tenuit cornu: quoque Meſſena celeriùs reſtitueretur, legatus in Perſas eſt profectus. Denique hæc fuit altera perſona Thebis, ſed tamen ſecunda, ita ut proxima eſſet Epaminondæ.

Cap. V. Conflictatus autem eſt cum adverſa fortuna;

(*e*) Some read *poſita*, *laid down*, *propoſed*.

tuna; nam & initio (ficut oftendimus) exul patriâ caruit; & cùm Theffaliam in poteftatem Thebanorum cuperet redigere; legationifque jure fatis tectùm fe arbitraretur, quod apud omnes gentes fanctum effe confuêffet; à tyranno Alexandro Pheræo, fimul cum Ifmenia, comprehenfus, in vincula conjectus eft. Hunc Epaminondas recuperavit, bello, perfequens Alexandrum. Poft id factum, nunquam is animo placari potuit in eum, à quo erat violatus: itaque perfuafit Thebanis, ut fubfidio Theffaliæ proficifcerentur, tyrannofque ejus expellerent. Cujus belli cùm ei fumma effet data, eòque cum exercitu profectus effet, non dubitavit, fimul ac confpexit hoftem, confligere. In quo prælio, Alexandrum ut animadvertit, incenfus irâ, equum in eum concitavit, proculque digreffus à fuis, conjectu telorum confoffus concidit. Atque hoc fecundâ victoriâ accidit: nam jam inclinatæ erant tyrannorum copiæ. Quo facto, omnes Theffaliæ civitates interfectum Pelopidam coronis aureis, & ftatuis æneis, liberofque ejus multo agro donârunt.

XVII.

AGESILAUS, *Lacedæmonius.*

CAP. I.

AGESILAUS Lacedæmonius, cùm á cæteris fcriptoribus, tum eximiè à Xenophonte Socratico collaudatus eft; eo enim ufus eft familiariffimè. Hic primum

primùm de regno cum Leotychide, fratris filio, habuit contentionem. Mos est enim à majoribus Lacedæmoniis traditus, ut duos haberent semper reges, nomine magis quàm imperio, ex duabus familiis Procliis & Eurysthenis, qui, principes ex progenie Herculis, Spartæ reges fuerunt. Harum ex altera in alterius familiæ locum fieri non licebat: itaque utraquo suum retinebat ordinem. Primùm ratio habebatur, qui maximus natu esset ex liberis ejus, qui regnans decessisset: sin is virilem sexum non reliquisset, tum deligebatur, qui proximus esset propinquitate. Mortuus erat Agis rex, frater Agesilai: filium reliquerat Leotychidem, quem ille natum *non* agnòrat; eundem, moriens, suum esse dixerat. Is de honore regni cum Agesilao suo patruo contendit; neque id quod petivit, consequutus est; nam Lysandro suffragante, homine, ut ostendimus suprà, factioso, & his temporibus potente, Agesilaus antelatus est.

Cap. II. Hic, simul atque imperii potitus est, persuasit Lacedæmoniis, ut exercitum emitterent in Asiam, bellumque regi facerent; docens, satiùs esse in Asia, quàm in Europa dimicare; namque fama exierat, Artaxerxem comparare classem, pedestresque exercitus, quos in Græciam mitteret. Datâ potestate; tantâ celeritate usus est, ut priùs in Asiam cum copiis perveniret, quàm regii satrapæ eum scirent profectum; quo factum est, ut omnes imparatos imprudentesque offenderet. Id ut cognovit Tissaphernes, qui summum imperium tum inter præfectos habebat regios, inducias à Lacone petivit, simulans, se dare operam, ut Lacedæmoniis cum rege conveniret; re autem verâ, ad copias comparandas; easque impetravit trimestres. Juravit autem uterque, se sine dolo inducias conservaturum: in qua pactione, summâ fide mansit Agesilaus. Contra

tra ea, Tiſſaphernes nihil aliud, quam bellum comparavit. Id etſi ſentiebat Laco, tamen jusjurandum ſervabat, multumque in eo ſe conſequi dicebat, quôd Tiſſaphernes perjurio ſuo, & homines ſuis rebus abalienaret, & deos ſibi iratos redderet: ſe autem, ſervatâ religione, confirmare exercitum, cùm animadverteret, deorum numen facere ſecum, hominesque ſibi conciliari amiciores, quòd his ſtudere conſueſſent, quos conſervare fidem viderent.

Cap. III. Poſtquam induciarum prætcriit dies, Barbarus non dubitans, quòd ipſius erant plurima domicilia in Caria, & ea regio his temporibus multò putabatur locupletiſſima, eò potiſſimum hoſtes impetum facturos, omnes ſuas copias eò contraxerat. At Ageſilaus in Phrygiam ſe convertit, eamque prius depopulatus eſt, quàm Tiſſaphernes uſquam ſe moveret. Magnâ prædâ militibus locupletatis, Epheſum hiematum exercitum reduxit; atque ibi, officinis armorum inſtitutis, magnâ induſtriâ bellum apparavit. Et quó ſtudioſiùs armarentur, inſigniùſque ornarentur. præmia propoſuit, quibus donarentur, quorum egregia in ea re fuiſſet induſtria. Fecit idem in exercitationum generibus, ut, qui cæteris præſtitiſſent, eos magnis afficeret muneribus. His igitur rebus effecit, ut & ornatiſſimum & exercitatiſſimum haberet exercitum. Huic cum tempus eſſet viſum copias extrahere ex hibernaculis; vidit, ſi, quó eſſet iter facturus, palàm pronunciâſſet, hoſtes non credituros, aliaſque regiones præſidiis occupaturos, nec dubitaturos, aliud eſſe facturum ac pronunciâſſet: itaque, cum ille Sardeis ſe iturum dixiſſet, Tiſſaphernes eandem Cariam defendendam putavit. In quo cùm eum opinio feſelliſſet, victumque ſe vidiſſet conſilio, ſerô ſuis præſidio profectus eſt. Nam, cùm illó veniſſet, jam Ageſilaus, multis locis expugnatis, magnâ erat præda potitus.

Laco

Laco autem, cùm videret hostes equitatu superare, nunquam in campo sui fecit potestatem, & his locis manum conseruit, quibus plùs pedestres copiæ valerent. Pepulit ergo, quotiescunque congressus est, multò majores adversariorum copias; & sic in Asia versatus est, ut omnium opinione victor duceretur.

Cap. IV Hic cùm jam animo meditaretur proficisci in Persas, & ipsum regem adoriri; nuncius ei domo venit ephorûm missu, bellum Athenienses & Bœotios indixisse Lacedæmoniis: quare venire non dubitaret. In hoc, non minùs ejus pietas suspicienda est, quàm virtus bellica: qui, cùm victori præesset exercitui, maximamque haberet fiduciam regni Persarum potiundi; tantâ modestiâ dicto audiens fuit jussis absentium magistratuum, ut si privatus in (a) comitio esset Spartæ. Cujus exemplum utinam imperatores nostri sequi voluissent. Sed illuc redeamus. Agesilaus opulentissimo regno præposuit bonam existimationem, multoque gloriosius duxit, si institutis patriæ paruisset, quàm si bello superâsset Asiam. Hac igitur mente Hellespontum copias trajecit, tantâque usus est celeritate, ut quod iter Xerxes anno vertente confecerat, hic transiêrit triginta diebus. Cùm jam haud ita longè abesset à Peloponneso, obsistere ei conati sunt Athenienses & Bœotii, cæterique eorum socii, apud Coroneam; quos omnes gravi prælio vicit. Hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quòd cùm plerique ex fuga se in templum Minervæ conjecissent, quærereturque

(a) *Comitium* properly signifies any Assembly, and particularly of People met for making Laws, *&c.* but more frequently the Place where the Assembly met; *a Parliament House, the Court or Town-hall, the State-house, Senate-house.* And Cicero distinguishes it from the *Forum*, when he says, *Forum comitium, curiam, armatis occupare.* Cic. pro Sext. 35.

ab

ab eo, Quid his fieri vellet? etsi aliquot vulnera acceperat eo prœlio, & iratus videbatur omnibus, qui adversùs arma tulerant; tamen ante tulit iræ religionem, & eos vetuit violari. Neque verò hoc solùm in Græcia fecit, ut templa deorum sancta haberet; sed etiam, apud barbaros, summâ religione, omnia simulacra arasque conservavit. Itaque prædicabat, Mirari se, non sacrilegorum numero haberi, qui supplicibus eorum nocuissent: aut non gravioribus pœnis affici, qui religionem (*b*) minuerent, quàm qui fana spoliarent.

CAP. V. Post hoc prælium, collatum est omne bellum circa Corinthum, ideoque Corinthium est appellatum. Hîc, cùm unâ pugnâ decem millia hostium, Agesilào duce, cecidissent, eoque facto opes adversariorum, debilitatæ viderentur; tantum absuit ab insolentia gloriæ, ut commiseratus sit fortunam Græciæ, quòd tam multi à se victi, vitio adversariorum, concidissent: namque illâ multitudine, si sana mens esset, Græciæ supplicium Persas dare potuisse. Idem, cùm adversarios intra mœnia compulisset, & ut Corinthum oppugnaret multi hortarentur, negavit id suæ virtuti convenire: se enim eum esse dixit, qui ad officium peccantes redire cogeret, non qui urbes nobilissimas expugnaret Græciæ. Nam si (inquit) eos exstinguere voluerimus, qui nobiscum adversus barbaros steterunt, nosmetipsi nos expugnaverimus, illis quiescentibus; quo

(*b*) If these Words of our Author are capable of any good consistent Sense, I confess, for my part, I understand them not. Some think that *asyli* or *fani*, (*a Sanctuary* or some *consecrated Place*) might be supplied after *religionem*, and the Author's Meaning to be, of those that violated that Religion or Regard that was thought due to a Sanctuary.

facto

facto, sine negòtio, cùm voluerint, nos opprimnent.

Cap. VI. Interim accidit illa calamitas apud Leuctra Lacedæmoniis; quò ne proficisceretur, cùm à plerisque ad exeundum premeretur, ut si de exitu divinaret, exire noluit. Idem cùm Eppaminondas Spartam oppugnaret, essetque (*c*) sine muris oppidùm, talem se imperatorem præbuit, ut eo tempore omnibus apparuerit, nisi ille fuisset, Spartam futuram non fuisse. In quo quidem discrimine, celeritas ejus consilii saluti fuit universis. Nam cùm quidem adolescentuli, hostium adventu perterriti, ad Thebanos transfugere vellent, & locum extra urbem editum cepissent; Agesilaus, qui perniciosissimum fore videret, si animadversum esset quenquam ad hostes transfugere conari, cum suis eò venit, atque, ut si bono animo fecissent, laudavit consilium eorum, quòd eum locum occupâssent; & se id quoque fieri debere animadvertisse. Sic adolescentulos simulatâ laudatione recupaverit; & adjunctis de suis comitibus locum tutum reliquit: namque illi (*d*) aucto numero eorum, qui expertes erant consilii, commovere se non sunt ausi; eoque libentiùs, quòd latere arbitrabantur, quæ cogitàrant.

(*c*) Sparta or Lacedæmon, antiently had no Walls, because the Valour of its Inhabitants was reckoned its best Security against the Enemy; but in after Ages, when its Inhabitants began to degenerate from the Bravery of their Forefathers, they were obliged to enclose it with Walls.

(*d*) Our Author has expressed himself here improperly; for it is visible to any attentive Reader, that his Words will not bear any good Sense. *Auctus* signifies *increased*, *multiplied*, or *made more in Number*, as in Ovid, *Sylva sororibus aucta*; and if we read *actis*, (as some think it should be) instead of *aucto*, where would the Nonsense be?

K Cap.

CAP. VII. Sine dubio, post Leuctricam pugnam, Lacedæmonii se nunquam refecerunt, neque pristinum imperium recuperârunt: cùm interim Agesilaus non destitit, quibuscumque rebus posset, patriam juvare. Nam cùm præcipuè Lacedæmonii indigerent pecuniâ, ille omnibus, qui à rege defecerant, præsidio fuit; à quibus magnâ donatus pecuniâ, patriam sublevavit. Atque in hoc illud imprimis fuit admirabile, cùm maxima munera ei ab regibus, & dynastis, civitatibusque conferrèntur, nihil unquam [in] domum suam contulit, nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit: domo eâdem fuit contentus, quâ Eurysthenes, progenitor majorum suorum, fuerat usus; quam qui intrârat, nullum signum libidinis, nullam luxuriæ videre poterat: contra ea, plurima patientiæ atque abstinentiæ. Sic enim erat instructa, ut nulla in re differret (*e*) à cujusvis inopis atque privati.

CAP. VIII. Atque hic tantus vir, ut naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus, sic maleficam nactus est in corpore fingendo. Nam & staturâ fuit humili, & corpore exiguo, & claudus altero pede. Quæ res etiam nonnullam afferebat deformitatem; atque ignoti, faciem ejus cùm intuerentur, contemnebant: qui autem virtutes noverant, non poterant admirari satis. Quod ei usu venit, cùm annorum octoginta subsidio Thaco in Ægyptum ivisset, & in acta cum suis accubuisset, sine ullo tecto, stratumque haberet tale, ut terra tecta esset stramentis, neque huc amplius, quàm pellis esset injecta; eodemque comites omnes accubuissent, vestitu humili, atque obsoleto, ut eorum ornatus non

(*e*) Some read *cuivis inopis atque privati*; others *à cuivis*, &c. *differret cuivis*, scil. *domui*, ut apud Horatium, *differt sermoni sermo*, &c.

modò

modò in his regem neminem significaret; sed hominis non beatissimi suspicionem præberet. Hujus de adventu fama cùm ad regios esset perlata, celeriter munera eò cujusque generis sunt allata. His quærentibus Agesilaum, vix fides facta est, unum esse ex his, qui tum accubabant. Qui cùm regis verbis, quæ attulerant, dedissent, ille præter vitulina, & hujusmodi genera obsonii, quæ præsens tempus desiderabat, nihil accepit; *(f)* unguenta, coronas, *(g)* secundamque mensam servis dispertiit; cætera referri jussit. Quo facto eum barbari magis etiam contemserunt, quòd eum ignorantiâ bonarum rerum illa potissimum sumpsisse arbitrabantur. Hic cum ex *Ægypto* reverteretur, donatus à rege Nectanabe ducentis viginti talentis, quæ ille muneri populo suo daret, venissetque in portum, qui Menelai

(f) The Ancients, at their Entertainments, frequently made use of sweet Ointments, or Perfumes, (*unguenta*) as also Garlands that were made up of Roses, and whatever other Flowers were in Season, or of the Leaves of Spikenard richly perfumed, which they did not only wear on their Heads, but sometimes too about their Necks and Arms, and these perhaps may be meant the *coronas* here, and seem to be the same that Horace dislikes, *Lib.* *Ode* 31.

> *Persicos odi, puer, apparatus:*
> *Displicent nexæ philyrâ coronæ:*
> *Mitte sectari, rosa quo locorum*
> *Sera moretur.*

(g) By *secunda mensa* the *second Table*, or *Service*, may be meant the *Bellaria*, *Desserts*, which consisted of Sweetmeats, Fruits, *&c.* and which were served up to the Guests, after abundance of good Cheer for Digestion, or exciting Appetites anew in them.

vocatur,

vocatur, jacens inter Cyrenas & Ægyptum, in morbum implicitus decessit. Ibi eum amici, quò Spartam faciliùs perferre possent, quód mel non habebant, cerâ circumfuderunt, atque ita domùm retulerunt.

XVII.

EUMENES, *Cardianus*.

CAP. I.

EUmenes Cardianus. Hujus si virtuti par data esset fortuna, non ille quidem major, sed multò illustrior, atque etiam honoratior: quòd magnos homines virtute metimur, non fortunâ. Nam cùm ætas ejus cecidisset in a tempora, quibus Macedones florerent, multum ei detraxit, inter *hos viventi*, quód alienæ erat civitatis: neque aliud huic defuit, quàm generosa stirps: etsi enim ill domestico summo genere erat, tamen Macedones eum sibi aliquando anteponi indignè ferebant; (*a*) neque tamen non patiebantur: vincebat enim omnes curâ, vigilantiâ, patentiâ, colliditate, & celeritate ingenii. Hic, peradolescentulus, ad amicitiam accessit Philippi, Amyntæ filii, brevique tempore in intimam pervenit familiaritatem; fulgebat enim jam in ad-

(*a*) Two Negatives, they say, make an Affirmative; and it looks like better Sense to render them by way of Affirmative here, than to retain these two Negatives (*neque*, neither, *non*, not,) in the English. The Author's Meaning seems to be, That the Macedonians were obliged to bear with this, which they took so heinously ill, whether they would or not.

lescentulo

lescentulo indoles virtutis. Itaque eum habuit ad manum, scribæ loco; quod multò apud Graios honorificentius est, quàm apud Romanos: nam apud nos reverà, sicut sunt, mercenarii scribæ existimantur; at apud illos, contrario, nemo ad id officium admittitur, nisi honesto loco, & fide, & industriâ cognitâ; quòd necesse est omnium consiliorum eum esse participem. Hunc locum tenuit amicitiæ apud Philippum annos septem. Illo interfecto, eodem gradu fuit apud Alexandrum annos tredecim. Novissimo tempore præfuit etiam alteri equitum *(b)* alæ quæ *Hetærice* appellabatur. Utrique autem in *(c)* consilio semper affuit, & omnium rerum habitus est particeps.

CAP. II. Alexandro Babylone mortuo, cùm regna singulis familiaribus dispartirentur, & summa rerum tradita esset tuenda eidem, cui Alexander moriens annulum suum dederat, Perdiccæ: ex quo omnes conjecerant eum regnum ei commendâsse, quoad liberi ejus in suam tutelam pervenissent: aberant enim Craterus & Antipater, qui antecedere hunc videbantur: mortuus erat Hephæstio, quem unum Alexander, quod facilè intelligi posset plurimi fecerat; hôc tempore data est Eumeni Cappa-

(b) Ala is used for the Wing of an Army consisting of Horse, whether more or less; but here it is put for a certain standing Body of Horse called *Hetærice*, [some call it the *social Wing*] because it was made up of Gentlemen who were Associates, or Companions of the King.

(c) Consilium (a consulendo) signifies *Deliberation, Counsel, a Design, Advice, &c.* also *the Roman Senate, the Privy-council,* &c. *Concilium (à con & calo,* i. e. *voco)* signifies *a Council,* or *Assembly of Counsellors,* a *Company* or *Multitude, a Place of Meeting.*

docia, ſive potius dicta: nam tum in hoſtium erat poteſtate. Hunc ſibi Perdiccas adjunxerat magno ſtudio, quòd in homine fidem & induſtriam magnam videbat; non dubitans, ſi eum pellexiſſet, magno uſui fore ſibi in his rebus, quas apparabat. Cogitabat enim (quod ferè omnes in magnis imperiis concupiſcunt) omnium partes corripere atque complecti. Neque vero hoc ſolus fecit, ſed cæteri quoque omnes, qui Alexandri fuerant amici. Primus, Leonnatus Macedoniam præoccupare deſtinaverat: is multis magniſque pollicitationibus perſuadere Eumeni ſtuduit, ut Perdiccam deſereret, ac ſecum faceret ſocietatem. Cùm perducere eum non poſſet, interficere conatus eſt: & feciſſet, niſi ille clàm noctu ex præſidiis ejus effugiſſet.

CAP. III. Interim conflata ſunt illa bella, quæ ad internecionem, poſt Alexandri mortem, geſta ſunt; omneſque concurrerunt ad Perdiccom opprimendum, quem etſi infirmum videbat, quód unus omnibus reſiſtere cogebatur, tamen amicum non deſeruit; ueque ſalutis, quàm fidei, fuit cupidior. Præfecerat eum Perdiccas ei parti Aſiæ, quæ inter Taurum montem jacet atque Helleſpontum; & illum unum oppoſuerat Europæis adverſariis: ipſe Ægyptum oppugnatum adverſus Ptolemæum erat profectus. Eumenes, cùm neque magnas copias, neque firmas haberet, quòd inexercitatæ, & nón multò antè erant contractæ; adventare autem dicerentur, Helleſpontumque tranſiiſſe Antipater & Craterus, magno cum exercitu Macedonum, viri cùm claritate, tum uſu belli præſtantes: (Macedones verò milites eâ tunc erant famâ, quâ nunc Romani feruntur; etenim ſemper habiti ſunt fortiſſimi, qui ſummam imperii (*d*) potirentur.) Eumenes (*e*) intelligebat, ſi

(*d*) Other Authors, beſide Nepos here, have *potior* (which

ſi copiæ ſuæ cognôſſent, adverſus quos ducerentur, nòn modò non iturus, ſed ſimul cum nuncio dilapſuras: itaque hoc ejus fuit prudentiſſimum conſilium, ut deviis itineribus milites duceret, in quibus vera audire non poſſent; & his perſuaderet, ſe contra quoſdam barbaros proficiſci. Itaque tenuit hoc propoſitum, & prius in aciem exercitum eduxit, prælium que commiſit, quàm milites ſui ſcirent, cum quibus arma conferrent. Effecit etiam illud locorum præoccupatione, ut equitatu potiùs dimicaret, quo plus valebat, quàm peditatu, quo erat deterior.

CAP. IV. Quorum acerrimo concurſu cùm magnam partem diei eſſet pugnatum, cadit Craterus dux, & Neoptolemus, qui ſecundum locum imperii tenebat. Cum hoc concurrit ipſe Eumenes; qui, cùm inter ſe complexi, in terram ex equis decidiſſent, ut facilè intelligi poſſet inimcâ mente contendiſſe, animoque magis etiam pugnâſſe, quàm corpore; non priùs diſtracti ſunt, quam alterum anima reliquerit. Ab hoc aliquot plagis Eumenes vulneratur: neque eò magis ex prælio exceſſit, ſed acriùs hoſtibus inſtitit. Hic, equitibus profligatis, interfecto duce Cratero, multis præterea, & maximè nobilibus, captis, pedeſter exercitus, quòd in ea loca erat deductus, ut invito Eumene elabi non poſſet, pacem ab eo petiit; quam cùm impetraſſet, in fide non manſit, & ſe, ſimul ac potuit, ad Antipatrum recepit. Eumenes Craterum, ex acie ſemivivum elatum recreare ſtuduit: cùm id non poſſet, pro hominis dignitate, proque priſtinâ amicitiâ (namque illo uſus erat, Alexandro vivo, familiariter) amplo

(which commonly governs the Ablative, and ſometimes the Genitive) with the Accuſative; as Tacitus, *An.* 11, 10, 8. Juſt. 6, 4, 8.

(*e*) Some after *Eumenes*, add *igitur*, i. e. *inquam*, according to Lambinus.

ſunere

funere extulit; offaque in Macedoniam uxori ejus ac liberis remifit.

CAP. V. Hæc dum apud Hellefpontum geruntur Perdiccas apud flumen Nilum interficitur à Seleuco & Antigono; rerumque fumma ad Antipatrum defertur. Hîc, qui deferuerant, exercitu fuffragium ferente, capitis abfentis damnantur: in his Eumenes. Hâc ille perculfus plagâ, non fuccùbuit, neque eò feciûs bellum adminiftravit. Sed exiles res animi magnitudinem, etfi non frangebant, tamen minuebant. Hunc perfequens Antigonus, cùm omni genere copiarum abundaret, fæpe in itineribus vexabatur; neque unquam ad manum accedere licebat, nifi his locis, quibus pauci poffent multis refiftere. Sed extremo tempore, cùm confilio capi non poffet, multitudine circumventus eft: hinc tamen multis fuis amiffis, fe expedivit; & in caftellum Phrygiæ, quod Nora appellatur, confugit: in quo, cum circumfederetur, & vereretur, ne, uno loco manens, equos militares perderet, quòd fpatium non effet agitandi; callidum fuit ejus inventum, quemadmodum ftans jumentum calefieri exercerique poffet, quò libentiùs & cibo uteretur, & à corporis motu non removeretur. Subftringebat caput loro altiùs, quàm ut prioribus pedibus planè terram poffet attingere; deinde poft verberibus cogebat exultare, & calces remittere: qui motus non minùs fudorem excutiebat, quàm fi in *(f)* fpatio decurreret. Quo factum eft, quòd omnibus mirabile eft vifum, ut jumenta æquè nitida ex caftello educeret, cùm complures menfes in obfidione fuiffet, ac fi in campeftribus ea locis habuiffet. In hac conclufione, quotiefcunque voluit, apparatum & munitiones Antigoni alias incendit, alias disjecit. Tenuit autem

(f) Spatium a Space of Ground or *Time*; *a Stage*, or *bound in racing.*

fe

ſe uno loco, quamdiu fuit hiems: quòd caſtrum ſubſidia habere non poterat, & ver appropinquabat, ſimulatâ deditione, dum de conditionibus tractat, præfectis Antigoni impoſuit; ſeque ac ſuos omnes extraxit incolumes.

Cap. VI. Ad hunc Olympias, mater quæ fuerat Alexandri, cùm literas & nuncios miſiſſet in Aſiam, conſultum, utrùm repetitum Macedoniam veniret, (nam tum in Epiro habitabat) & eas res occuparet: huic ille primùm ſuaſit, ne ſe moveret, & expectaret quoad Alexandri filius regnum adipiſceretur: ſin aliquâ cupiditate raperetur in Macedoniam, omnium injuriarum oblivifceretur, & in neminem acerbiore uteretur imperio. Horum nihil ea fecit: nam & in Macedoniam profecta eſt, & ibi crudeliſſimè ſe geſſit. Petivit autem ab Eumene abſente, ne pateretur Philippi domûs & familiæ inimiciſſimos ſtirpem quoque interimere; ferretque opem liberis Alexandri: quam veniam ſi ſibi daret, quamprimum exercitus pararet, quos ſibi ſubſidio adduceret: id quò facilius faceret, ſe omnibus præfectis, qui in officio manebant, miſiſſe literas, ut ei parerent, ejuſque conſiliis uterentur. (g) His verbis Eumenes permotus, ſatius duxit, ſi ita tuliſſet fortuna, perire benè meritis referentem gratiam, quàm ingratum vivere.

Cap. VII. Itaque copias contraxit, bellum adverſus Antigonum comparavit. Quòd unà erant Macedones complures nobiles, in his Peuceſtes, qui corporis cuſtos fuerat Alexandri, tum autem obtinebat Perſidem; & Antigenes, cujus ſub imperio phalanx erat Macedonum; invidiam verens, (quam tamen effugere non potuit) ſi potiùs ipſe alienigena ſummi imperii potiretur, quàm alii Macedonum,

(g) Some have *rebus* inſtead of *verbis* in the Latin Text.

quòrum

quorum ibi erat multitudo; (h) in principiis nomine Alexandri ſtatuit tabernaculum in eoque ſellam auream, cum ſceptro ac diademate, juſſit poni; eòque omnes quotidie convenire, ut ibi de ſummis rebus conſilia caperentur; credens minore ſe invidiâ fore, ſi ſpecie imperii, nominiſque ſimulatione Alexandri, bellum videretur, adminiſtrare: quod & fecit. Nam cùm non ad Eumenis principia, ſed ad regia conveniretur, atque ibi de rebus deliberaretur, quodammodo latebat: cùm tamen per eum unum gererentur omnia.

CAP. VIII. Hic in Parætacis cum Antigono conflixit, non acie inſtructâ, ſed in itinere; eumque malè acceptum in Mediam hiematum coëgit redire. Ipſe in finitima regione Perſidis hiematum copias diviſit; non ut voluit, ſed ut militum cogebat voluntas. Namque illa phalanx Alexandri Magni, quæ Aſiam peragrârat, diviceratque Perſas, inveteratâ cùm gloriâ, tum etiam licentiâ, non parere ſe ducibus, ſed imperare poſtulabat, ut nunc veterani faciunt noſtri. Itaque periculum eſt, ne faciant, quod illi fecerunt ſuâ intemperantiâ, nimiâque licentiâ, ut omnia perdant; neque minus eos, cum quibus ſteterint, quàm adverſus quos fecerint. Quòd ſi quis illorum veteranorum legat facta, paria horum cognoſcat; neque rem ullam, niſi tempus, intereſſe judicet. Sed ad illos revertar. Hiberna ſumpſerant,

(h) The *Principia* was that Place in the Camp where the General's Tent was, where the Standards were ſtuck in the Earth during the Encampment; there likewiſe Courts, for the Cognizance of Miſdemeanors and Councils of War, were held. It is called by ſome the Head-quarters, alſo the Centre of an Army, the Place of Safety: Hence *poſt principia*, in the Rear-guard, *à principiis*, in the Vanguard.

non

non ad usum belli, sed ad ipsorum luxuriam, longèque inter se discesserant. Hoc Antigonus cùm comperisset, intelligeretque se parem non esse paratis adversariis, statuit aliquid sibi consilii novi esse capiendum. Duæ erant viæ, quâ ex Medis, ubi ille hiemabat, adversariorum hibernacula posset perveniri: quarum brevior per loca deserta quæ nemo incolebat, propter aquæ inopiam: cæterùm dierum erat ferè decem. Illa autem quâ omnes commeabant, altero tanto longiorem habebat anfractum; sed erat copiosa, omniumque rerum abundans. Hâc si proficisceretur, intelligebat priùs adversarios rescituros de suo adventu, quàm ipse tertiam partem confecisset itineris: sin per loca sola contenderet, sperabat se imprudentem hostem oppressurum. Ad hanc rem conficiendam, imperavit quàm plurimos utres atque etiam culleos comparari; post hæc pabulum: præterea cibaria cocta dierum decem: utque quàm minimè fieret ignis in castris. Iter, quod habebat, omnes celat. Sic paratus, qua constituerat, proficiscitur.

Cap. IX. Dimidium ferè spatium confecerat, cùm ex fumo castrorum ejus, suspicio allata est ad Eumenem, hostem appropinquare. Conveniunt duces; quæritur quid opus sit facto. Intelligebant omnes, tam celeriter copias ipsorum contrahi non posse, quàm Antigonus affuturus videbatur. Hîc omnibus titubantibus, & de rebus summis desperantibus; Eumenes ait, Si celeritatem velint adhibere, & imperata facere, quod antè non fecerint, se rem expediturum: nam quod diebus quinque hostis transisse posset, se effecturum, ut non minus totidem dierum spatio retardaretur. Quare circumirent, suas quisque copias contraheret. Ad Antigoni autem refrænandum impetum, tale capit consilium: certos mittit homines ad infimos montes, qui obvii erant itineri adversariorum; hisque præcepit, ut primâ nocte

te quàm latissimè possint, ignes faciant quàm maximos; atque hos secundâ vigiliâ minuant, tertiâ perexiguos reddant: & assimulatâ castrorum consuetudine, suspicionem injiciant hostibus, his locis esse castra, ac de eorum adventu esse prænunciatum; idemque posterâ nocte faciant. Quibus imperatum erat, diligenter præceptum curant. Antigonus, tenebris obortis, ignes conspicatur; credit de suo adventu esse auditum, & adversarios illuc suas contraxisse copias. Mutat consilium, & quoniam imprudentes adoriri non posset, flectit iter suum, & illum anfractum longiorem copiosæ capit; ibique diem unum opperitur, ad lassitudinem sedandam militum, ac reficienda jumenta, quò integriore exercitu decerneret.

CAP. X. Hîc Eumenes callidum imperatorem vicit consilio, celeritatemque impedivit ejus: neque tamen multum profecit; nam invidiâ ducum, cum quibus erat, perfidiâque militum Macedonum veteranorum, cùm superior prælio discessisset, Antigono est deditus, cùm exercitus ei ter antè, separatis temporibus jurâsset, se eum defensurum, nec unquam deserturum. Sed tanta fuit nonnulorum virtutis obtrectatio, ut fidem amittere mallent, quám eum non prodere. Atque hunc Antigonus, cùm ei fuisset infestissimus, conservâsset, si per suos esset licitum, quòd ab nullo se plùs adjuvari posse intelligebat in his rebus, quas impendere jam apparebat omnibus. Imminebant enim Seleucus, Lysimachus, Ptolemæus opibus jam valentes: cum quibus ei de (*i*) summis rebus erat dimicandum. Sed non passi sunt hi, qui circa erant; quòd videbant, Eumene recepto, omnes præ illo parvi futuros. Ipse autem

(*i*) *Res summa,* the Commonwealth, Empire, Sovereignty.

An-

Antigonus adeò erat incensus, ut nisi magnâ spe maximarum rerum, leniri non posset.

CAP. XI. Itaque cùm eum in custodiam dedisset & præfectus custodiam quæsisset, quemadmodum servari vellet? Ut acerrimum, inquit, leonem, aut ferocissimum elephantum: nondum enim statuerat, servaret eum, necne. Veniebat autem ad Eumenem utrumque genus hominum; & qui, propter odium, fructum oculis ex ejus casu capere vellent; & qui propter veterem amicitiam, colloqui, consolarique cuperent. Multi etiam, qui ejus formam cognoscere studebant, qualis esset, quem tamdiu, tamque valdè timuissent, cujus in pernicie positam spem habuissent victoriæ. At Eumenes, cùm diutius vinculis esset, ait Onomarcho, penes quem summa imperii erat custodiæ, *Se mirari, quare jam tertium diem sic teneretur; non enim hoc convenire Antigoni prudentiæ,* (*k*) *ut sic se uteretur victo; quin aut interfici, aut missum fieri juberet.* Hic cùm ferociùs Onomarcho loqui videretur: *Quid, tu,* inquit, *animo si isto eras, cur non in prælio cecidisti potius, quàm in potestatem inimici venires?* Huic Eumenes, *Utinam quidem istud evenisset,* inquit: *sed eò non accidit, quòd nunquam cum fortiore sum congressus; non enim cum quoquam arma contuli, quin is mihi succuberit: non enim virtute hostium sed amicorum perfidiâ decidi.* Neque id falsum: (*l*) nam & dignitate fuit honestâ, & viribus

(*k*) Some prefer this Reading, *ut sic deuteretur victo. Deutor*, to make ill use of.

(*l*) This seems but an odd kind of a Reason for his being too hard for all he fought with. Had he encountered ladies with the like success, then indeed his *dignitas honesta*, his *venusta figura*, might well be supposed to have stood him in good stead; but what they could signify against hard Bangs

& viribus ad laborem ferendum firmis, neque tam magno corpore, quàm figurâ venustâ.

CAP. XII. De hoc Antigonus, cùm solus constituere non auderet, ad concilium retulit. Hîc, cum plerique omnes, primò perturbati, admirarentur, non jam de eo sumptum esse supplicium, à quo tot annos adeò essent malè habiti, ut sæpe ad desperationem forent adducti, quique maximos duces interfecisset; denique, in quo uno esset tantum, ut, quoad ille viveret, ipsi securi esse non possent, in-

and cold Iron, I cannot imagine. [If Nepos had kept out of this Sentence these Words, *& viribus ad laborom ferendum firmis*, there might have been some Occasion for the Sally Mr. Clarke makes here; but when we read them jointly, as they ought to be with the *dignitas honesta* and *venusta figura*, it may be thought strange to see him treat the accurate Author with such a Sneer; for he could not but know, that both antient and modern Writers take particular Notice of the *dignitas honesta* and *venusta figura* in great Warriors. See, amongst many, other Instances in this same Author in his first Chapter of the Kings, what he says of Artaxerxes Macrochir, or Longi manus: as also in Virgil. *En*. vi. 860.

——————una namque ire videbat
Egregium formâ juvenem & fulgentibus armis.

and in *En*. v. 344.

Gratior & pulchro veniens in corpore virtus.

and what Tacitus says of Agricola, 44. 2. *Si habitum ejus posteri noscere velint, decentior quam sublimior fuit.* But if what is above said does not satisfy, we may suppose with the learned Gentlemen Buchner and Stavern, that there is something wanting in the Text here, which, however, they do not attempt to supply.]

terfecto,

perfecto, nihil habituri negotii essent. Postremò si illi redderet salutem, quærebant. Quibus amicis esset usurus? sese enim cum Eumene apud eum non futuros. Hic, cognitâ concilii voluntate, tamen usque ad septimum diem deliberandi sibi spatium reliquit: tum autem, cùm jam vereretur, ne qua seditio exercitus oriretur, vetuit ad eum quenquam admitti, & quotidianum victum amoveri jussit: nam negabat, se ei vim allaturum, qui aliquando fuisset amicus. Hic tamen non amplius, quàm triduum, fame fatigatus cum castra moverentur, insciente Antigono, jugulatus est à custodibus.

Cap. XIII. Sic Eumenes, annorum quinque & quadraginta, cùm ab anno vigesimo (uti suprà ostendimus) septem annos Philippo paruisset; et tredecim apud Alexandrum eundem locum obtinuisset; in his uni equitum alæ præfuisset; post autem Alexandri Magni mortem, imperator exercitus duxisset, summosque duces partim repulisset, partim interfecisset; captus, non Antigoni virtute, sed Macedonum perjurio, talem habuit exitum vitæ. De quo quanta fuerit omnium opinio eorum, qui post Alexandrum magnum reges sunt appellati, ex hoc facillimè potest judicari; quòd nemo, Eumene vivo, rex appellatus est, sed præfectus. Iidem, post hujus occasum, statim regium ornatum nomenque sumpserunt: neque, quod initio predicârant, se Alexandri liberis regnum servare, id præstare voluerunt: & uno propugnatore sublato, quid sentirent, aperuerunt. Hujus sceleris principes, fuerunt Antigonus, Ptolemæus, Seleucus, Lysimachus, Cassander. Antigonus autem Eumenem mortuum, propinquis ejus sepeliendum tradidit. Hi militari, honestoque funere, comitante toto exercitu, humaverunt; ossaque ejus in Cappadociam ad matrem, atque uxorem, liberosque ejus, deportanda curârant.

XIX. Pho-

XIX.

PHOCION, *Atheniensis.*

CAP. I.

PHocion Atheniensis. Etsi sæpe exercitibus præfuit, summosque magistratus cepit; tamen multò ejus notior integritas est vitæ, quàm rei militaris labor: itaque hujus memoria est nulla, illius autem magna fama; ex quo, cognomine (*a*) *Bonus* est appellatus. Fuit enim perpetuò pauper, cùm divitissimus esse posset propter frequentes delatos honores, potestatesque summas, quœ ei à populo dabantur. Hic cùm à rege Philippo (*b*) munera magnæ pecuniæ repudiaret, legatique hortarentur accipere, simulque admonerent, si ipse his facilè careret, liberis tamen suis prospiceret, quibus difficile esset, in summa paupertate, tantam paternam tueri gloriam: His ille, *Si mei similes erunt, idem hic*, inquit, *agellus illos alet, qui me ad hanc dignitatem perduxit: sin dissimiles sunt futuri, nolo meis impensis illorum ali augerique luxuriam.*

CAP. II. (*c*) Eidem cum propè ad annum octogesimum prospera permansisset fortuna, extremis temporibus magnum in odium pervenit suorum civium.

(*a*) The Greek Name is χρηστὸς *the Beneficent*, which was conferred upon him in a common Hall, *nemine contradicente*, for his great good Services to many.

(*b*) The Sum was 100 Talents of Silver, about 8000 Pounds English.

(*c*) For *eidem* some read *idem*, that *prospera fortuna* may be taken in the Ablative Case; and instead of *permansisset*, others have *pervenisset*, had come to him; and *prospera fortuna*, if we do not read *idem*, may be the Nominative to either of the Verbs.

Primò

Primò, quòd cum Demade de urbe tradenda Antipatro consenserat: ejusque consilio Demosthenes cum cæteris, qui benè de republica mereri existimabantur, populiscito in exilium erant expulsi. Neque in eo solùm offenderat, quòd patriæ malè consuluerat, sed etiam quòd amicitiæ fidem non præstiterat: namque auctus adjutusque à Demosthene, eum, quem tenebat, ascenderat gradum, cùm adversus Charetem eum subornaret; ab eodem in judiciis, cùm capitis causam diceret, defensus, aliquoties liberatus discesserat; hunc non solùm in periculis non defendit, sed etiam prodidit. Concidit autem maximè uno crimine; quòd cùm apud eum summum esset imperium populi, & Nicanorem, Cassandri præfectum, insidiari Piræeo Atheniensium, à Dercyllo moneretur; idemque postularet, ut provideret, ne commeatibus civitas privaretur: hîc audiente populo, Phocion negavit esse periculum, seque ejus rei obsidem fore pollicitus est; neque ita multò pòst Nicanor Piræeo est potitus: (*d*) ad quem recuperandum, (sine quo Athenæ omnino esse non possunt) cùm populus armatus concurrisset, ille non modò neminem ad arma vocavit, sed ne armatis quidem præesse voluit.

CAP. III. Erant eo tempore Athenis duæ factiones; quarum una populi causam agebat, altera

(*d*) The accurate Bosius and Staveren, with some others (who own a Difficulty in the Words, as they have them placed) make this whole Sentence to stand thus: *Ad quem recuperandum, cùm populus armatus concurrisset, ille non modò neminem ad arma vocavit, sed ne armatis quidem præesse voluit. Sine quo Athenæ omnino esse non possunt.* But in regard the Order in which Messieurs Clarke and Courtin have these Words seems to be somewhat plainer, it was therefore thought proper to copy after them here.

optimatum: in hac erant Phocion & Demetrius Phalereus. Harum utraque Macedonum patrociniis nitebatur: nam populares Polyperchonti favebant: optimates cum Cassandro sentiebant. Interim, à Polyperchonte Cassander Macedoniâ pulsus est. Quo facto, populus superior factus, statim duces adversariæ factionis capitis damnatos, patriâ pepulit: in his Phocionem & Demetrium Phalereum: deque ea re legatos ad Polyperchontem misit, qui ab eo peterent, ut sua decreta confirmaret. Huc eodem profectus est Phocion; quò ut venit, causam apud Philippum regem verbo, re ipsâ quidem apud Polyperchontem, jussus est dicere; namque is tum regis rebus præerat. Hic cùm ab Agonide accusatus [esset] quòd Piræeum [Nicanori] prodidisset, ex concilii sententia in custodiam conjectus, Athenas deductus est, ut ibi de eo legibus fieret judicium.

CAP. IV. Huc ubi perventum est, cùm propter ætatem pedibus jam non valeret, vehiculoque portaretur, magni concursus sunt facti; cùm alii, reminiscentes veteris famæ, ætatis misererentur, plurimi verò irâ exacuerentur, propter proditionis suspicionem Piræei; maximèque, quòd adversus populi commoda in senectute steterat. Qua de re, ne perorandi quidem ei data est facultas, & dicendi causam. Inde judicio, legitimis quibusdam confectis, damnatus, traditus est undecim viris; quibus ad supplicium, more Atheniensium, publicè damnati tradi solent. Hic cùm ad mortem duceretur, obvius ei fuit Emphyletus, quo familiariter fuerat usus; is cùm lacrymans dixisset, *O quàm indigna perpeteris, Phocion!* huic ille, *At non inopinata*, inquit; *hunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienses.* In hoc tantum fuit odium multitudinis, ut nemo ausus sit eum liber sepelire: itaque à servis sepultus est.

XX. TIMO-

XX.

TIMOLEON, *Corinthius.*

CAP. I.

TIMOLEON Corinthius. Sine dubio magnus omnium judicio hic vir extitit: namque huic uni contigit, quod nescio an ulli, ut & patriam, in quâ erat natus, oppressam à tyranno liberaret; & à Syracusis, quibus auxilio erat missus, inveteratam servitutem depelleret; totamque Siciliam, multos annos bello vexatam, à barbarisque oppressam, suo adventu in pristinum restituerit. Sed in his rebus non simplici fortunâ conflictatus est; &, id quod difficilius putatur, multò sapientiùs tulit secundam, quàm adversam, fortunam: nam cùm frater ejus Timophanes, dux à Corinthiis delectus, tyrannidem per (a) milites mercenarios occupâsset, particepsque regni posset esse; tantum abfuit à societate sceleris, ut antetulerit suorum civium libertatem fratris saluti, & patriæ legibus obtemperare sanctius duxerit, quàm imperare patriæ. Hâc mente, per (b) haruspicem, communemque affinem, cui soror ex iisdem parentibus nata, nupta erat, frâtrem tyrannum interficiendum curavit. Ipse non modò manus non attulit, sed ne aspicere quidem fraternum sanguinem voluit. Nam dum res conficeretur,

(a) *Mercenarii milites* are soldiers hired from another Country, and 400 such Foreigners were in the Service and Pay of the Corinthians at this time, in the War they had with the Argives and Cleonians.

(b) *Haruspex*, or *aruspex* (from *haruga*, a Sacrifice, or *ara*, an Altar, and *specio*, to view) so called, because his chief Business was to judge of future Events, by consulting the Entrails of the Sacrifices.

procul

procul in (*c*) præsidio fuit, ne quis satelles posset succurrere. Hoc præclarissimum ejus facinus non pari modo probatum est ab omnibus: nonnulli enim læsam ab eo pietatem putabant, & invidiâ laudem virtutis obterebant. Mater verò, post id factum, neque domum ad se filium admisit, neque aspexit quin eum fratricidam impiumque detestans compellaret. Quibus rebus ille adeò est commotus, ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit, atque ex ingratorum hominum conspectu morte decedere.

CAP. II. Interim Dione Syracusis interfecto, Dionysius rursus Syracusarum potitus est: cujus adversarii opem à Corinthiis petiverunt, ducemque, quo in bello uterentur, postularunt. Huc Timoleon missus, incredibili felicitate Dionysium totâ Siciliâ depulit: cùm interficere posset, noluit; totóque ut Corinthum perveniret, effecit, quód utrorumque Dionysiorum opibus Corinthii sæpe adjuti fuerant; cujus benignitatis memoriam volebat exstare; eamque præclaram victoriam ducebat, in qua plus esset clementiæ, quàm crudelitatis. Postremò, ut non solùm auribus acciperetur, sed etiam oculis cerneretur, quem & ex quanto regno ad quam fortunam detrusisset. Post Dionysii decessum, cum Hiceta bellavit, qui adversatus fuerat Dionysio; quem non odio tyrannidis dissensisse, sed cupiditate, indicio fuit, quòd ipse, expulso Dionysio, imperium dimittere noluit. Hòc superato, Timoleon maximas copias Carthaginensum apud Crimessum flumen fugavit, ac satis habere coëgit, si liceret Africam obtinere, qui jam complures annos possessionem Siciliæ tenebat. Cepit etiam Mamercum, Italicum ducem, hominem bellicosum & potentem, qui tyrannos adjutum in Siciliam venerat.

(*c*) *Præsidium*, a Garrison, Guard; a Station or Post.

CAP.

Cap. III. Quibus rebus confectis, cùm propter diuturnitatem belli non solùm regiones, sed etiam urbes desertas videret: conquisivit, quos potuit, primùm Siculos; deinde Corintho arcessivit colonos, quòd ab his initio Syracusæ erant conditæ. Civibus veteribus sua restituit, novis bello vacuefactas possessiones divisit; urbium mœnia disjecta, fanaque deleta refecit; civitatibus leges libertatemque reddidit; ex maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit, ut hic conditor urbium earum, non illi, qui initio deduxerant, videretur. Arcem Syracusis, quam munierat Dionysius ad urbem obsidendam, à fundamentis disjecit; cætera tyrannidis propugnacula demolitus est, deditque operam ut quàm minimè multa vestigia servitutis manerent. Cùm tantis esset opibus, ut etiam invitis imperare posset, tantum autem haberet amorem omnium Siculorum, ut nullo recusante regnum obtineret; maluit se diligi, quàm metui. Itaque, cùm primùm potuit, imperium deposuit, & privatus Syracusis, quod reliquum vitæ fuit, vixit. Neque verò id imperitè fecit, nam quod cæteri reges imperio potuerunt, hic benevolentià tenuit. Nullus honos huic defuit; neque postea Syracusis res ulla gesta est publica de qua prius sit decretum, quam Timoleontis sententia cognita. Nullius unquam consilium non modò antelatum, sed ne comparatum quidem est: neque id magis benevolentià factum est, quàm prudentià.

Cap. IV. Hic cùm ætate jam provectus esset, sine ullo morbo lumina oculorum amisit: quam calamitatem ita moderatè tulit, ut neque eum querentem quisquam audierit, neque eò minùs privatis publicisque rebus interfuerit. Veniebat autem in theatrum, cùm ibi concilium populi haberetur, propter valetudinem vectus jumentis junctis, atque ita

ita de vehiculo, quæ videbantur, dicebat. Neque hoc illi quisquam tribuebat superbiæ; nihil enim unqnam neque insolens, neque gloriosum, ex ore ejus exiit: qui quidem, cùm suas laudes audiret prædicari, nunquam aliud dixit, quàm se in ea re maximas diis gratias *(d)* agere, atque habere, quòd cùm Siciliam recreare constituissent, tum se potissimùm ducem esse voluissent. Nihil enim rerum humanarum sine deorum numine *(e)* agi putabat. Itaque suæ domi sacellum *αὐτοματίας (automatias)* constituerat, idque sanctissimè colebat.

CAP. V. Ad hanc hominis excellentem bonitatem mirabiles accesserunt casus: nam prælia maxima natali die suo fecit omnia; quo factum est, ut ejusdem natalem festum haberet universa Sicilia. Huic quidem Lamestius, homo petulans & ingratus, vadimonium cùm vellet imponere, quòd cum illo se lege agere diceret; & complures concurrissent, qui procacitatem hominis manibus coërcere conarentur: Timoleon oravit omnes, Ne id facerent; namque id ut Lamestio, cæterisque, liceret, se maximos labo-

(d) The Author elegantly distinguishes here between *gratias agere & habere. Gratias agere, est verbis,* to give Thanks by Words; *Gratias vel gratiam habere, est animo & voluntate,* to be thankful in one's Mind; to have a grateful Remembrance of a Favour done, and an Inclination to shew Gratitude as Occasions offer. And *gratiam referre, vel reddere, est factis*; to thank by Deeds, to requite a Courtesy or good Turn. Thus in the Life of Themistocles, at the End of the 5th Chap. we have *Pro meritis gratiam postea retulit,* He afterwards made a Requital (to the Shipmaster) according to his Deserts; for it is said that Themistocles gave him a Sum of Money.

(e) Some read *geri.*

res-

res summaque adiisse pericula: hanc enim speciem libertatis esse, si omnibus, quod quisque vellet, legibus experire liceret. Idem, cùm quidam Lamestii similis, nomine Demænetus, in concione populi, de rebus gestis ejus detrahere cœpisset, ac nonnulla inveheretur in Timoleonta; dixit, Nunc demum se *(f)* voti esse damnatum; namque hæc à diis immortalibus semper precatum, ut talem libertatem restituerent Syracusanis, in qua cuivis liceret, de quo vellet, impune dicere. Hic cùm diem supremum obiisset, publicè à Syracusanis in gymnasio, quod Timoleonteum appellatur, totâ celebrante Siciliâ, sepultus est.

(f) Damnatus voti, bound to perform a Vow or Promise.

XXI.

De REGIBUS.

CAP. I

HI ferè fuerunt Græciæ gentis duces, qui memoriâ digni videbantur, præter reges: namque eos attingere noluimus, quòd omnium res gestæ separatim sunt relatæ: neque tamen hi admodum sunt multi. Lacedæmonius autem Agesilaus, nomine, non potestate, fuit, rex, sicuti cæteri Spartani. Ex his verò, qui dominatum imperio tenuerunt, excellentissimi fuerunt, (ut nos judicamus) Persarùm Cyrus, & Darius Hystaspis filius; quorum uterque privatus virtute regnum est adeptus. Prior horum apud Massagetas in prælio cecidit; Darius senectute diem obiit supremum. Tres sunt præterea ejusdem generis, Xerxes, & duo Artaxerxes Macrochir &

Mnemon.

Mnemon. Xerxi maximè est illustre, quòd maximis post hominum memoriam exercitibus, terrâ marique bellum intulit Græciæ. At Macrochir præcipuam habet laudem amplissimæ pulcherrimæque corporis formæ, quam incredibili ornavit virtute belli; namque illo Persarum nemo fuit manu fortior. Mnemon autem justitiæ famâ floruit. Nam cùm matris suæ scelere amisisset uxorem, tantum indulsit dolori, ut eum pietas vinceret. Ex his, duo eodem nomine morbo naturæ debitum reddiderunt: Tertius ab Artabano præfecto ferro interemptus est.

CAP. II. Ex Macedonum autem genere, duo multò cæteros antecesserunt rerum gestarum gloriâ; Philippus Amyntæ filius, & Alexander Magnus. Horum alter Babylone morbo consumptus est: Philippus Ægis à Pausania, cùm spectatum ludos iret, juxta theatrum occisus est. Unus Epirotes, Pyrrhus, qui cum populo Romano bellavit. Is cùm Argos oppidum oppugnaret in Peloponneso, lapide *ictus* interiit. Unus item Siculus, Dionysius prior: nam & manu fortis, & belli peritus fuit; & id quod in tyrannò non facilè reperitur, minimè libidinosus, non luxuriosus, non avarus; nullius rei denique cupidus, nisi singularis perpetuique imperii, ob eamque rem crudelis: nam dum id studuit munire, nullius pepercit vitæ, quem ejus insidiatorem putâret. Hic, cum virtute tyrannidem sibi peperisset, magnâ retinuit felicitate, majorque annos sexaginta natus, decessit florente regno: neque, in tam multis annis, cujusquam ex sua stirpe funus vidit, cùm ex tribus uxoribus liberos procreâsset, multique ei nati essent nepotes.

CAP. III. Fuerunt præterea magni reges ex amicis Alexandri Magni, qui, post obitum ejus, imperia ceperunt: in his, Antigonus, & hujus filius Demetrius; Lysimachus, Seleucus, Ptolemæus. Ex his Antigonus, cùm adversus Seleucum, Lysimachumque

que dimicaret, in prælio occisus est. Pari letho affectus est Lysimachus à Seleuco: nam, societate dissolutâ, bellum inter se gesserunt. At Demetrius, cùm filiam suam Seleuco in matrimonium dedisset, neque eo magis fida inter eos amicitia manere potuisset; captus bello in custodia socer generi periit morbo: neque ita multò post, Seleucus à Ptolemæo Ceranno dolo interfectus est; quem, ille à patre expulsum Alexandriâ, alienarum opum indigentem, receperat. Ipse autem Ptolemæus, cùm vivum filio regnum tradidisset, ab illo eodem vitâ privatus dicitur. De quibus quoniam satis dictum putamus, non incommodum videtur, non præterire Hamilcarem & Hannibalem; quos & animi magnitudine, & calliditate, omnes in Africa natos præstitisse constat.

XXII.

HAMILCAR.

CAP. I.

HAmilcar, Hannibalis filius, cognomine Barcas, Carthaginiensis, primo Punico bello, sed temporibus extremis, admodum adolescentulus, in Sicilia præesse cœpit exercitui. Cum ante ejus adventum, & mari & terrâ malè res gererentur Carthaginiensium; ipse ubi affuit, nunquam hosti cessit, neque locum nocendi dedit; sæpeque è contrario, occasione datâ, lacessivit, semperque superior discessit. Quo facto, cum penè omnia in Sicilia Pœni amisissent, ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non videretur. Interim, Carthaginienses classe apud insulas Ægates à C. Lutatio Consule Romanorum superati, statuerunt belli finem facere, eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris.

ille etsi flagrabat bellandi cupiditate, tamen paci serviendum putavit, quòd patriam, exhaustam sumptibus, diutius calamitatem belli ferre non posse intelligebat: sed ita, ut statim mente agitaret, si paululum modò res essent refectæ, bellum renovare, Romanosque armis persequi, donicum aut (a) certè vicissent, aut victi manus dedissent. Hôc consilio pacem conciliavit; in qua tanta fuit ferocia, ut cùm Catulus negaret, se bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem tenuerunt, armis relictis, Siciliâ decederent; succumbente patriâ, ipse periturum se potius dixerit, quàm cum tanto flagitio domum rediret: non enim suæ, esse virtutis, arma à patria accepta adversus hostes, adversariis tradere. Hujus pertinaciæ cessit Catulus.

CAP. II. At ille, ut Carthaginem venit, multò aliter, ac sperabat, rempublicam se habentem cognobit. Namque diuturnitate externi mali tantum exarsit intestinum bellum, ut nunquam pari periculo fuerit Carthago, nisi cùm deleta est. Primò, mercenarii milites, qui adversus Romanos fuerant, desciverunt; quorum numerus erat viginti millium: hi totam abalienârunt Africam, ipsam Carthaginem oppugnârunt. Quibus malis adeò sunt Pœni perterriti, ut auxilia etiam à Romanos petiverint, eaque impetraverint. Sed extremò, cùm propè jam ad desperationem pervenissent, Hamilcarem imperatorem fecerunt: is non solùm hostes à muris Carthaginis removit, cùm amplius centum millia facta essent armatorum; sed etiam eò compulit, ut locorum angustiis clausi, plures fame, quàm ferro, interirent. Omnia oppida abalienata, in his Uticam atque Hipponem, valentissima totius Africæ, resti-

(a) *Certè* or *certò vincere*, imports such undoubted Victory, as that the Enemy themselves could not but knowledge it.

tuit

tuit patriæ. Neque eo fuit contentus, sed etiam fines imperii propagavit; totâ Africâ tantum otium reddidit, ut nullum in ea bellum videretur multis annis fuisse.

Cap. III. Rebus his ex sententia peractis, fidenti animo, atque infesto Romanis, quò faciliùs causam bellandi reperiret, effecit, ut imperator cum exercitu in Hispaniam mitteretur; eòque secum duxit filium Hannibalem annorum novem. Erat præterea cum eo adolescens illustris & formosus, Hasdrubal; quem nonnulli diligi turpiùs, quàm par erat, ab Hamilcare, loquebantur: non enim maledici tanto viro deesse poterant. Quo factum est, ut à præfecto morum Hasdrubal cum eo vetaretur esse. Huic ille filiam suam in matrionium dedit, quòd moribus eorum non poterat interdici socero gener. De hoc ideo mentionem fecimus, quòd, Hamilcare occiso, ille exercitui præfuit, resque magnas gessit: & princeps largitione vetustos pervertit mores Carthuginiensium; ejusdemque post mortem, Hannibal ab exercitu accepit imperium.

Cap. IV. At Hamilcar, posteaquam mare transiit, in Hispaniamque venit, magnas res secundâ gessit fortunâ: maximas bellicosissimasque gentes subegit: equis, armis, viris, pecuniâ, totam locupletavit Africam. Hic cùm in Italiam bellum inferre meditaretur, nono anno, postquam in Hispaniam venerat, in prælio pugnans adversus Vettonet occisus est. Hujus perpetuum odium erga Romanos maximè concitâsse videtur secundum bellum Punicum; namque Hannibal, filius ejus, assiduis patris obtestationibus eò est perductus, ut interire, quàm Romanos non experiri, mallet.

XXIII.

HANNIBAL.

CAP. I.

HAnnibal, Hamilcaris filius, Carthaginiensis. Si verum est, quod nemo dubitat, (*a*) ut populus Romanus omnes gentes virtute superârit, non est inficiandum, Hannibalem tanto præstitisse cæteros imperatores prudentiâ, quanto populus Romanus antecedat fortitudine cunctas nationes: nam quotiescunque cum eo congressus est in (*b*) Italiâ, semper discessit superior. Quòd nisi domi civium suorum invidiâ debilitatus esset, Romanos (*c*) videtur superare potuisse. Sed multorum obtrectatio devicit unius virtutem. Hic autem, velut hæreditate relictum, odium paternum erga Romanos sic confirmavit, ut priùs animam, quàm id, deposuerit. qui quidem cùm patriâ pulsus esset, & alienarum opum

(*a*) Our Author has here expressed himself after a very unusual Manner, if the Reading be good. When a Sentence that is a positive Affirmation or Negation, is the Subject or Object of a Verb, *i. e.* answers the Question, What? before or after it, the Accusative Case and Infinite Mood are commonly used; but sometimes, though very rarely, *quod* with the Nominative, and Indicative, or Subjunctive. There are some of Opinion, that *quod* and *ut* have in this Period changed Places, and that we ought to read thus: *Si verum est, ut nemo dubitat, quod.*

(*b*) I wonder our Author should affirm a Thing so notoriously false, as is plain from all other Accounts. See Livy and Plutarch.

(*c*) Some read *videretur*, might have seemed.

indi-

indigeret, nunquam deftiterit animo bellare cum Romanis.

Cap. II. Nam, ut omittam Philippum, quem, abfens hoftem, reddidit Romanis: omnium his temporibus potentiffimus rex Antiochus fuit. Hunc tantâ cupiditate incendit bellandi, ut ufque à rubro mari arma conatus fit inferre Italiæ; ad quem cum legati veniffent Romani, qui de ejus voluntate explorarent, darentque operam confiliis clandeftinis, ut Hannibalem in fufpicionem regi adducerent, tanquam, ab ipfis corruptum, alia atque antea fentire; neque id fruftra feciffent; idque Hannibal comperiffet, feque ab interioribus confiliis fegregari vidiffet; tempore dato, adiit ad regem, eique cùm multa de fide fua, & odio in Romanos commemoràffet, hoc adjunxit, *Pater* (inquit) *meus Hamilcar puerulo me, ut pote non amplius novem annos nato, in Hifpaniam imperator proficifcens,* (*d*) *Carthagine Jovi Optimo Maximo hoftias immolavit: quæ divina res dum conficiebatur, quæfivit à me, Vellemne fecum in caftra proficifci? Id cùm libenter accepiffem, atque ab eo petere cæpiffem, Ne dubitaret ducere:* tum ille, *Faciam,* inquit, *fi fidem mihi, qam poftulo, dederis. Simul ad aram adduxit, apud quam facrificare inftituerat; eamque, cæteris remotis, tenemem, jurare juffit, Nunquam me in amicitiâ cum Romanis fore. Id ego jusjurandum patri datum, ufque ad hanc diem ita confervavi, ut nemini dubium effe debeat, quin reliquo tempore eâdem mente fim futurus. Quare, fi quid amicè de Romanis cogitabis, non imprudenter feceris, fi me celâris; cùm qu dem bellum parabis, teipfum fruftraberis, fi non me in eo principem pofueris.*

(*d*) Others have the Comma at *Carthagine,* (not at *proficifcens*) and make the Senfe to be, *going, from Carthage.*

CAP. III. Hac igitur (*e*) ætate cum patre in Hispaniam profectus est: cujus post obitum, Hasdrubale imperator suffecto, equitatui omni præfuit. Hôc quoque interfecto, exercitus summam imperii ad eum detulit: id Carthaginem delatum, publicè comprobatum est. Sic Hannibal minor *quinque* & viginti annis natus, imperator factus, proximo triennio omnes gentes Hispaniæ bello subegit. Saguntum, fœderatam civitatem vi expugnavit: tres exercitus maximos comparavit: ex his unum in Africam misit, alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit, tertium in Italiam secum duxit: saltum Pyrenæum transiit: quacunque iter fecit, cum omnibus incolis conflixit: neminem, nisi victum, dimisit. Ad Alpes posteaquam venit, quæ Italiam à Gallia sejungunt, quas nemo unquam cum exercitu ante eum præter Herculem Graium transierat; (quo facto is hodie saltus Graius appellatur,) Alpicos conantes prohibere transitum concidit, loca patefecit, itinera muniit, effecitque, ut eâ elephantus ornatus ire posset, quâ antea unus homo inermis vix poterit reperire. Hâc copias traduxit in Italiamque pervenit.

CAP. IV. Conflixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione consule, eumque pepulerat. Cum hoc eodem (*f*) de Clastidie apud Patum decernit; saucium inde ac fugatum dimittit. Tertiò idem Scipio cum collega Tiberio Longo apud Trebiam adversus eum venit. Cum his manum conseruit utrosque profligavit. Inde per Ligures Appenninum transit, petens Etruriam. Hoc itinere adeò gravi morbo afficitur oculoreum, ut postea nunquam

(*e*) Some insert here *qua diximus*.

(*f*) Some copies want the preposition *de* here, such as Bosius's and Staveren's; but Puteanus, Courtin, Stubelius and Essenius, have it.

dextro

dextro æquè benè usus sit. Quâ valetudine cum etiam tum premeretur, lecticâque ferretur, C. Flaminium consulem apud Trasimenum, cum exercitu insidiis circumventum, occidit: neque multò post C. Centenium prætorem, cum delecta manu saltus occupantem. Hinc in Apuliam pervenit: ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Terentius Varro, & L. Paulus Æmilius: utrusque exercitus uno prælio fugavit: L. Paulum consulem occidit, & aliquot præterea (*g*) consulares; in his Cn. Servilium Geminum, qui anno superiore fuerat consul.

Cap. V. Hâc pugnâ pugnatâ, Romam profectus, nullo resistente, in propinquis urbis montibus moratus est. Cum aliquot ibi dies castra habuisset, & reverteretur Capuam, Q. Fabius Maximus, (*h*) Dictator Romanus, in agro Falerno ei se objecit. (*i*) Hinc, clausus locorum angustiis, noctu sine ullo detrimento exercitûs se expedivit: Fabio callidissimo imperatori verba dedit: namque obductâ nocte, sarmenta in cornibus juvencorum deligata incendit, ejusque generis multitudinem magnam dispalatam immisit. Quo repentino objectu viso, tantem terrorem injecit exercitui Romanorum, ut egredi extra vallum nemo sit ausus. Hanc post rem gestam, non ita multis diebus, M. Minutium Rufum magistrum equitum,

(*g*) That is, such as had been formerly Consuls.

(*h*) The Dictator was an extraordinary Officer, nominated in Times of Danger, and invested with very great Power, almost absolute, but confined within the Space of six Months. He had an Officer under him, called Master of the Horse, because in the Day of Battle he commanded the Horse, as the Dictator did the Foot.

(*i*) Some have this Part of the Sentence thus; *Hic, clausus locorum angustiis*, Here, *tho'* the narrow Passages (about his Camp) were shut up.

pati

pari ac dictatorem imperio, dolo productum in prælium, fugavit: Ti. Sempronium Gracchum, iterum consulem, in Lucanis absens, in insidias inductum sustulit: M. Claudium Marcellum, quinquies consulem, apud Venusiam pari modo interfecit. Longum est enumerare prælia: quare hoc unum satis erit dictum, ex quo intelligi possit, quantus ille fuerit: quamdiu in Italia fuit, nemo ei in acie restitit; nemo adversus eum post Cannensem pugnam, in campo castra posuit.

CAP. VI. Hic invictus patriam defensum revocatus, bellum gessit adversus P. Scipionis filium, quem ipse primùm apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertiò apud Trebiam fugaverat. Cum hoc, exhaustis jam patriæ facultatibus, cupivit (*k*) in præsentiarum bellum componere, quò valentior postea congrederetur. In colloquium convenit; conditiones non convenerunt. Post id factum, paucis diebus apud Zamam cum eodem conflixit: *pulsus* (incredibile dictu) biduo & duabus noctibus Adrumetum pervenit, quod abest à Zama circiter millia passuum trecenta. In hac fuga, Numidiæ, qui simul cum eo ex acie excesserant, insidiati sunt ei: quos non solùm effugit, sed etiam ipsos oppressit. Adrumeti reliquos ex fuga collegit; novis delectibus, paucis diebus, multos contraxit.

CAP. VII. Cùm in apparando acerrimè esset occupatus, Carthaginienses bellum cum Romanis composuerunt. Ille, nihilo secius, exercitui postea præfuit, resque in Arica gessit [itemque Mago (*l*) frater ejus] usque ad Publium Sulpicium & Caium Au-

(*k*) i. e. *in præsentiâ rerum*; in *præsentiarum* & *impræsentiarum*, Adverbs, are both of the same Signification, *viz.* at this time, for this present, at present.

(*l*) One Mago, Hannibal's Brother, was slain in a Battle

Aurelium consules. His enim magistratibus, legati Carthaginienses Romam venerunt, qui senatui populoque Romano gratias agerent, qua cum his pacem fecissent, ob eamque rem corona aurea eos donarent, simulque peterent, ut obsides eorum Fregellis essent, captivique redderentur. His ex senatusconsulto responsum est, Munus eorum gratum acceptumque esse; obsides, quo loco rogarent, futuros; captivos non remissuros quod Hannibalem, cujus operâ susceptum bellum foret, inimicissimum nomini Romano, & nunc cum imperio apud exercitum haberent; itemque fratrem ejus Magonem. Hôc responso Carthaginienses cognito, Hannibalem domum [Magonemque] revocârunt. Hic, ut rediit, (*m*) prætor factus est, postquam rex fuerat anno secundo & vigesimo. Ut enim Romæ consules, sic Carthagine quotannis annui bini reges creabantur. In eo magistratu pari diligentiâ se Hannibal præbuit, ac fuerat in bello: namque effecit, ex novis vectigalibus non solum ut esse pecunia, quæ Romanis ex fœdere penderetur, sed etiam superesset, quæ in ærario poneretur. Deinde, anno post præturam, M. Claudio, Lucio Furio Coss. Romani legati Carthaginem venerunt; hos Hannibal sui exposcendi gratiâ missos ratus, priusquam his senatus daretur, navem conscendit clàm, atque in Syriam ad Antiochum profugit. Hâc re palàm factâ, Pœni naves duas, quæ eum comprehenderent, si possent consequi, miserunt; bona ejus publicârunt, domum à fundamentis disjecerunt; ipsum exulem, judicârunt.

Battle before this Time, according to Livy; so that this must either be a Mistake, or Hannibal had two Brothers of the Name of Mago.

(*m*) A sort of a Lord-Chief-Justice, or Superintendant in their Courts of Judicature.

CAP.

CAP. VIII. At Hannibal, anno tertio postquam domo profugerat, L. Cornelio, Quinto Minutio Coss. cum quinque navibus Africam accessit, in finibus Cyrenæorum, si fortè Carthaginienses ad bellum, Antiochi spe fiduciâque, inducere posset; cui jam persuaserat, ut cum exercitibus in Italiam proficisceretur. Huc Magonem fratrem excivit. Id ubi Pœni resciverunt, Magonem, eâdem, quâ fratrem absentem, pœna affecerunt. Illi, desperatis rebus cùm solvissent naves, ac vela ventis dedissent, Hannibal ad Antiochum pervenit. De Magonis interitu duplex memoria prodito est: namque alii (*n*) naufragio, alii à servis ipsius interfectum eum, scriptum reliquerunt. Antiochus autem, si tam in agendo bello parere voluisset consiliis ejus, quam in suscipiendo instituerat, propius (*o*) Tiberi quàm Thermopylis, de summa imperii dimicâsset: quem etsi multa stultè conari videbat, tamen nulla deseruit in re. Præfuit paucis navibus, quas ex Syria *jussus* erat in Asiam ducere, hisque adversus Rhodiorum classem in Pamphylio mari conflixit; quo cùm multitudine adversariorum sui superarentur, ipse, quo cornu rem gessit, fuit superior.

CAP. IX. Antiocho fugato, verens ne dederetur, quod sine dubio accidisset, si sui fecisset potestatem, Cretam ad Gortynios venit, ut ubi, quò se conferret consideraret. Vidit autem vir omnium cal-

(*n*) There seems to be some Word wanting in the Text after *naufragio*, such as *perisse* or *interisse*; for *naufragio interfectus* is, I take it, just as good Latin as, *killed by a Shipwreck*, is good English.

(*o*) Peter Mortier's Edition from Bosius has *Tiberim* and *Thermopylas*; and it is owned, that, amongst approved Authors, *propiùs* is found with the Accusative rather than the Dative; yet Staveren and other retain the Dative here.

lidissimus,

lidiſſimus, magno ſe fore periculo, niſi quid providiſſet, propter avaritiam Cretenſium: magnam enim ſecum pecuniam portabat, de qua ſciebat exîſſe famam. Itaque capit tale conſilium. Amphoras complures complet plumbo; ſummas operit auro & argento: has præſentibus principibus deponit in templo (*p*) Dianæ; ſimulans, ſe ſuas fortunas illorum fidei credere. His in errorem inductis, ſtatuas æneas, quas ſecum portabat, omnes ſuâ pecuniâ complet, eaſque in propatulo domi abjicit. Gortynii templum magnâ curâ cuſtodiunt, non tam à cæteris quàm ab Hannibale; ne quid ille, inſcientibus his, tolleret, ſecumque duceret.

Cap. X. Sic conſervatis ſuis rebus Pœnus, illuſis Cretenſibus omnibus, ad Pruſiam in Pontum pervenit; apud quam eodem animo fuit erga Italiam: neque aliud quicquam egit, quàm regem armavit, & excitavit adverſùs Romanos; quem cum videret domeſticis rebus minùs eſſe robuſtum, conciliabat cæteros reges, adjungebatque bellicoſas nationes. Diſſidebat ab eos Pergamenus rex Eumenes, Romanis amiciſſimus; bellumque inter eos gerebatur & mari et terrâ: quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi; ſed (*q*) utrobique Eumenes plus valebat, propter Romanorum ſocietatem; quem ſi removiſſet, faciliora ſibi cætera fore arbitrabatur. Ad hunc interficiendum talem iniît rationem. claſſe paucis diebus erant decertaturi: ſuperabatur navium multitudine: dolo erat pugnandum, cum par non eſſet armis. Imperavit quàm plurimas venenatas ſerpentes vivas colligi, eaſque in vaſa fictilia conjici

(*p*) The Daughter of Jupiter by Latona, at the ſame Birth with Apollo: She was called in Heaven *Phœbe*, on Earth *Diana*, and in Hell *Hecate*.

(*q*) *Utrobique*, on both Sides and Parts, *i. e.* Eumenes prevailed both by Sea and Land.

jici. Harum cùm confecisset magnam multitudinem, die ipso, quo facturus erat navale prælium, classiarios convocat hisque præcipit, omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem, à cæteris tantùm satis habeant se defendere; id facilè illos serpentium multitudine consecuturos; rex autem in qua nave veheretur, ut scirent, se facturum; quem si aut cepissent, aut interfecissent, magno his pollicetur præmio fore.

CAP. XI. Tali cohortatione militum factâ, classis ab utrisque in prælium deducitur: quarum acie constitutâ priusquam signum pugnæ daretur, Hannibal, ut palàm faceret suis, quo loco Eumenes esset, tabellarium in scaphacum (*r*) caduceo mittit: qui, ubi ad naves adversariorum pervenit, epistolam ostendens, se regem professus est quærere. Statim ad Eumenem deductus est, quòd nemo dubitabat aliquid de pace esse scriptum. Tabellarius, ducis nave declaratâ suis, eodem, unde ierat, se recepit. At Eumenes, solutâ epistolâ, nihil in ea reperit, nisi quod ad irridendum eum pertineret: cujus etsi causam mirabatur, neque reperiebatur, tamén prælium statim committere non dubitavit. Horum in concursu, Bithyni, Hannibalis præcepto, universi navem Eumenis adoriuntur; quorum vim cùm rex sustinere non posset, fugâ salutem petiit; quam consequutus non esset, nisi intra sua præsidia se recepisset, quæ in proximo littore erant collocata. Reliquæ Pergamenæ naves cùm adversarios premerent acriùs, repentè in eas vasa fictilia, de quibus

(*r*) The Caduceus was a Staff with the Figure of two Serpents twisted about it, borne by Heralds, and other Messengers, sent to an enemy to signify their coming in a peaceable Manner. Hence *caduceator*, an Herald sent to treat of Peace, as the *fecialis* (an Herold at Arms) did of War.

suprà

ſuprà mentionem fecimus, conjici cœpta ſunt; quæ jacta, initio riſum pugnantibus concitârunt, neque, quare id fieret, poterat intelligi. Poſtquam autem naves completas conſpexerunt ſerpentibus, nova re perterriti, cùm, quid potiſſimum vitarent, non viderent, puppes averterunt, ſeque ad ſua caſtra nautica retulerunt. Sic Hannibal conſilio arma Pergamenorum ſuperavit: neque tum ſolùm, ſed ſæpe aliâs, pedeſtribus copiis pari prudentiâ ſtepulit adverſarios.

Cap. XII. Quæ dum in Aſia geruntur, accidit caſu, ut legati Pruſiæ Romæ apud L. Quintium Flamminium (s) conſularem cœnarent: atque ibi, de Hannibale mentione factâ, ex his unus diceret, eum in Pruſiæ regno eſſe. Id poſtero die Flaminius ſenatui detulit. (t) Patres conſcripti, qui Hannibale vivo nunquam ſe ſine inſidiis futuros exiſtimabant, legatos in Bithyniam miſerunt, in his Flaminium, qui á rege peterent, ne inimiciſſimum ſuum ſecum

(s) *Conſularis* Subſt. (ſc. *vir*) One who had been Conſul, a Preſident of a Province.

(t) *Patres conſcripti.* Enrolled Fathers was a general Title given to thoſe Senators that were added by Tarquinius Priſcus, as alſo to thoſe who were taken into that Order out of the Gentry by Brutus, and the People upon the Eſtabliſhment of the Commonwealth, after the Expulſion of Tarquin the Proud; which Senators then began to be called *Conſcripti*, to diſtinguiſh them from the *Patricii*, (Men of the higheſt Nobility) who were inſtituted by Romulus; at which Time the Number, which in the Reign of Romulus was an hundred, and doubled by Tarquinius Priſcus, was augmented to three hundred: But in after Times all the Number were promiſcuouſly ſtiled *Patres* and *Patres conſcripti.*

haberet, sibique ut dederet. His Prusias negare ausus non est; illud recusavit, ne id à se fieri postularent, quod adversus jus hospitii esset: ipsi, si possent, comprehenderent; locum, ubi esset, facilè inventuros. Hannibal enim uno loco se tenebat in castello, quod ei ab rege datum erat muneri; idque sic ædificârat, ut in omnibus partibus ædificii exitus sibi haberet, semper verens ne usu eveniret, quod accidit. Huc cùm legati Romanorum venissent, ac multitudine domum ejus circumdedissent; puer ab janua prospiciens, Hannibali dixit plures præter consuetudinem armatos apparere; qui imperavit ei, ut omnes fores ædificii circumiret, ac properè sibi renunciaret, num eodem modo undique obsideretur. Puer cùm celeriter, quid esset renunciâsset, omnesque exitus occupatos ostendisset; sensit id non fortuitò factum, sed se peti, neque sibi diutiùs vitam esse retinendam; quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinarum virtutum, venenum, quod semper secum habere consueverat, sumpsit.

CAP. XIII. Sic vir fortissimus multis variisque perfunctus laboribus, anno acquievit (u) septuagesimo. Quibus consulibus interierit, non convenit. Nam Atticus, M. Claudio Marcello, Q. Fabio Labeone Coss. mortuum, in Annali suo scriptum reliquit; at Polybius, L. Æmilio Paulo & Cn. Bæbio Tamphilo: Sulpitius autem, P. Cornelio Cethego, & M. Bæbio Tamphilo. Atque hic tantus vir, tantisque bellus districtus, nonnihil temporis tribuit literis; namque aliquot ejus libri sunt Græco sermone confecti; in his ad Rhodios de Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis. Hujus bella gesta multi memoriæ prodiderunt; sed ex his duo, qui cum eo in castris fuerunt, simulque vixerunt, quamdiu fortuna

(u) Some are of opinion that the Author wrote, *sexagesimo quinto.*

passa

passa est, Silenus, & Sosilus Lacedæmonius. Atque hoc Sosilo Hannibal literarum Græcarum usus est doctore. Sed nunc tempus est hujus libri facere finem, & Romanorum explicare imperatores; quo faciliùs collatis utrorumque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari.

XXIV.

M. Porcius Cato.

Ex Libro (a) Secundo Cornelii Nepotis.

Cap. I.

CATO (b) ortus municipio Tusculo, adolescentulus, priusquam honoribus operam daret, versatus est in in Sabinis, quòd ibi hæredium â patre relictum habebat. Hortatu L. Valerii Flaccii quem in consulatu censuraque habuit collegam, ut M. Perpenna Censorus narrare solitus est, Romam demigravit, in (c) foro [que] esse cœpit. Primum (d) stipendium meruit annorum decem septemque: Q. Fabio

(a) Others have *posteriore*, latter.

(b) This was the Great-Grandfather of Cato Uticensis.

(c) The Forum was a large Square in the Middle of the Cities of Italy and Greece, where the Courts and Markets were kept, and where the People usually met for the Choice of Magistrates, and enacting of Laws.

(d) *Stipendium*, Wages, or Pay for Soldiers; a Ca1-

bio Maximo, M. Claudio Marcello Coss. (e) tribunus militum in Silicia fuit. Inde ut rediît, castra sequutus est C. Claudii Neronis, magnique ejus æstimata opera est in prælio apud Senam, quo cecidit Hasdrubal frater Hannabalis. (f) Quæstor obtigit P. Cornelio Scipioni Africano (g) consuli; cum quo non pro (h) fortis-necessitudine vixit; namque ab eo perpetuâ dissensit vitâ. (i) Ædilis plebis factus est cum C. Helvio. (k) Prætor, provinciam obtinuit Sar-

Campaign. *Mereo*, to earn or gain, deserve, serve in the War for Pay. *Primum stipendium meruit*, earned his first Wages, made his first Campaign.

(e) A Tribune was a military Officer, pretty much like our Colonels. There were at first six in a Legion, which had the Command of it in their Turns; but afterwards they were reduced to the Command of one single Cohort or Regiment, of which there were ten in a Legion: and therefore it is supposed there were the like Number of Tribunes.

(f) The Quæstor in Rome was a sort of a Lord Treasurer. The Proconsuls and Proprætors too, that were sent governors into the Provinces of the Roman Empire, had their Quæstors, who had the Charge of the public Money, the Plunder that was not given to the Soldiers, &c.

(g) The Consul was a chief Officer among the Romans, of which two were yearly chosen to govern the City.

(h) The Quæstors as well as Proconsuls and Proprætors, had their Provinces assigned them by Lot, and usually lived in a strict Friendship with those under whom their Lot fell.

(i) An Officer whose Business it was to take care of the Markets and public Buildings.

(k) The Prætor at Rome was Superintendant, or Director of their Courts of Justice.

niam,

niam, ex qua Quæstor superiore tempore ex Africa decedens, Q. Ennium poëtam deduxerat; quod non minoris existimamus, quàm quemlibet amplissimum Sardiniensem triumphum.

Cap. II. Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco; sorte provinciam nactus Hispaniam citeriorem, exque ea triumphum deportavit. Ibi cùm diutiùs moraretur, P. Scipio Africanus, consul iterum, cujus in priore consulatu Quæstor fuerat, voluit eum de provincia depellere, & ipse ei succedere; nequa hoc per senatum efficere potuit, cùm quidem Scipio in civitate principatum obtineret; quòd tum non potentiâ, sed jure, respublica administrabatur: qua ex re iratus, senatu peracto, privatus in urbe mansit. At Cato, (*l*) Censor cum eodem Flacco

(*l*) *Censor* (from *censeo*, to rate or value) a Master of Discipline, a Judge, or Reformer of Manners, The *Censor* was a Magistrate among the Romans, who superintended the *Census*, *i. e.* the Valuation of every Man's Estate, the registering himself, his Years, Tribe, Family, Profession, Wife, Children, and Servants. And this was first instituted by Servius Tullius their sixth King, and managed as Part of his kingly Office. In the consular State, the Consuls themselves executed it as a part of their Business, till the year of the City 311, when, by Reason they had too much Employment on their Hands, the Senate were willing, for several politick Reasons, to ease them of this Part of their Burthen, by creating two of these Officers, Papirius and Sempronius, whose Office then being only to take an Account of the Number of the People, and the Value of their Estates, and to assess them accordingly, was looked upon as mean; but afterwards the succeeding Censors, upon the Accession of

factus, severè præfuit ei potestati: nam et in complures nobiles animadvertit, & multas res novas in edictum addidit, quâ re luxuria reprimetur, quæ jam tum incipiebat pullulare. Circiter annos octoginta, usque ad extremam ætatem, ab adolescentia, reipublicæ causâ suscipere inimicitias non destitit. A multis tentatus, non modò nullum detrimentum existimationis fecit, sed quoad vixit, virtutum laude crevit.

CAP. III. In omnibus Rebus singulari fuit prudentiâ & industriâ: nam & agricola solers & reipublicæ peritus et jurisconsultus, & magnus imperator & probabilis orator, & cupidissimus literarum fuit; quarum studium etsi senior arripuerat, tamen tantum [in eis] progressum fecit, ut non facilè reperiri possis, neque de Græcis, neque de Italicis rebus, quod ei fuerat incognitum. Ab adolescentia confecit orationes; senex historias scribere instituit, quarum sunt libri septem: primus *continet res* gestas regum populi Romani: secundus & tertius unde quæque civitas orta sit Italica; ob quam rem omnes *Origines* videtur appellâsse: in quarto autem, bellum Punicum primum: in quinto, secundum: atque hæc omnia capitulatim sunt dicta. Reliqua bella pari modo persecutus est usque ad

of more Business, gained so great Authority, that even the Emperors themselves exercised their Office. They were to correct Indecencies, and punish ill Manners, such as the Law took no Cognizance of, by degrading the Senators and Knights, and disfranchising the Commonalty. They had the care of public Buildings, Bridges and Ways, making and abrogating certain Laws, *&c.* and their Station was reckoned more honourable than the Consulship, though their Authority in Matters of State was not so considerable.

Præ-

Præturam Ser. Galbæ, qui diripuit Lusitanos. Atque horum bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. In iisdem exposuit quæ in Italia, Hispaniisque viderentur admiranda; in quibus multa industria & diligentia comparet, multa doctrina. Hujus de vita & moribus plura in eo libro persequuti sumus, quem separatim de eo fecimus rogatu Titi Pomponii Attici; quare studiosos Catonis ad illud volumen delegamus.

XXV.

T. Pomponii Attici *Vita*, *ex* Cornelio Nepote.

Cap. I.

T. POMPONIUS ATTICUS, ab *(a)* origine *(b)* ultima stirpis Romanæ generatus, perpetuò à majoribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem. Patre usus est diligente, indulgente, &, ut tum erant tempora, diti, imprimisque studioso literarum: hic, prout ipse amabat literas, omnibus doctrinis, quibus puerilis ætas impertiri debet, filium erudivit. Erat autem in puero, præter docilitatem ingenii, summa suavitas oris ac vocis, ut non solùm celeriter acciperet, quæ tradebantur, sed etiam excellenter pronunciaret: qua ex re, in pueritia nobilis inter æquales

(a) Origo, a Stock or Top of Nobility, whence a Family is descended.

(b) Ultimus, the last; but here it signifies the first: And it may seem somewhat strange it should have such a Signification, were it not that other Anthors of the Augustan Age used it in the same Sense. Thus

les ferebatur, clariusque explendescebat, quàm generosi condiscipuli animo æquo ferre possent; itaque incitabat omnes studio suo: quo in numero fuerunt L. Torquatus C. Marius filius, M. Cicero: quos consuetudine suâ sic sibi devinxit, ut nemo iis perpetuò fuerit carior.

CAP. II. Pater maturè decessit. Ipse adolescentulus, propter affinitatem P. Sulpicii, qui (c) tribunus pl. interfectus est, non expers fuit illius periculi: namque Anicia, Pomponii consobrina, nupserat M. Servio, fratri P. Sulpicii. Itaque interfecto P. Sulpicio posteaquam vidit Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam, neque sibi dare facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium; cum alii Syllanis, alii Cinnanis faverent partibus; idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis, Athenas se contulit; neque eò secius adolescentem, Marium, *hostem* judicatum juvit opibus suis; cujus fugam pecuniâ sublevavit. Ac, ne illa peregrinatio detrimentum aliquod afferret rei familiari, eòdem magnam partem fortunarum trajecit suarum. Hîc ita vixit, ut universis Atheniensibus meritò esset carissimus: nam,

Thus *Liv.* 40. 6. *Ab ultiva origine Macodoniæ regum*; and *Virg.* Æn. vii. 48 and 49.

—— *Fauno Picus pater; isque parentem*

Te, Saturne, refert; tu sanguinis ultimus auctor.

So these Words, *generatus ab ultima origine Romanæ stirpis*, may be Englished perhaps somewhat more literally thus: Sprung from the first Stock of a Roman Race, (or Family.)

(*c*) The Tribunes of the Commons were Roman Magistrates, being ten in Number, of extraordinary Authority. They were the Keepers of the Liberties of the People against the Encroachments of the Senate.

præter

præter (*d*) gratiam, quæ jam in adolefcentulo magna erat, fæpe fuis opibus inopiam eorum publicam levavit: cùm enim (*e*) verfuram facere publicè neceffe effet, neque ejus conditionem æquam haberent; femper fe interpofuit, atque ita, ut neque ufuram unquam ab iis acceperit, neque longiùs, quàm dictum effet, eos debere paffus fit. Quod utrumque erat iis falutare: nam neque indulgendo inveterafcere eorum æs alienum patiebatur, neque multiplicandis ufuris crefcere. Auxit hoc officium aliâ quoque liberalitate: nam univerfos frumento donavit, ita ut fingulis feptem modii tritici darentur, qui modus menfuræ *Medimnus* Athenis appellatur.

Cap. III. Hic autem fic fe gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur; quo factum eft, ut huic omnes honores, quos poffent, publicè haberent, civemque facere ftuderent; quo beneficio ille uti noluit: quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam aliâ afcitâ. Quamdiu affuit, ne qua fibi ftatua poneretur, reftitit; abfens prohibere non potuit: itaque aliquot ipfi, & Phidiæ, locis fanctiffimis pofuerunt; hunc enim in omni procuratione reip. actorem, auctoremque habebant. Igitur primum illud munus fortunæ, quòd in ea potiffimùm urbe natus eft, in qua domicilium orbis terrarum effet imperii, ut eandem & patriam haberet, & domum: hoc fpecimen prudentiæ, quòd cùm in eam civitatem fe contuliffet, quæ antiqui-

(*d*) By *gratia* is here meant the Intereft he had amongft feveral of the leading men at Rome, by which he was in a Condition of ferving the Athenians feveral Ways.

(*e*) *Verfura* fignifies borrowing of one upon Intereft to pay another, which has no Word to anfwer it in our Language.

tate,

tate, humanitate, doctrinâ præstaret omnes; unus ei ante alios fuerit carissimus.

CAP. IV. Huc ex Asia Sylla decedens cùm venisset; quamdiu ibi fuit, secum habuit Pomponium, captus adolescentis & humanitate & doctrinâ: sic enim Græcè loquebatur, ut Athenis natus videretur; tanta autem suavitas erat sermonis Latini, ut appareret, in eo nativum quendam leporem esse, non ascitum. Idem poëmata pronunciabat & Græcè & Latinè, sic ut suprà nihil posset addi. Quibus rebus factum est, ut Sylla nusquam eum ab se dimitteret, cuperetque secum deducere: cui cùm persuadere tentaret, *Noli, oro te,* (inquit Pomponius) *adversum eas me velle, ducere, cum quibus ne contra te arma ferrem, Italiam reliqui.* At Sylla, adolescentis officio collaudato, omnia munera ei, quæ Athenis acceperat, proficiscens jussit deferri, Hîc complures annos moratus, cùm & rei familiari tantum operæ daret, quantum non indiligens deberet paterfamilias; & omnia reliqua tempora aut literis, aut Atheniensium reip. tribueret; nihilominus amicis urbana officia præstitit: nam & ad comitia eorum ventitavit, & si qua res major acta est, non defuit; sicut Ciceroni in omnibus ejus periculis singularem fidem præbuit: cui ex patria fugenti (*f*) LLS. ducenta & quinquaginta millia donavit. Tranquillatis autem rebus Romanis, remigravit Romam, ut opinor, L. Cottâ, & L. Torquato COSS. quem diem sic universa civitas Atheniensium prosecuta est, ut lacrymis desiderii futuris dolorem indicaret.

CAP. V. Habebat avunculum Q. Cæcilium, equitem Romanum, familiarem L. Luculli, divitem,

(*f*) A Sesterce was the fourth Part of a *denarius*, which was about 8*d* of our Money; the whole Sum therefore here mentioned is near upon 2000 Pounds.

difficillimâ

difficilimâ naturâ; cujus sic asperitatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, hujus sine offensione ad summam senectutem retinuerit benevolentiam: quo facto tulit (*g*) pietatis fructum. Cæcilius enim moriens testamento adoptavit eum, hæredemque fecit ex (*h*) dodrante; ex qua hæreditate accepit circiter centies (*i*) LLS. Erat nupta soror Attici Q. Tullio

(*g*) *Pietas*, I render, *dutiful Behaviour*. Piety which is Major Pack's Translation of the Word, has nothing at all to do here. See the Note on the fifth Chapter of Conon's Life.

(*h*) *Dodrans* is nine *unciæ* or Twelfths of the Roman *as*, which was originally a large Brass Coin, almost an English Pound, but by several Reductions brought at last to one four and twentieth Part of that Weight. An Estate was likewise termed *as*, and divided into twelve Parts, called *unciæ*, and accordingly *hæres ex asse* was Heir to the whole Estate, *hæres ex dodrante* was Heir to nine *unciæ* or Twelfths, *i. e.* three Fourths of the Estate.

(*i*) *Sestertius*, as I have already remarked, is near upon two Pence of our Money. *Sestertium* signifies a thousand *sestertii*, *i. e.* about 7*l.* 16*s.* 3*d.* According to the Roman Way of Reckoning, after a numeral Adverb is always to be understood a hundred thousand; so that *centies LLS.* is a hundred times a hundred thousand Sesterces, or ten millions, *i. e.* 70,000 Pounds of our Money nearly. It seems strange the Romans should use no higher a Denomination, than that of a Twopenny piece, in their reckoning of Money; it must have rendered their Accounts high and troublesome enough. If two Pence is the value of the *sestertius*, (which some do reckon it to be) then the Sum here mentioned amounts to 83,333*l.* 4*s.* and the Sum in the fourth

fourth Chapter to 2083*l.* 6s. *Sterling.* There are ſo many different Opinions, both of Britiſh and foreign Writers, about the true Value of the *ſeſtertius*, though but a ſmall Coin among the Romans, that it is not ſo very eaſy for one to ſatisfy himſelf about it. Mr. Clarke ſeems to make it want half a Farthing of our two Pence, which is indeed the Opinion of ſome others. Mr. Kennett, towards the End of his Roman Antiquities, ſeems to make it one Farthing and a half above two Pence. However they generally agree as to the Marks of both the *as*, and *ſeſtertius*. The *as*, (which ſome reckon a Coin of three Farthings Value) becauſe at firſt it was a Pound Weight, is expreſſed by *l*, the firſt Letter of *libra*, a Pound. And the *ſeſtertius* by *LLS.* the two *LL.* ſtanding for *duæ libræ*, two pounds, and the *S.* for *ſemi*, half a pound; which afterwards, by turning the two *LL's* into an *H*, was thus marked, *HS*; ſo that *LLS*, or *HS*, ſtood for *ſeſtertius*, a Seſterce, being two *aſſes* and an half, *i. e.* two Pounds of Braſs Coin and an half; the Value of which, in our Money, is hinted at above, and Mr. Clarke's Note here.

In reckoning by *Seſtertes*, the Romans had an Art, which may be underſtood by theſe three Rules:

I. If a numeral Noun agree in Gender, Caſe and Number, with *ſeſtertius*, then it denotes preciſely ſo many *ſeſtertii*, as mentioned, as *decem ſeſtertii*, ten Seſterces.

II. If a Numeral Noun of another Caſe be joined with the Genitive plural of *ſeſtertius*, it denotes ſo many thouſands, as *decem ſeſtertiûm*, (for *Seſtertiorum*) ſignifies, ten thouſand Seſterces.

III. If an Adverb numeral be joined with the Genitive plural of *ſeſtertius*, it denotes ſo many hundred thouſands, as *decies ſeſtertium* ſignifies ten hundred thouſand Seſterces; or, if the numeral

Adverb

ſio Ciceroni; eaſque nuptias M. Cicero conciliârat; cum quo à condiſcipulatu vivebat conjunctiſſimè, multo etiam familiariùs quàm cum Quinto: ut judicari poſſit, plus in amicitia valere ſimilitudinem morum, quàm affinitatem. Utebatur autem intimè Q. Hortenſio, qui iis temporibus principatum eloquentiæ tenebat, ut intelligi non poſſet, uter eum plus diligeret, Cicero an Hortenſius; & id, quod erat difficillimum, efficiebat, ut inter quos tantæ laudis eſſet æmulatio, nulla intercederet obtrectatio; eſſetque talium virorum (*k*) copula.

CAP.

Adverb be put by itſelf, the Signification is the ſame, as *decies* or *vicies* ſtands for ten, or twenty hundred thouſand Seſterces, or, as they ſay, ſo many hundred *ſeſtertia*.

As for the Remark, which Mr. Clarke makes towards the End of his Note upon the *ſeſtertius* here, it is hard to ſay what he means by it; for he could not but know that the Romans had, and did uſe higher Denominations than that of the *ſeſtertius* in their reckoning of Money; ſuch as, the new *denarius*, in Value about ſeven Pence two Farthings, the old *denarius*, about eight Pence two Farthings, the *centuſſis* about ſix Shillings and three Pence, &c. beſides their Sums, ſuch as their *libra* of 3*l.* the *ſeſtertium* of 7*l.* 16*s.* 3*d* and Talent of 187*l.* 10*s.* All which do occur in their Writers either of Proſe or Poetry. But there not being ſo much Art in reckoning by any of theſe as by the *ſeſtertius*, it would therefore ſeem their ingenious Authors choſe to reckon by it, which may probably be the Reaſon why it is in moſt frequent Uſe amongſt them.

(*k*) *Copula* properly ſignifies a Dog-couple, alſo a Bond, or Tie, which may be well Engliſhed here

by

CAP. VI. In repub. ita est versatus, ut semper optimarum partium & esset, & existimaretur; neque tamen se civilibus fluctibus committeret, quòd non magis eos, in sua potestate existimabat esse, qui se iis dedissent, quam qui (l) maritimis jactarentur. Honores non petiit, cum ei paterent, propter vel gratiam vel dignitatem; quod neque peti more majorum, neque capi possent, conservatis legibus, in tam effusis ambitûs largitionibus; neque geri è republica sine periculo, corruptis civitatis moribus. Ad hastam publicam nunquam accessit. Nullius rei neque præs, neque (m) manceps factus est. Neminem [neque] (n) suo nomine, neque subscribens, accusavit.

by *Bond of Union*: And as Atticus was such between Cicero and Hortensius, so Julia the Daughter of Cæsar, who was married to Pompey the Great, was, while alive, the *copula* betwixt those two great men; but after her Death they broke out into War, which ended in the Ruin of Pompey.

(*l*) Some think it should rather be *marinis*, which signifies of the nature of the Sea, inhabiting the Sea. *Maritimus*, being or dwelling by the Sea-coast.

(*m*) *Manceps* properly signifies a Farmer of the public Revenue, as the Customs, Taxes, &c. and *Præs* a Person bound to the Government, for the Farmer's due Performance of his Bargain.

(*n*) When any Person of Figure was impeached of any Crime, there were usually several Managers of the Trial against him; but yet the Burden lay chiefly upon one Person, who preferred the Bill of Indictment or Impeachment, to the Prætor or Lord Chief Justice, with his Name to it, and was called *Accusator*. Others, that had a mind to countenance the Matter, and give their Assistance for the Management of the Cause, subscribed their Names, but

accusavit. In jus de sua re nunquam iit; judicium nullum habuit. Multorum Consulum Prætorumque præfecturas delatas sic accepit, ut neminem in provinciam sit secutus; honore fuerit contentus, rei familiaris despexerit fructum; qui ne cum Q. quidem Cicerone voluerit ire in Asiam, cùm apud eum legati locum obtinere posset; non enim decere se arbitrabatur, cùm Præturam gerere noluisset, assectam esse Prætoris: qua in re non solùm dignitati serviebat, sed etiam tranquillitati, cùm suspiciones quoque vitaret criminum: quo fiebat, ut ejus observantia omnibus esset carior, cùm eam officio, non timori, neque spei tribui viderent.

Cap. VII. Incidit Cæsarianum civile bellum, cùm haberet annos circiter sexaginta. Usus est ætatis (o) vacatione, neque [se] quâquam movit ex urbe. Quæ amicis suis opus fuerant ad Pompeium proficiscentibus, omnia ex sua re familiari dedit. Ipsum Pompeium conjunctum non offendit, nullum enim ab eo habebat (p) ornamentum, ut cæteri, qui per eum honores aut divitias ceperant; quorum partim invitissimi castra sunt secuti, partim, summa cum ejus offensione domi remanserant: Attici autem

but either spoke very little, or not at all, in the Court; the Business of speaking there belonged chiefly, if not solely, to the *Accusator*,

(o) *Vacatio*, Leisure, Time of ceasing from common Business; a Discharge, Immunity, Exemption from serving in the Wars, which was a Privilege allowed by the Roman Senate to those who were above fifty Years of Age.

(p) *Ornamentum*, [here] Advantage, *viz.* of Honour or Profit.

quies

quies tantopere Cæsari fuit grata, ut victor privatis pecunias per epistolas imperaret, hui solùm molestus non fuerit, sed etiam sororis fi & Q. Ciceronem ex Pompeii castris concesserit. vetere instituto vitæ, effugit nova pericula.

CAP. VIII. Secutum est illud occiso Cæs cùm respub. penes Brutos videretur esse, & Ca um, ac tota civitas se ad eos convertisse videretu sic M. Bruto usus est, ut nullo ille adolescens æqu li familiarius, quàm hoc sene (q); neque solum eu principem consilii haberet, sed etiam in convict Excogitatum est à quibusdam, ut privatum æra rium Cæsaris interfectoribus ab equitibus Romani constitueretur: id facilè effici posse arbitrati sunt, si & principes illius ordinis pecunias contulissent. Itaque appellatus est à C. Flavio, Bruti familiari Atticus, ut ejus rei princeps esse vellet. At ille, qui officia amicis præstanda sine factione existimaret, semperque à talibus se consiliis removisset, respondit; si quid Brutus de suis facultatibus (r) uti voluisset, usurum, quantum eæ paterentur; sed neque cum quoquam de ea re collocuturum, neque coiturum. Sic ille (s) consensionis globus hujus unus dissensione disjectus est. Neque multò pòst superior esse cœpit Antonius; ita ut Brutus & Cassius (t) provinciarum, quæ iis dicis causâ datæ erant à consulibus desperatis rebus, in exilium proficiscerentur.

(q) Scil. *usus sit.*

(r) The Verb *utor* (which governs the Ablative Case is here construed with the Accusative *quid*, by a Figure called *Archaismus*, by which antiquated Words Phrases are sometimes used.

(s) Or, Company of united Sentiments.

(t) The Text is here most vilely corrupted, 1*st*, *Provinciarum* should, I think, be *in provincias*, as some

rentur. Atticus, qui pecuniam ſimul cum cæteris conferre noluerat florenti illi parti, abjecto Bruto, Ita-

ſome Criticks would have it, for thither, it is certain, they did go, that is, into Macedonia & Syria; beſides *rebus provinciarum deſperatis*, can ſignify nothing in my Mind, but the Caſe or Condition of their Provinces being looked upon as deſperate, *i. e.* by them; which had it been true, as it was not, would be a ſtrange kind of a Reaſon for their going into Baniſhment, and into thoſe very Provinces; the Provinces were in no Danger, they found, and raiſed together, conſiderable Armies there, enough, any one would have then thought, to have chaſed the three Tyrants, Antony, Lepidus, and Cæſar, out of the Roman Empire. 2*dly*, *Dicis cauſa*, for Form's ſake, cannot ſtand becauſe not true. Theſe provinces had been given them by Cæſar, and confirmed to them by the Senate, not in formal empty Ceremony, or Compliment, whilſt they were at Bottom never intended for them, but ſeriouſly, and out of regard to the public Intereſt, which required that two of the richeſt Provinces of the Roman Empire, and the beſt provided with Troops, ſhould be in able and truſty Hands, well affected to the public Liberty, and ſuch as the honeſt Party could depend upon, at ſo dangerous a Juncture. This our Author knew as well as any Body, and therefore could not be guilty of ſaying, the Provinces were given them *dicis cauſa*. Nor will the other Reading *necis* do, without the word *Cæſaris*, though I ſomewhat queſtion even the Propriety of that Expreſſion; however, with that Addition, the Word *necis* can relate to none but the Perſons mentioned, accord-

Italiâque cedenti LLS. centum millia muneri misit; eidem in Epiro absens CCC. jussit dari; neque eo magis potenti adulatus est Antonio, neque desperatos reliquit.

CAP. IX. Secutum est bellum gestum apud Mutinam; (*u*) in quo si tantùm eum prudentem dicam,

ing to the constant usage of the Latin Tongue, and then the Sense will be ridiculous. *viz.* that those Provinces were given them upon account of their own Death. 3*dly*, The Words *à consulibus* look very much like the Gloss of some Ignoramus in the Roman Customs, for Provinces were never disposed of by the Consuls, but either by Lot, by the Senate, or by the Votes of the People.

(*u*) Compare this Passage with another in the Close of the 16th Chap. where our Author, in commending Cicero's Foresight; says, *Prudentiam quodammodo esse divinationem.* I am very inclinable to think that *divinatio* here is false reading for *divinitas*, which is the only Apology, I believe, can be made for our Author. Perhaps some ignorant Person, finding the two Passages somewhat alike, has pretended to correct the former by the latter, which Correction at last got into all the Copies. It is plain the Text, according to the present Reading, is Nonsense. There is no manner of Affinity or Similitude between *divinatio* in the only Sense it can here have, that of prophesying, or foretelling by virtue of a divine Impulse upon the Mind, or Inspiration; I say, there is no Manner of Likeness between *divinatio* in that Sense, and the unalterable Goodness or Humanity of Atticus, which the Author is here commending, and consequently no Foundation for such an Application of the Word *divinatio*.

minus,

minùs, quàm debeam, prædicem, cum ille potius divinus fuerit; si divinatio apellanda est perpetua naturalis bonitas, quœ nullis casibus augetur neque minuitur. Hostis Antonius judicatus, Italiâ cesserat; spes restituendi nulla erat; non solum ejus inimici, qui tum erant potentissimi & plurimi, sed etiam amici adversariis ejus se dabant, & in eo lædendo se aliquam consecuturos sperabant (*w*) commoditatem; Antonii familiaris insequebantur; uxorem Fulviam omnibus rebus spoliare cupiebant; liberos etiam extinguere parabant. Atticus, cùm Ciceronis intimâ familiaritate uteretur, amicissimus esset Bruto, non modò nihil iis indulsit ad Antonium violandum; sed è contrario familiares ejus, ex urbe profugientes, quantum potuit, texit; quibus rebus indiguerunt, adjuvit. P. vero Volumnio ea tribuit, ut plura à parente proficisci non potuerint. Ipse autem Fulviæ, cùm litibus (*x*) distineretur magnisque terroribus vexaretur, tantâ diligentiâ officium suum præstitit, ut nullum illa stiterit, vadimonium sine Attico; hic sponsor omnium rerum fuerit: quinetiam, cùm illa fundum [secunda fortunâ] emisset in diem, neque post calamitatem versuram facere

(*w*) Some read *commendationem*, Recommendation.

(*x*) *Distineo* seems originally and properly to signify to fasten, or pin down a Thing on several Sides, as in that Passage of Cæsar, in *B.* I. *c.* 15. of the Civil War: *has (naves) quaternis ancoris ex quatour angulis distinebat, ne fluctibus moverentur.* Thus it was put figuratively for embarrass, encumber, &c. Thus we meet with *distentus bello, curis, occupationibus*, for a Person whose Attention is wholly taken up, pinned down, as it were, to the Business of War, various Concerns or Employs which keep the Mind, as it were, on all Sides attached

facere potuisset; ille se interposuit, pecuniamque sine fœnore, sineque ulla (*y*) stipulatione ei credidit; maximum existimans quæstum, memorem gratumque cognosci; simulque aperire, se non fortunæ, sed hominibus solere esse amicum; quæ cùm faciebat, nemo eum temporis causâ facere poterat existimare. Nemini enim in opinionem veniebat, Antonium rerum potiturum. Sed (*z*) sensus ejus à nonnullis (*a*) optimatibus reprehendebatur, quòd parum odisse malos cives videretur.

CAP. X. Ille autem sui judicii, potiùs, quid se facere par esset, intuebatur, quàm quid alii laudaturi forent. Conversa subitò fortuna est. Ut Antonius rediit in Italiam, nemo non magno [in] periculo Atticum [futurum] putârat, propter intimam familiaritatem Ciceronis & Bruti; itaque ad ad-

attached to them, so as not to leave it at Liberty to move, stir or apply itself to any thing else.

(*y*) *Stipulor*, from whence the Noun *stipulatio* comes signifies to require, upon the Conclusion of a Bargain or Agreement, a Promise, by repeating in clear and full Terms, the Substance of the Agreement, as in Plautus, *Dabisne argenti mihi hodie viginti minas?* is a *stipulatio*, to which the other Party answers, *Dabo*. Atticus was so little concerned for the Security of his Money, that he did not so much as insist upon a set formal Promise for the Repayment of it.

(*z*) For *sensus ejus*, Staveren and Stubelius read *sensim is*, &c. he was blamed by Degrees, or in private, as Stubelius explains *sensim*.

(*a*) Those in Rome that were for advancing the Power of the Senate, were called *Optimates*; and those, on the other hand, that stood up for the Right and Privileges of the People, were called *Populares*. In the former Party were the Gentry generally, in the latter the Populace.

ventum

ventum (*b*) imperatorum de foro decesserat, timens (*c*) proscriptionem; latebatque apud P. Volumnium, cui, ut ostendimus pauló antè, opem tulerat. (Tanta varietas iis temporibus fuit fortunæ, ut modò, hi, modò illi, in summo essent aut fastigio, aut periculo:) habebatque secum Q. Gellium Canium, æqualem, simillimumque sui. Hoc quoque sit Attici bonitatis exemplum, quòd cum eo, quem puerum in ludo cognoverat, adeò conjunctè vixit, ut ad extremam ætatem amicitia eorum creverit. Antonius autem, etsi tanto odio ferebatur in Ciceronem, ut non solùm ei, sed omnibus etiam ejus amicis esset inimicus, eosque vellet proscribere; multis hortantibus tamen, Attici memor fuit officii; & ei, cum requisîsset ubinam esset, suâ manu scripsit, ne timeret, statimque ad se veniret, se eum & illius causâ [Gellium] Canium de proscriptorum numero exemisse; ac, ne quod in periculum incideret, quod noctu fiebat, præsidium ei misit. Sic Atticus in summo timore non solum sibi, sed etiam ei, quem carissimum habebat, præsidio fuit: neque enim suæ solùm à quoquam auxilium petiit salutis, sed conjunctim; ut appareret nullam sejunctam sibi ab eo velle [esse] fortunam: quòd si gubernator præcipuâ laude fertur, qui navem ex hyeme, marique scopuloso servat, cur non singularis ejus existimetur prudentia, qui ex tot, tamque gravibus procellis civilibus, ad incolumitatem pervenit?

(*b*) Antony, Lepidus, and Cæsar.

(*c*) Proscription was the posting up of Gentlemens' Names in the most public Parts of Rome, with the Promise of a Reward to such as should bring their Heads. This abominable Butchery was first used by Sylla, spoken of above.

Can.

CAP. XI. Quibus ex malis ut se (*d*) emerserat, nihil aliud egit, quàm ut plurimis, quibus rebus posset, esset auxilio. Cùm proscriptos, præmiis Imperatorum, vulgus conquireret, nemo in Epirum venit, cui res ulla defuerit: nemini non ibi perpetuò manendi potestas facta est. Quinetiam, post prælium Philippense, interitumque C. Cassii, & M. Bruti, L. Julium Mocillam Prætorium, & filium ejus, Aulumque Torquatum, cæterosque pari fortunà perculsos, instituerit tueri; atque ex Epiro his omnia Samothraciam supportari jussit. Difficile (*e*) enim est omnia persequi, & non (*f*) necessaria: illud unum intelligi volumus, illius liberalitatem neque temporariam, neque callidam fuisse; id ex ipsis rebus ac temporibus judicari potest; quòd non florentibus se venditavit, sed afflictis semper succurrit: qui quidem Serviliam, Bruti matrem, non minùs post mortem ejus, quàm florenrem, coluerit. Sic liberalitate utens, nullas inimicitias gessit; quòd neque lædebat quenquam, neque, si quam injuriam acceperat, (*g*) malebat, ulcisci, quam oblivisci. Idem

(*d*) *Emergo* is a neuter Verb; yet not only Nepos here has it with an Accusative after it, but also Terence, *Andr.* III. iii. 30. *Emergere sese ex malis.*

(*e*) *Enim* seems to have been put here by the Heedlessness of some Copier of Books for *autem*; for what follows is no reason for what goes before, as it should be, if *enim* was the true Reading.

(*f*) This *necessaria*, I think, should be *necessarium*; for else I see not how it is possible to make Sense of this Passage.

(*g*) Some read here *non malebat*; and Latin Authors sometimes have two Negatives, which do not always make an Affirmative, but rather enforce the Negation; as in Terence, *Neque haud dicas tibi non prædictum, cave,* &c.

immor-

immortali memoriâ præcepta retinebat beneficia; quæ autem ipse tribuerat, tamdiu meminerat quoad ille gratus erat, qui acceperat: itaque hic fecit, ut verè dictum videatur, *Sui cuique mores fingunt fortunam*. Neque tamen prius ille fortunam quam se ipse finxit; qui cavit, ne quà in re jure plecteretur.

Cap. XII. His igitur rebus effecit, ut M. Vipsanius Agrippa, intimâ familiaritate conjunctus adolescenti Cæsari, cùm, propter suam gratiam, & Cæsaris potentiam, nullius conditionis non haberet potestatem, potissimùm ejus deligeret affinitatem, præoptaretque equitis R. filiam (*h*) generosam nuptiis: atque harum nuptiarum conciliator fuit (non est enim celandum) M. Antonius, (*i*) Triumvir reip. constituendæ: cujus gratiâ cum augere possessiones posset suas, tantum abfuit â cupiditate pecuniæ, ut in re usus sit eâ, nisi in deprecandis amicorum aut periculis, aut incommodis: quod quidem sub ipsa proscriptione per illustre fuit: nam cùm L. Saufeii equitis R. æqualis sui, qui cum eo complures annos, studio ductus philosophiæ, Athenis habitabat, habebatque in Italia pretiosas possessiones, Triumviri bona vendidissent, consuetudine eâ, quâ tum res gerebantur; Attici labore atque industriâ factum est, ut eodem nuntio Saufeius fieret certior, se patrimonium amisisse, & recuperasse. Idem L. Julium Calidum

(*h*) *Generosam* should be, in my Opinion, *generosarum*; for though the Lady was of an Equestrian Family, yet since none of the Family had ever arrived to the Senatorian Order, she could not be called *generosa*, in comparison of many other Ladies in Rome, that were far beyond her in Point of Quality.

(*i*) *Triumvir* was one of the three Officers that were in like Authority, such as Octavius, Antony, and Lepidus.

post

post Lucretii Catullique mortem multo elegantissimum poëtam, nostram tulisse ætatem, verè videor posse contendere; neque minùs virum bonum, optimisque artibus eruditum; post proscriptionem equitum, propter magnas ejus Africanas possessiones, in proscriptorum numerum à P. Volumnio, præfecto fabrûm Antonii, absentem relatum, expedivit; quod in præsenti, utrùm ei laboriosius an gloriosius fuerit, difficile fuit judicare; quòd in eorum periculis, non secus absentes, quàm præsentes, amicos Attico esse curæ, cognitum est.

CAP. XIII. Neque verò minùs ille vir, bonus paterfamilias habitus est, quàm civis. Nam, cùm esset pecuniosus, nemo illo minùs fuit emax, minùs ædificator; neque tamen non in primis benè habitavit, omnibusque optimis rebus usus est; nam domum habuit in colle Quirinali Tamphilanam, ab avunculo hæreditate relictam; cujus amœnitas non ædificio, sed silvâ constabat: ipsum enim tectum antiquitùs constitutum, plus salis, quam sumptùs habebat; in quo nihil commutavit, nisi si quid vetustate coactus est. Usus est (*k*) familiâ, si utilitate judicandum est optimâ; si formâ, vix mediocri; namque in ea erant pueri literatissimi, anagnostæ optimi, & plurimi librarii; ut ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non utrùmque horum pulchre facere posset. Pari modò artifices cæteri, quos cultus domesticus desiderat, apprimè boni; neque tamen horum quenquam, nisi domi natum, domique factum habuit; quod est signum non solum continentiæ, sed etiam diligentiæ: nam et non intemperanter concupiscere, quod à plurimis videas, continentis

(*k*) *Familia* is often, as here, put for the Servants of a Family only, and not without Reason, since the Word seems plainly derived from *famulus*, or else the latter from the former.

debet

debet duci; & [potius] diligentiâ, quam pretio, parare, non mediocris est industriæ. Elegans, non magnificus; splendidus, non sumptuosus: omni diligentia munditiem non affluentiam affectabat: supellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset. Nec hoc præteribo, quanquam nonnullis leve visum iri putem: cùm in primis lautus esset eques Rom. & non parum liberaliter domum suam omnium ordinum homines invitaret; scimus non amplius, quàm terna millia (*l*) æris, peræquè in singulos menses, ex ephemaride eum expensum sumptui ferre solitum: atque hoc non auditum, sed cognitum predicamus: sæpe enim, propter familiaritatem, domesticis rebus interfuimus.

Cap. XIV. Nemo in convivio ejus aliud (*acroama*) audivit, quàm anagosten; quod nos quidem jucundissimum arbitramur: neque unquam sine aliqua lectione apud eum cænatum est; ut non minùs animo, quam ventre, convivæ delectarentur; namque eos vocabat, quorum mores à suis non abhorrerent. Cùm tanta pecuniæ facta esset accessio, nihil de quotidiano cultu mutavit; nihil de vitæ consuetudine: tantâque usus est moderatione ut neque in Sestertio vicies, quod à patre acceperat, parum se splendidè gesserit; neque in sestertio centies, affluentiùs vixerit, quam instituerat; parique fastigio steterit in utraque fortuna. Nullos habuit hortos, nullam suburbanam aut ma-

(*l*) The *æs* was nearly equal to a Penny of our Money, and so the whole Sum made near eleven Pounds. Things must have been very cheap in Rome in comparison to what they are now-a-days with us, otherwise Atticus could not have frequently entertained, and that handsomely and genteelly, Persons of the best quality at his Table, at so small an Expence monthly.

ritimam sumptuosam villam; neque in Italia, præter Ardeatinum, & Nomentanum, rusticum prædium: omnisque ejus pecuniæ reditus constabat in Epiroticis, & urbanis possessionibus; ex quo cognosci potest, eum, usum pecuniæ, non magnitudine, sed ratione metire solitum.

CAP. XV. Mendacium neque dicebat, neque pati poterat; itaque ejus *(m)* comitas non sine severitate erat; neque gravitas sine facilitate; ut difficile esset intellectu, utrùm eum amici magis vererentur an amarent. Quidquid rogabatur, religiosè promittebat; quòd non liberalis, sed levis, arbitrabatur, polliceri, quod præstare non posset. Idem in nitendo quod semel annuisset, tantâ erat curâ, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere. Nunquam suscepti negotii eum pertæsum est: suam enim existimationem in ea re agi putabat, quâ nihil habebat carius; quo fiebat, ut omnia Marci et Quinti Ciceronum, Marii, Catonis, Q. Hortensii, A. Torquati, multorum præterea equitum Romanorum negotia procuraret: ex quo judicari poterat, non inertiâ sed judicio fugisse reipub. procurationem.

CAP. XVI. Humanitatis verò nullum afferre majus testimonium possum, quàm quòd adolescens, idem seni Syllæ fuerit jucundissimus: senex, adolescenti M. Bruto; cum æqualibus autem suis Q. Hortensio & M. Cicerone, sic vixerat, ut judicari difficile sit, cui ætati fuerat aptissimus; quanquam eum præcipuè dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quintus carior fuerit, aut familiarior. Ei rei sunt indicio, præter eos libros, in quibus de eo facit

(m) Comitas signifies Complaisance or Civility, in the Expression of which it has always been but too customary to have but little Regard to Truth.

men-

mentionem, qui in vulgus [jam] sunt editi; sexdecim volumina epistolarum, ab Consulatu ejus usque ad extremum tempus ad Atticum missarum: quæ qui legat, non multum desideret historiam contextam illorum temporum: sic enim omnia de studiis principum, vitiis ducum, ac mutationibus reip. perscripta sunt, ut nihil in iis non appareat; & facilè existimari possit, prudentiam quodammodo esse divinationem; non enim Cicero ea solum, quæ, vivo se, acciderunt, futura prædixit; sed etiam, quæ nunc usu veniunt, cecinit ut vates.

Cap. XVII. De pietate autem Attici quid plura commemorem? cùm hoc ipsum verè gloriantem audîerim. in funere matris suæ, quam extulit annorum nonaginta, cùm esset septem & sexaginta; se nunquam cum matre (n) in gratiam rediisse; nunquam cum sorore fuisse in simultate, quam prope æqualem habebat; quod est signum, aut nullum unquam inter eos querimoniam intercessisse, aut hunc eâ fuisse in suos indulgentiâ, ut quos amare deberet, irasci eis nefas duceret. Neque id fecit naturâ solùm, quanquam omnes ei paremus, sed etiam doctrinâ: nam & principum philosophorum ita percepta habuit præcepta, ut iis ad vitam agendam, non ad ostemationem, uteretur.

Cap. XVIII. Moris etiam majorum summus imitator fuit, antiquitatisque amator; quam adeò diligenter habuit cognitam, ut eam totam in eo volumine exposuerit, quo magistratus (o) ornavit. Nulla enim lex, neque pax, neque bellum neque res

(n) The Author's Meaning is, that Atticus never fell out with his Mother. *In gratiam redire*, to fall out. *Meton. anteced. pro conf.*

(o) I am of the Opinion of those who think, that for

res illustris est populi Rom. quæ non, in eo, suo tempore sit notata: &, quod difficillimum fuit, sic familiarum originem subtexuit, ut ex eo clarorum virorum propagines possimus cognoscere. Fecit hoc idem separatim in aliis libris; ut, M. Bruti rogatu, Juniam familiam à stirpe ad hanc ætatem ordine enumeravit, notans, qui à quo ortus, quos honores, quibusque temporibus cepisset: pari modo, Marcelli Claudii, (p) de Marcellorum; Scipionis Cornelii, & Fabii Maximi, de Corneliorum, & Fabiorum, & Æmiliorum: quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui aliquam cupiditatem habent notitiæ clarorum virorum. Attigit quoque poëticen, credimus, ne ejus expers esset suavitatis. Namque versibus, qui honore, rerumque gestarum amplitudine cæteros Romani populi præstiterunt, exposuit; ita ut, sub singulorum imaginibibus, facta magistratusque eorum non ampliùs quaternis quinisve versibus descripserit; quod vix credendum sit, tantas res tam breviter potuisse declarari. Est etiam liber Græcè confectus, de Consulatu Ciceronis. Hactenus, Attico vivo, edita hæc à nobis sunt.

CAP. XIX. Nunc quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur: & quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut suprà significavimus, *Suos cuique mores plerumque conciliare fortunam* Namque hic contentus ordine equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit

for *ornavit* we ought to read *ordinavit*. *Ornare magistratus* is a Latin Expression, but bears a Sense quite foreign to the present Purpose of our Author.

(*p*) The Preposition *de* should certainly be out, and accordingly some Manuscripts have it so.

Impe-

Imperatoris, Divi Julii filii, cùm jam antè familiaritatem ejus esset consecutus nullâ aliâ re, quàm elegantiâ vitæ, quâ cæteros ceperat principes civitátis, dignitate pari, fortunâ humiliore. Tanta enim prosperitas Cæsarem eum est consecuta, ut nihil ei non tribuerit fortuna, quod cuiquam antè detulerit; & conciliârit, quod nemo adhuc civis Romanus quivit consequi. Nata autem est Attico neptis ex Agrippa, cui virginem filiam collocârat: hanc Cæsar, vix anniculam Tiberio Claudio Neroni, Drusillâ nato, privigno suo despondit, quæ conjunctio necessitudinem eorum sanxit, familiaritatem reddidit frequentiorem.

CAP. XX. Quamvis ante hæc (q) sponsalia, non solum cùm ab urbe abesset, nunquam ad suorum quenquam literas misit, quin Attico mitteret, quid ageret; imprimis, quid legeret, quibusque in locis, & quamdiu esset moraturus; sed etiam cum esset in urbe & propter suas infinitas occupationes, minus sæpe quam vellet Attico frueretur, nullus dies tamen temerè intercessit, quo non ad eum scriberet, quo non aliquid de antiquitate ab eo requireret; modò aliquam quæstionem poëticam ei proponeret; interdum jocans ejus verbosiores eliceret epistolas: ex quo accidit, cùm ædes Jovis (r) Feretrii in Capitolio, ab Romulo constituta, vetustate atque incuriâ detecta prolaberetur, ut Attici admonitu, Cæsar eam reficiendam curaret. Neque verò ab

(q) *Sponsalia*, Espousals, the Contract, or betrothing of a Man or Woman before Marriage.

(r) *Feretrius*, *quòd hostes feriat*, because he smites his Enemies: or *à ferenda pace*, because he brings or gives Peace; or lastly, from *feretrum*, the wooden Instrument, on which, after they had overcome their Enemies, they carried the grand Spoils in Triumph to his Temple.

M. Antonio minus, absens, literis colebatur, adeò ut accuratè ille, ex ultimis terris, quid agerent, quid curæ sibi haberet, certiorem faceret Atticum. Hoc quale sit, facilius existimabit is, qui judicare poterit, quantæ sit sapientiæ eorum retinere usum benevolentiamque inter quos maximarum rerum non solùm æmulatio, sed obtrectatio tanta intercedebat, quantum fuit incidere necesse inter Cæsarem atque Antonium; cùm se uterque principem non solum urbis Romanæ, sed orbis terrarum esse cuperet.

CAP. XXI. Tali modo, cùm septem & septuaginta annos complêsset, atque ad extremam senectutem non minùs dignitate, quàm gratiâ, fortunâque crevisset; (multas enim hæreditates nullâ aliâ re, quàm bonitate, est consecutus) tantâque prosperitate usus esset valetudinis, ut annos triginta medicina non indiguisset; nactus est morbum, quem initio & ipse & medici contempserunt: nam putârunt esse (s) *(tenesmon;)* cui remedia celeria faciliaque proponebantur: in hoc cùm tres menses sine ullis doloribus, præterquam quos ex curatione capiebat, consumpsisset; subitò tanta vis morbi in unum intestinum prorupit, ut extremo tempore, per lumbos fistula putris eruperit. Atque hoc priusquam ei accideret, postquam indies dolores accrescere, febremque accessisse sensit; Agrippam generum ad se arcessiri jussit, & cum eo L. Cornelium Balbum, Sextumque Peducæum. Hos ut venisse vidit, in cubitum innixus, *Quantam*, inquit, *curam diligentiamque in valetudine mea tuenda hoc tempore adhibuerim, cum vos testes habeam, nihil necesse est pluribus verbis commemorare: quibus quoniam, ut spero, satisfeci, me nihil reliqui fecisse, quod ad sanandum me*

(s) A *Tenesmos* is a Desire of going to Stool without Effect, commonly called a Needing.

pertineret,

pertineret reliquum est, ut egomet mihi consulam. Id vos ignorare nolui; nam mihi stat, alere morbum desinere: Namque his diebus quicquid cibi sumpsi, ita produxi vitam, ut auxerim dolores, sine spe salutis. Quare à vobis peto primùm, ut consilium probetis meum; deinde, ne frustra dehortando conemini.

CAP. XXII. Hâc oratione habitâ, tantâ constantiâ vocis atque vultûs, ut non ex vita, sed ex domo in domum videretur migrare; cùm quidem, Agrippa eum flens, atque osculans oraret atque obsecraret, ne id, quod natura cogeret, ipse quoque sibi accelararet; & quoniam tum quoque posset temporibus superesse, se sibi suisque reservaret: preces ejus taciturnâ suâ obstinatione depressit. Sic, cùm biduum cibo se abstinuisset, subitò febris decessit, leviorque morbus esse cœpit: tamen propositum nihilo secius peregit. Itaque die quinto, postquam id consilium inierat, pridie Kal. April. Cn Domitio, C. Sosio COSS. decessit. Elatus est in lecticula, ut ipse præscripserat, sine ulla pompa funeris, comitantibus bonis, maximâ vulgi frequentiâ. Sepultus est juxta viam Appiam, ad quintum lapidem, in monumento Q. Cæcilii avunculi sui.

VERBA

VERBA CORNELIÆ

GRACCHORUM MATRIS.

Ex CORNELII NEPOTIS *libro excerpta.*

DICIS, Pulchrum esse inimicos ulcisci: Id neque majus, neque pulchrius cuiquam atque mihi esse videtur; sed si liceat rep. salvâ eos persequi: sed quatenus id fieri non potest, multo tempore, multisque partibus, inimici nostri non peribunt, atque uti nunc sunt, erunt, potiùs quam res. profligetur atque pereat.

Verbis conceptis dejerare ausim, præterquam qui Tiberium Gracchum necârunt, neminem inimicum tantum molestiæ, tantumque laboris, quantum te ob has res mihi tradidisse; quem oportebat omnium eorum quos antehac habui liberos, partes eorum tolerare, atque curare, ut quam minimum solicitudinis in senecta haberem, utique quæcumque ageres, ea velles maximè mihi placere; atque uti nefas haberes rerum majornm adversum meam sententiam quicquam facere; præsertim mihi, cui parva pars vitæ superest. Ne id quidem tam breve spatium potest opitulari, quin & mihi, adverseris, & remp. profliges. Denique quæ pausa erit, & quando desinet familia nostra insanire? & quando modus ei rei haberi poterit? & quando desinemus & absentes, & præsentes, molestiis desistere? & quando perpudescet miscenda atque perturbanda rep. Sed si omnino id fieri non potest, ubi ego mortua ero, petito tribunatum; facito quod lubebit

cùm

cûm ego non sentiam: ubi mortua ero, parentabis mihi, & invocabis Deûm parentem in eo tempore. Nec pudet te eorum Deûm preces expetere, quos vivos atque præsentes, relictos atque desertos habueris? Ne ille finat Jupiter, te eâ perseverare, nec tibi tantam dementiam venire in animo: &, si perseveras, vereor, ne in omnem vitam tantum laboris culpâ tuâ recipias, uti in nullo tempore tute tibi placere possis.

Ex I. Chronicorum libro.

Homerus & Hesiodus vixerunt ante Romam conditam ann. circiter centum & quinquaginta *Gellius, lib.* 17. *cap.* 21.

Ex I. librorum de vita Ciceronis.

M. Tullius Cicero tres & viginti annus natus, primum campum judicii publici egit, Sextumque Roscium parricidii reum defendit. *Gellius, lib.* 25. *cap.* 28.

Ex II. libro de viris illustribus.

Carisius, l. 2. *citat vocem* subinde; *& ex* 15. *idem, lib.* 1. *citat illum modum dicendi,* Harum patruum; *& ex* 16 *illa verba,* A fratre patruele rem necessitudinis, sed personam ostendat.

Ex incerto libro de viris illustribus.

Justè venustèque admodum reprehendisse dicitur A. Albinum M. Cato. Albinus, qui cum L. Lucullo consul fuit, res Romanos oratione Græcâ scriptitavit: in ejus historiæ principio scriptum est, ad hanc sententiam: neminem succensere sibi convenire,

Ante Syllæ victoriam duo tantum triclinia Romæ fuerunt argentea. *Idem*, *l.* 33. *c.* 11.

Cleophantus Corinthius secutus eft in Italiam Domaratum Tarquinii Prifci Romani Regis patrem, fugientem à Corintho injurias Cypfellii tyranni. *Idem*, *l.* 35. *c.* 3.

Primus Romæ parietes cruftâ marmoris operuit totius domûs fuæ in Cœlio monte Mamurra, Formiis natus, eques Romanus præfectus fabrorum C. Cæfaris in Gallia. *Idem*, *l.* 36. *c.* 6.

Mamurra primus totis ædibus nullam nifi e marmore columnam habuit, omnes folidas e Caryftio, aut Lunenfi *Idem Plinius ibidem*.

Fuit magno miraculo, cùm P. Lentulus Spinther amphoras ex onyche Chiorum magnitudine cadorum oftendiffet: poft qninquennium deinde triginta duorum pedum longitudine vidi. *Idem*, *libqi ejufdem*, *cap.* 7.

FINIS.

INDEX.

Rerum maxime memorabilium.

Numerus prior paginam, posterior caput indicat.

A.

B.

C.

Conon

INDEX.

E.

F.

G.

Gortynii

H.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

Scip

T.

Tyrannus

INDEX.

FINIS.

